

Uvodnik

Andrej Bratuž

Politične igre v Italiji

V italijanski notranji politiki je zadnje čase vedno kaj novega. Gre sicer za stalno in že utrujajočo polemiko med večino in opozicijo. Leva sredina s Prodijevo vlado in desna sredina z Berlusconijsko Hišo svoboščin si izmenjujeta obtožbe in vsaka zase zagotavlja lastne zasluge. Uspehe si pridržujeta, neuspehe pa zvrčata druga na drugo.

Vse to je bilo v zadnjem času opazno v parlamentarnih razpravah, še posebno v senatu, kjer ima leva sredina le majhno in negotovo večino. Najbolj je prišlo vse do izraza v razpravi o reformi pravosodja, kjer je bila vlada pri glasovanju večkrat poražena. Pri tem pa se je marsikdaj pokazala kot rešilna bilka prisotnost dosmrtnih senatorjev.

Kdo pa so pravzaprav ti člani senata, ki niso bili izvoljeni? Italijanska republiška ustava je v tem zelo jasna. Poleg 315 izvoljenih članov visoke zbornice je namreč predvideno še določeno število t.i. dosmrtnih senatorjev. To postanejo avtomatično (de jure) vsi nekdanji predsedniki republike. Poleg teh so tisti, ki jih vsakokratni državni poglavar imenuje na to mesto. Gre navadno za ugledne in dolgoletne politike ali pa za zelo zaslužne predstavnike znanstvenega, umetniškega in sploh kulturnega življenja. Med prve sodijo danes bivši še živenci italijanski predsedniki Francesco Cossiga, Oscar Luigi Scalfaro in Carlo Azeglio Ciampi. V drugo skupino spadajo dolgoletna demokratska predsednika vlade (oz. ministra) Emilio Colombo in Giulio Andreotti. V tretji kategoriji pa je znanstvenica in Nobelova nagrajenka Rita Levi Montalcini, ki je z goriškim fizikom Carlom Rubbia ena od še maloštevilnih italijanskih nobelovcev.

Desna opozicija zadnje čase zelo ostro napada prav te dosmrtnne senatorje, ki naj bi s svojimi odločilnimi glasovi reševali vlado iz zagate. Pri tem pa demagoško zlorablja to dejstvo in nekako zmanjšuje vlogo dosmrtnih senatorjev, češ da niso bili izvoljeni. Prav v tem pa je posebnost senata in njegova razlika od poslanske zbornice, kjer so vsi poslanci izvoljeni. Vsekakor pa imajo vsi člani senata, tako izvoljeni kot dosmrtni, po ustavi enake pravice in zato tudi politično in juridično ni med njimi nobene razlike. Vse to je odločno podčrtal predsednik senata Franco Marini. V tem smislu je vsaka polemika brezpredmetna in tendenciozna.

Parlamentarna demokracija, ki najbolje uresničuje svobodo državljanov, je v Evropi stara že veliko stoletij. Najstarejša je v Angliji, kjer se je začela še v srednjem veku in ji je dala osnovo zgodovinska Magna charta libertatum (Velika listina svoboščin) iz leta 1215. V angleški kraljevini je prišlo to do izraza v dvodomnem parlamentu, ki je še danes vzor vsem parlamentarnim skupščinam. Angleški politični filozofi od Locka do Huma v 17. in 18. stoletju so dali temu teoretske osnove. Sledila je velika francoska politično-družbena filozofija od Rousseauja dalje. Ni naš namen spuščati se v filozofsko obravnavo državnih ustanov in njih delovanja. Dejstvo pa je, da prav te omogočajo svobodo. V tej zvezi pravi Benedetto Croce, da svoboda vzpostavlja socialne in politične pogoje za še trdnejšo svobodo.

V današnjem italijanskem političnem življenju se kaže predvsem znani bipolarizem. Dva širša politična tabora si namreč prizadevata s svojimi programi in reformami ohraniti ali pa osvojiti si oblast. Vsakokratne, zlasti politične volitve to tudi pokažejo in uresničijo. Primer nestabilnosti vlade in zatekanje k podpori dosmrtnih senatorjev je zato le zadnji značilnejši aspekt političnih iger v državi. Sicer pa smo že prej zapisali, da je v italijanski parlamentarni praksi to dopustno in zakonito. To je danes politična stvarnost ali Realpolitik.

Oglejska Cerkev je Cerkev mnogih krajevnih Cerkva

Foto JMP

“Sam bom pasel svoje ovce in sam jim bom dajal počitek, govori Gospod Bog,” so besede preroka Ezekiel (Ez. 34, 15), ki jih je minuli četrtek, 12. t.m., na praznik zavetnikov svetih Mohorja in Fortunata goriške nadškofije in naše dežele, uporabil za začetek svoje pridige pri slovesni maši v oglejski baziliki beneški patriarh, kardinal Angelo Scola, ko je nagovoril številne vernike, predvsem pa izjemno število nadškofov in škofov iz vseh, tudi slovenskih Cerkva, ki so nekoč bile sestavni člani “Oglejske Matere Cerkve”, ter predstavnikov krajevnih oblasti.

Kardinal Scola je nadaljeval takole: “Bog se v prvi osebi zavzame za svoje ljudstvo in to ni preprosto človek, ampak Bog sam. Prav to vam govorim danes, na praznik zavetnikov, svetih Mohorja in Fortunata, v več kot tisoč let stari oglejski baziliki na današnjem lepem slavlju, kajti tudi danes moramo vedeti, da nismo sami, da nismo zapuščeni in besede preroka Ezekielja so nam zato v tolažbo. Tudi danes smo namreč lahko zaskrbljeni, tako v državnem kot v mednarodnem smislu, saj nas vse sili v to, da naš čas in našo družbo dojemamo kot prehodno obdobje. To prehodno obdobje pa lahko prevečkrat dojemamo kot izgubljenost in čas

zmešnjave, a Gospod Bog je jasen, ko nam preko preroka Ezekielja govori: “Sam bom pasel svoje ovce in sam jim bom dajal počitek.”

V svoji pridigi je kardinal Scola, ki velja za enega večjih sodobnih teologov vesoljne Cerkve, predvsem poudaril, da je tudi danes Bog blizu vsakemu, ki ga hoče poslušati, da tudi danes velja, da je Bog svet tako ljubil, da je žrtvoval svojega edinega Sina, da bi se vsak izmed nas odrešil.

“Od vseh strani pritiskajo na nas, pa nismo

uničeni!” je zapisal sveti Pavel v drugem pismu Korinčanom in prav v tistem njegovem pa je razlika, ki kaže na moč krščanskega odrešenja, je vzklitni beneški patriarh Scola v svoji pridigi in poudaril, da Bog vse naredi za človeka, da je vse od Boga, tudi mučeniško smrt sta tako sprejela zavetnika naše nadškofije, pa naj bo to še tako absurdno v človeških očeh. Kardinal Scola je v nadaljevanju svoje homilije izpostavil pomen zakramenta svetega krsta, ki “združi kristjana z Bogom in ju naredi eno.”

Prisotne je kardinal pozval, naj bodo pričevalci Kristusa Odrešenika, ki je danes prav tako sodoben in živ, kot je bil leta 1031, ko je takratni oglejski patriarh Popon posvetil oglejsko baziliko, ki je bila bazilika Oglejske Cerkve, matere vseh Cerkva današnje srednje Evrope, dejansko sodobna Evropska unija v malem.

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni je kot prijazni gostitelj za praznik pred večjezično mašo gostom pripravil predavanje prof. Sergia Tavara in predstavitev obnovljenih fresk apside v baziliki, slovensko Cerkev pa so zastopali škofje Metod Pirih, Jurij Bizjak, Alojzij Uran in Peter Štumf, več slovenskih duhovnikov iz naših krajev in vernikov, saj je bila naša materinščina eden od jezikov slovesnega somaševanja in petja.

Jurij Paljk

Z leve: msgr. Oskar Simič, goriški prefekt Roberto De Lorenzo in kard. Angelo Scola (foto JMP)

utesnjeni. Ne vidimo poti, pa jo še najdemo, Preganjajo nas, pa nismo zapuščeni. Ob tla nas mečejo, pa nismo

Ob življenjskem jubileju

Dogodek Zasul si me z zvezdami so letos priredil posvetili Pavletu Merkuju ob njegovi 80-letnici

3

Nova revija

Rosvita Pesek je pripravila izjemno knjigo o zgodovini osamosvajanja Slovenije, ki bo gotovo uspešnica

9

Uredništvo obvešča

Zaradi hudih tehničnih težav, ki jih imamo z elektronsko pošto, prosimo, da v naslednjih tednih pošiljate katerokoli sporočilo, članek ali druge prispevke izključno na te naslove: noviglas@gmail.com, jurij.paljk@gmail.com, devetak@gmail.com, igorgregori@gmail.com

TRST Seja paritetnega odbora

Zelena luč za dvojezično srednjo šolo v Špetru

Seja paritetnega odbora v ponedeljek, 16. julija, na sedežu deželnega predsedstva v Trstu je potekala v složenem in plodnem vzdušju: nad nekdanjimi ideološkimi razprtijami so tokrat prevladali dejanski interesi naše skupnosti. "Delo paritetnega odbora poteka v zadnjih časih v zelo konstruktivnem duhu. Današnja seja je to prepričanje dodatno potrdila. Na predlog predsed-

razpravljali," nam je po seji povedal član paritetnega odbora Ivo Jevnikar, ki je še poudaril pomen soglasno odobrenega dokumenta, ki podpira zahtevo staršev iz Špetra po ustanovitvi dvojezičnega prvega razreda nižje srednje šole. Na seji paritetnega odbora so med drugim razpravljali o hudo občutenem problemu stolic na slovenskih šolah. Člani paritetnega odbora so v zvezi s tem za-

določa pravila o vidni dvojezičnosti, je treba razločiti dve kategoriji. "O prvi varianti, se pravi tisti, ki določa individualne pravice posameznika, smo razpravljali na prejšnji seji paritetnega odbora, danes pa smo se soočili s problemom vidne dvojezičnosti, ki naj bi veljala na sicer manjšem področju kot prva," je dejal predsednik Brezigar. "Odločili smo se zato, da bomo konec septembra povabili v našo sredo župane vseh zainteresiranih občin, da bi nam posredovali svoja stališča. Šele nato bomo odločili, kako postopati." Postopek bo zapleten in potekalo bo veliko časa, saj je treba v ta proces vključiti ne le občine, temveč tudi druge ustanove in zavode (npr. letališče v Ronkah in podobno) ter doseči možnost dvojezičnega koriščenja raznih obrazcev, pravilnikov itd. "Ureditve celotnega postopka bo mogoče trajala dve leti," je posvaril Brezigar, dodal pa je, "da bo dežela takoj dala dekret za dvojezičnost občinam in ustanovam, ki bodo za njegovo izvajanje že pripravljene."

Brezigar je poudaril še složnost, s katero so člani odbora, celo predstavnika strank Naprej Italija in Nacionalnega zavezništva, odobrili dokument, s katerim so deželo F-Jk formalno zaprosili za finančno pomoč pri ureditvi dvojezičnega nižješolskega izobraževanja v Špetru.

IG

Foto Kroma

nika smo se dogovorili, da bomo pripravili delo za čas, ko bo vlada odobrila seznam zaščitnih občin oz. delov občin: deželi bomo morali posredovati predloge, ki naj bi določevali, kje bi veljala vidna dvojezičnost. Sklenili smo tako povabiti letos septembra župane vseh 30 občin na avdicije, da bi o tem

Srečanje predsednikov SSO in SKGZ v Rimu Pavšič in Štoka dobila zagotovila o višjih sredstvih

Italijanska vlada bo v prihodnjem finančnem zakonu primerno upoštevala zahteve krovnih organizacij slovenske manjšine o povišanju finančnih sredstev za njene ustanove, povečale pa so se tudi možnosti za ustanovitev dvojezične nižje srednje šole v Beneški Sloveniji. To izhaja z nedavnega obiska predsednikov krovnih organizacij, Rudija Pavšiča iz Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) in Draga Štoke iz Sveta slovenskih organizacij (SSO), v

Rimu. Pavšič in Štoka sta se v Rimu med drugim sestala s podtajnikom na italijanskih ministrstvih za evropske oz. notranje zadeve, Milošem Budinom in Etto- rejem Rosatom. Kot je dejal Štoka, sta s Pavšičem na srečanju z Budinom in Rosatom ter s predstavniki ministrstev za evropske in notranje zadeve prejela zagotovila glede povišanja denarne vsote, ki jo italijanska država namenja ustanovam slovenske manjšine v Italiji. Finančna sredstva so v bistvu že petnaj-

st let enaka in trenutno omogočajo manj kakovostno kulturno in izobraževalno ponudbo. To pomeni, po mnenju krovnih organizacij, objektivno jezikovno in kul-

turno obubožanje slovenske manjšine. V tem smislu sta predsednika SKGZ in SSO prejela zagotovila, da bo italijanska vlada v prihodnjem finančnem zakonu primerno upoštevala zahteve po povišanju sredstev; koliko se bodo slednja povišala, pa ni znano. Predsednika krovnih organizacij sta se z Budinom in Rosatom pogovarjala tudi o vprašanju zaščitnega zakona za slovensko manjšino in o šolski problematiki. V zvezi s slednjo se povečujejo možnosti za ustanovitev dvojezične nižje srednje šole v Beneški Sloveniji, kjer že dalj časa delujeta dvojezični otroški vrtec in osnovna šola; najprej sta bila zasebnega značaja, na podlagi zaščitnega zakona iz leta 2001 pa sta postala državna. Predsednika SKGZ in SSO sta se že dopoldne sestala z vodjo mešane poslanske skupine v italijanskem parlamentu, južnotirolskim poslancem SVP Siegfriedom Bruggerjem, in z neodvisnim poslancem iz Doline Aoste Robertom Nicom. Tudi na tem srečanju so govorili o zaščitnem zakonu, finančnih prispevkih in šolski problematiki, pri čemer sta Brugger in Nico zagotovila pomoč in sodelovanje. Pavšič in Štoka sta poslancema izrazila tudi stališče, da soglašata z uvedbo zajamčene zastopstva za manjšine v državnem parlamentu. Krovni organizaciji bosta v prihodnje Bruggerju posredovali tudi dokument v tem smislu.

STA

Ob vzdrževanju stalne napetosti

Protislovja italijanske družbe

V Italiji se je v zadnjem desetletju nakopičilo toliko starih in novih problemov, da nastalo stanje po sodbi zunanjih opazovalcev postaja že nevzdržno in nepojmljivo za normalno državo. V prvi vrsti ni prepotrebne politične ustaljenosti kot predpogoja za normalno razvijanje gospodarskih pobud in družbeno sodelovanje. Prejšnja Berlusconijska vlada je politično stabilnost pojmovala v luči lastne parlamentarne moči, ne pa v iskanju uravnovešanih rešitev problemov. Prav na gospodarskem področju ji načrt ni uspel, delno tudi zaradi spremenjenih mednarodnih razmer. Zato so izidi zadnjih parlamentarnih volitev pomenili za desno sredino nepričakovan preobrat, ki ga ne more še preboleti. Nova levosredinska vlada Romana Prodijsa je podedovala neurejene državne račune. Ureditve slednjih se je lotila pri koreninah, to se pravi pri krčenju proračunskih izdatkov in iskanju novih prihodkov, kar seveda ni popularno ravnanje, a je bilo nujno potrebno. Kaže, da velik del državljanov, tudi ob spodbujanju vladi nasprotnih strank in nekaterih strokovnih združenj, ni dojel ciljev finančnega zakona. V tej državi bi namreč vsi radi živeli v trajnem blagostanju, a v ta namen niso pripravljeni na nobeno še tako skromno žrtv. Po njihovem naj se dohodki večajo, delovni čas oz. stroški pa naj se zmanjšujejo. Ne vprašujejo se pa, ali je to mogoče in ob kakšnih pogojih. Ljudje se pritožujejo nad visokimi davki in cenami javnih storitev ter storitev obrtnikov in drugih prostih poklicev. Ko pa je vlada sprejela nekaj začetnih ukrepov za odpravo nekaterih monopolnih

položajev in sprostitev cen raznih dobrin in storitev, so se "prizadete" družbene skupine temu ostro uprle. Opozicijske politične sile jih pri tem nasprotovanju podpirajo in celo posredno nagovarjajo k civilni nepokorščini glede plačevanja davkov s samoopravičilom, da so ti previsoki. Lahko si samo predstavljamo, kam to pripelje. Nadalje vsi ugotavljajo, da je politika oz. vodilni politični sloj zašel v očitno krizo. Poročali smo, recimo, o nesorazmernem upravnem in političnem aparatu izvoljenih predstavnikov, ki slabo deluje in finančno obremenjuje čez vse razumne meje državo in s tem celotno družbo. Na dlani je, da so potrebne čimprejšnje korenite reforme, a vsi dosedanjí poskusi v tej smeri niso obrodili konkretnih rezultatov. Polemike, spori in ustvarjanje napetosti v javnem življenju se tako brezciljno nadaljujejo, kar ovira sam napredek družbe, ki je možen le ob sodelovanju najširših družbenih dejavnikov. Ob tem ne moremo mimo enega glavnih problemov, od

ustrezne rešitve katerega je odvisna moralna rehabilitacija vodilnih političnih struktur v državi in s tem vrnitev v normalno politično življenje. Tudi glede tega vprašanja vsi načelno izjavljajo, da je treba sedanji volilni zakon (odobrila ga je namreč Berlusconijska vlada tik pred razpustom parlamenta in ob razpisu novih volitev) spremeniti, ker ne daje volivcem možnosti, da sodelujejo pri izbiri svojih predstavnikov v parlamentu, temveč izbiro prepušča osrednjim vodstvom strank. Ker vprašanje ne najde primerne odgovora, je poseben odbor državljanov začel zbirati podpise za razpis referenduma o spremembi volilnega zakona, če se parlament ne bo sam pravočasno lotil tega dela, ki spada v njegovo izključno ustavno pristojnost. Protislovja sedanje italijanske družbe se neizbežno odražajo tudi v sami vladi. Tako smo pričra neskončnemu razpravljanju o tem, kako rešiti razne probleme. Medtem se je oglasila tudi Evropska skupnost, ki prek sveta finančnih ministrov opozarja Italijo, da mora prednostno ukrepati za znižanje starih dolgov in omejevanje izdatke. Upajmo, da bo vlada našla dovolj političnega poguma za izvedbo programskih točk svojega programa, kar državljani upravičeno od nje pričakujejo.

Alojz Tul

Svetovni slovenski kongre

V sredo, 11. julija 2007, je v Ljubljani potekal zbor Slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa. Na njem so člani za novo predsednico izvolili mag. Simono Drenik, po izobrazbi magistro pravnih znanosti. Zaposlena je na Ministrstvu za zunanje zadeve RS, kjer vodi sektor za mednarodno pravo. Po njenem prepričanju je SSK osrednja organizacija civilne družbe, ki načrtno in trajno skrbi za povezovanje svetovnega slovenstva. Ob že utečenih programskih usmeritvah, kot so Tabori za slovenske otroke po svetu, Draga mladini, organizacija strokovnih konferenc, Večeri iz kongresa, Priznanja številčnejšim slovenskim družinam in posvetov Ko ni več meja, je mag. Drenikova izpostavila nekatere nove, sveže pobude, kot so: prispevek SSK k predsedovanju Slovenije Svetu EU, poudarek na sodelovanju z mladimi, spremljanje izvajanja Zakona o odnosih RS s Slovenci v zamejstvu in po svetu, načrtno obveščanje in pomoč pri pridobivanju slovenskega državljanstva za Slovence po svetu ter že sprejeti pobudi o postavitvi Plečnikovega parlamenta in sodelovanje pri ustanavljanju nove Evroregije.

Za Slovensko konferenco
Jana Čop, glavna tajnica

Povejmo na glas

Ne pozabimo na ostarele

Zdi se nenavadno, a v počitniških dnevih je lahko več priložnosti za razmišljanje o vseh tistih, ki so pomoči potrebni. Manj smo obremenjeni s številnimi in pogostoma preštevilnimi obremenitvami in imamo več pogojev, da pozorneje pomislimo na druge z vso tisto širino in sproščenostjo, ki nam jo nudijo dnevi odidha. In tako je več možnosti, da nam stopijo pred oči tudi starejši in ostareli, ne nazadnje zaradi hrupnega pripravljanja nove pokojninske zakonodaje, kakor seveda opozoril, da med njimi ni malo tistih, ki so prav v času množičnih dopustov deležni dobesedne zapuščenosti in krute osamljenosti. Vsi dobro vemo, kaj je osamljenost in kako uničujoča je, dovolj je doživeti le nekaj trenutkov tega trdega občutka, pa se že zarežeta v človeka dvom in pričetek obupa, kaj šele, če osamljenost ni zgolj preblisk, ampak stanje, ki traja dneve in tedne. Poleg tega je starejših in ostarelih vse več, njihovo število se bo glede na mlajše generacije nenehno povečevalo in ne grozi jim samo zapuščenost, grozijo jim problemi z zdravjem ter ekonomska stiska. Vsak tretji upokojenec v Italiji namreč dobiva manj kot tisoč evrov mesečnega prejema, vsak četrti živi z manj kot petsto evri na mesec. Ob vsej tej zgodbi je v resnici več kot težko sprejemljivo, kako družba ne zmore ali ne zmogla več sklosti v misli na ljudi v stiski, med katerimi so ostareli le ena od prizadetih skupin. Res težko je razumeti, kako ne znamo učinkoviteje reševati bistvenih pro-

blemov - bistveni problemi so pač stiske ljudi oziroma določenih družbenih slojev in je potem t.i. socialna država tista, ki je te stiske dolžna odpraviti. Tu pa manjka odkrit družbeni pogovor. Namesto da bi se politika iskreno obrnila na svojo javnost s podatkom, ki ga razume še otrok, da bo namreč ostarelih oseb vedno več in da moramo zato vsi skupaj ukrepati, četudi na račun materialnih dobrin, ki jih uživamo, pokojninsko reformo odlaga in prelaga. Zaradi nujnosti tudi neprijetnih ukrepov se umika vase, ker se boji izgube političnih točk. Kot da bi se ljudje tovrstnemu odkritemu nagovoru uprli in ne bi bili pripravljeni dati niti drobtine od tistega, kar trenutno imajo. Vsekakor žaljivo podcenjevanje volilnega telesa in njegovo ponižanje na raven otopelih egoističnih množic. Na srečo ne manjka dobrodelnih organizacij, gibanj in posameznikov, ki verjamejo v solidarnostni čut človeka in v tem smislu, tudi kar se tiče skrbi za ostarele, nagovarjajo vse ljudi dobre volje, naj ne podležejo materialističnim ukazom, ki se za uboge ne menijo, ampak naj dejavno pomagajo. Resnica je namreč ta, da, ko nočemo videti stiske tistih, ki pomoč potrebujejo - v tem primeru so to ostareli - niso ogroženi le oni sami, ampak smo v prvi vrsti ogroženi mi, ki se odmikamo od lastne človečnosti. To pa pomeni, da se od človečnosti lahko odmakne družba v celoti in zavestno presliži vse, ki kličejo na pomoč, in med temi bomo lahko nekega dne tudi mi sami.

Janez Povše

Na dnu...

ČE POLITIKI SAMO
SEDIJO, KER NOČEJO
IZGUBITI STOLČKA...

...KAKO LAHKO OD
NJIH PRIČAKUJEMO
POKONČNO DRŽO?

V goriškem Kulturnem domu

Zasul si me z zvezdami

Pavle Merku' je "sferični iskalec" Resnice, bistva vsake umetnosti, kateremu se skuša približati z različnih in konvergentnih poti kot "renesancno vsestranski demiurg". Dvojna narodna pripadnost je družinska dediščina, ki ga je usmerila v grajenje mostov, pri katerem ni izpostavljaj vprašanja identitete, temveč osebnosti. V raznovrstnem opusu, ki obsega poleg notnega zaklada tudi etnomuzikološke in jezikoslovne publikacije, članke in eseje, je bil jezikoslovec vseskozi predan glasbi jezika, skladatelj pa jeziku glasbe. Odlika mnogostranske ustvarjalnosti je človeške narave, saj je prav intimna vez z ljudmi, od znamenitih intelektualcev in umetnikov do preprostega ljudskega pričevalca, zaznamujoči element njegovega pristopa k delu in življenju. Prav zaradi tega in zaradi neizogibne povezave med glasbo in besedo se je Merku' v svojem skladateljskem opusu posvetil najprej človeškemu glasu in vokalni glasbi.

V duhu teh razmišljanj, s prefinjeno analizo in pomenljivimi prispevki, ki so črpale tako iz glasbe kot tudi iz evropske književnosti, je Miran Košuta počastil z izrednim besednim poklonom praznično osemdesetletnico tržaškega skladatelja, jezikoslovca in vsestranskega intelektualca Pavleta Merkuja. Zveza slovenskih kulturnih društev ne bi mogla imeti srečnejše roke pri izbiri govornika, ki je z zavestjo sorodne duševne razpetosti med glasbo in slavistiko nakazal glavne smeri večstranske izobrazbe slavljence. Poseg univerzitetnega profesorja in predsednika Slavističnega društva Slovenije je osvetlil gala večer v Kulturnem domu v Gorici namesto zvezd, ki so zaradi nenaklonjene vremenske napovedi odpadle, saj bi dogodek moral potekati na sugestivnem dvorišču Devinskega gradu. Vsakoletni dogodek "Zasul si me z zvezdami" je namreč vezan na prostor, kjer je nastal pred tremi leti kot ekskluzivna pobuda Zveze slovenskih kulturnih društev, večer glasbe in pesniške besede zamejskih ustvarjalcev. Letošnja, okrogla obletnica Pavleta Merkuja je bila v tem sklopu vredna odmevnejšega monografskega poklona, pri katerem so se organizatorjem pridružili še Glasbena matica, Slovenski program Deželnega sedeža RAI in Zveza italijanskih zborovskih društev USCI.

Program večera ni imel ambicije, da bi predstavil zaokroženi portret umetnika; njegova omejitev pa je bila predvsem v tem, da ni izhajal iz nekega programskega koncepta, temveč iz izbire razpoložljivih izvajalcev, kot tudi, da so se prireditelji morali iz tehničnih razlogov odpovedati režijskemu povezovanju, kar bi v takem primeru dopolnilo celoto z izvirnim pečatom, medtem ko se je vse dogajalo v slogu tradicionalnega koncertnega večera. Potek večera se je predstavljal kot vrsta posameznih in samostojnih poklonov, saj so nastopajoči sami predlagali prirediteljem skladbe iz lastnega repertoarja. Izbrana dela so vsekakor zaobjela tako umetni instrumentalni in vokalni opus skladatelja kot tudi priredbe ljudskih motivov iz slovenske in italijanske narodne zakladnice. Prav na raznovrstne priredbe po starih zapisih se je osredotočil mešani zbor Jacobus Gallus, ki je z določenimi negotovostmi pri izvajanju potrdil zahtevnost Merkujevega zborovskega opusa. Violinist Črtomir Šiško je nastopil solistično in v bolj neobičajni vlogi dirigenta komornega godalnega orkestra Glasbene matice, ki je zagrabil znano rapsodijo Ali sijaj, sijaj sonce. Program so dopolnili še nastopi harfistke Simone Mallozzi in dua Alenka Zupan-flavta in Marko Feri-kitara, nakar je furlanski ženski zbor Multifarium iz Rude postavil most prijateljskega sožitja z izvedbo skladb v slovenščini in italijanščini. Večer sta v zakulisju koordinirala Marko Sancin in Vesna Tomšič, povezovala pa je Tamar Stanese.

PAL

"Ko znanstveno rigoroznost oplemeniti človečnost, potem lahko govoriš ljudem, ne le specialistom" (Pavle Merku')

Prijatelji in učenci Pavleta Merkuja smo včasih prepoznavni po tem, da se v javnem življenju radi ravnamo po določenih manirah, ki se na prvi

Foto Bumbaco

pogled zdijo nepomembne ali celo čudaške, ki pa so v resnici odraz kompleksnega in vse prej kot banalnega pogleda na svet, na družbo, na kulturo. Ena taka manira je na primer dosledna uporaba imena Viden namesto "uradnega" Videm za furlansko prestolnico ali tudi kazalnega zaimka "ti" (ti hiši) namesto običaj-

nega »te« (tej hiši). Druga bi lahko bila ljubezen do narečne poezije npr. Ludvika Zorzuta, briškega avtorja danes pozabljene zbirke *Ptička briegarca*, tretja pa npr. posebna, rekel bi ljubeča pozornost do opusa slovenskega skladatelja Marija Kogoj, njegove tragične umetniške in življenjske usode. In še bi lahko našteval.

Ti naključno izbrani primeri seveda niso le duhovite domislice, muhe enodnevnice intelektualnega rokohitrstva. Gre za izbere, ki so sad dolgoletnega študija, raziskovanja, ustvarjanja na jezikovnem, etnografskem in glasbenem področju. Za njimi stoji celo življenje. Namreč življenje profesorja Pavleta Merkuja, glasbenika in jezikoslovca iz Trsta, ki v teh dneh slavi svoj okrogli življenjski jubilej. Njegovih znanstvenih in umetniških del ne bom podrobno navajal, saj so že na več mestih temeljito popisana. Raje bi poskusil odgovoriti na vprašanje, v čem vidim njih pomen. Strnil bi ga v naslednje točke.

S svojim visoko strokovnim, a ne strokovnjaškim delom, dostopnim tudi nespecialistom, je Pavle Merku' eden prvih postavil vprašanje o res dosledni celovitosti slovenskega narodnega telesa. Čeprav ni zanikal pomena ideologij, je pri tem ugotavljal, da ideološki vidik nikakor ni edino merilo, s katerim naj bi uravnavali naš diskurz o narodu, njegovem jeziku, njegovi kulturi. Pri primeru Benečije in Rezije je pokazal, da poleg konfesionalne, razredne in narodne utegne obstajati še neka druga, imenujmo jo geografsko-jezikovna oblika zapostavljenosti. V ta okvir spada njegovo ovrednotenje slovenskih zahodnih narečij, njihove poezije, njihove muzikalčnosti ter kulture, ki jo izražajo.

S svojim skladateljskim opusom je Pavle Merku' kot eden redkih slovenskih glasbenikov prodril v italijanski in širši glasbeni svet in s tem pripomogel k naši prepoznavnosti. Njegov *Kačji pastir* je edina slovenska opera, ki je bila kdaj uprizorjena v tržaškem opernem gledališču. Nje-

gove zborovske skladbe - tako avtorske kot priredbe ljudskih, tako posvetne kot religiozne - se veliko izvajajo v Italiji in izven nje. Z njimi je neprecenljivo bogastvo naše ljudske pesmi prekoračilo meje naše ožje domovine. Pa še to: v trenutku ko pevski zbori iz vse Slovenije na veliko izvajajo tisto znano *Njen čeuu jti gna'*, ni izključeno, da bo preko rezijanske pesmi celokupno Slovenijo dosegla tudi zavest o obstoju in pomenu kraja njenega nastanka.

S svojimi jezikoslovnimi raziskavami, zlasti tistimi s področja imenstva, je Pavle Merku' kot eden prvih preresel mnoge dotlej neznane arhivske fondne. V času, ko smo bili iz sicer razumljivih razlogov naravnost zasvojeni s polpreteklo zgodovino, se je ves predal jezikovnim zakladom srednjeveških dokumentov ali dokumentov iz zgodnje moderne dobe. Od tod njegovo obširno znanje o priimkih in o krajevnih imenih na slovenski zahodni meji, njegov poskus deideologizacije toponomastike z dosledno uporabo zgodovinsko izpričanega izvirnega imena (npr. Križ, Sveta Lucija itd). Samo on najbrž ve, koliko ljubečega garanja skriva drobni priročnik z naslovom *Slovenska krajevna imena v Italiji* (Mladika 1999). Te raziskave pa niso pomembne le za jezikoslovje, ampak tudi za slovensko zgodovinsko pisje, včasih posredno, včasih pa kar neposredno, kot v primeru objave slovenske korespondence tržaških plemiških družin Marenzi-Coraduzzi iz 17. stoletja.

Kot znanstvenik in umetnik je Pavle Merku' sicer samohodec, vendar je s svojo osebnostjo, s svojo besedno iskristovostjo in svojskim pričevanskim slogom, zlasti pa s pozornostjo in zvestobo mlajšim znal okoli sebe ustvariti krog ljudi, ki so mu prisluhnili, ki so jih njegove vsebine prepričale in navdušile, ki so njegove poglede - v celoti ali delno - sprejeli za svoje. Prepričan sem, da bo po njegovi zaslugi še marsikdo rad hodil v Viden, v Križ pri Trstu in Sv. Lucijo pri Portoržu, rad jemal v roke Zorzutovo liriko, se naslajal ob Kogojevih *Črnih maskah* ter ob naštevavanju slovenskih pokrajin in bivanjskih posebnosti ne bo pozabil na Nadiške doline, na Ter, na Rezijo in Kanalsko dolino. Tudi njegova zasluga je, če je danes naša podoba slovenstva celovitjša, kot je bila pred petdesetimi leti.

Tomaž Simčič

NA PTUJU Od 6. do 8. julija

Draga mladih 2007: razmišljanja, debate in zabava dan za dnem...

Tipično za Drago mladih je to, da se na vsakoletnem intelektualnem forumu srečuje slovenska mladina iz vseh koncev Slovenije, zamejstva in zdomstva in se s tem srečujejo tudi njihova mnenja in misli. Ta plat Drage mladih ji daje unikatnost. Mladi imamo dandanes vedno manj možnosti, da izrazimo svoje mnenje in da nas pri tem kdo posluša. Prav to je cilj Drage mladih: ovrednotiti misel mladih in ji nuditi močan odmev.

To pa ni edini razlog, zaradi katerega mi je Draga mladih tako všeč: pestra ponudba dejavnosti, program, ki zadovolji tudi največje izbirčnike, in lokacije, ki se iz leta v leto spreminjajo. Vse to in še več je Draga mladih.

6. julij 2007

Tega dne smo se udeleženci Drage mladih zbrali na starodavnem Ptuj, točneje v minoritskem samostanu Sv. Petra in Pavla, da bi se še enkrat, kot je značilno za to srečanje, lotili ključnih vprašanj o aktualnih premikih družbe in težavah, ki zadevajo mlade. Prva točka programa je bilo slovesno srečanje, ki se ga je udeležil slavnostni govornik Alojz Rebula. Svoje stališče do letošnje teme, 'Fa-

st food duhovnost', nam je predstavil s prispevki. Povedal nam je, da je ponudba zmotnih verovanj in religij danes tako pestra, da bi jo lahko primerjali z bazarjem ali točneje bazarjem novega poganstva, kot ga je sam označil. Glavne atrakcije bazarja pa predstavljajo tri stojnice, ki ponujajo dobrine, kot so dobro počutje, samouresničitev in psihofizično ravnanje, ki naj bi bili v nasprotju s tem, kar zagovarja krščanstvo. Pri tem pa je tržaški pisatelj dokazal, da so te ponudbe varljive, saj pri doseganju teh ciljev potrebujemo pomoč neke višje sile - Boga. Slavnostnemu odprtju Drage mladih je sledil voden ogled Ptuja, kjer smo mladi spoznali številne zanimivosti najstarejšega slovenskega mesta. Ogled se je zaključil v vinski kleti, kjer smo lahko marsikaj izvedeli o vinogradništvu, ki na tem območju dosega pomembno mesto na lestvici gospodarskih dejavnosti, in uživali ob pokušanju zelo kvalitetnih vin. Prvi dan srečanja se je zaključil s monokomedijo Gregorja Čušina z naslovom *Evangelij po Čušinu*, ki je naravnost navdušila številno publiko minoritskega refektorija.

Udeleženci smo še nekaj časa preživeli v prostorih prenočišča, kjer smo se nastanili, da bi se bolje spoznali z raznoraznimi igrami.

7. julij 2007

Potem ko je prvi dan minil z neverjetno hitrostjo, je nastopil drugi dan, ko so se zvrstile kar dve okrogli mizi in dejavnosti v delavnicah. Teh je bilo letos res veliko: žonglerska, kajak, jahanje, meditativni plesi, knjižničarska, pevška. Skratka - vseh vrst in za vse okuse.

Prva okrogla miza je bila zjutraj. Njeni gostje so bili psihoterapevt dr. Bogdan Žorž, sociologinja mag. Tina Ban in teolog dr. Bogdan Dolenc, ki so nam ponudili vsebine in smeri za nadaljnje razmišljanje na temo duhovnosti. Dr. Bogdan Dolenc nam je povedal, da je dandanes res težko verovati zaradi vsega, kar nam ponuja svet, in je velikokrat v pravem nasprotju z vero. Kot teolog nam je znal odgovoriti na številna vprašanja, kot so: kaj je vera?, zakaj je človeku potrebno verovati? in podobno. Mag. Tina Ban se je dotaknila vročega

vprašanja, ki si ga je letos postavila Draga mladih. V svojem govoru nam je predstavila skupne značilnosti danes zelo razširjenih različic novodobnega verskega gibanja New Age, ki se je razvilo iz hipijevskega gibanja. Povedala nam je, da taka gibanja nimajo pravega verskega temelja, pač pa so neke vrste 'proste' religije, ki po mili volji združujejo zapovedi in pravila svetovnih veroizpovedi. Kot zadnji je govoril psihoterapevt Bogdan Žorž, ki je med nova gibanja, ki dandanes vplivajo na doživljanje duhovnosti posamez-

Nevzet Porič, tajnik islamske skupnosti v Sloveniji, Vladimir Mesarič, protestantska duhovnica, in zaporniški katoliški duhovnik Robert Friškovec. Debat o sooblikovali nekateri predstavniki mladinskih muslimanskih in katoliških skupnosti, veliko pa je bilo vprašanj udeležencev. Pogovarjali smo se o tem, kako mladi dandanes doživljajo vero, zaustavili pa smo se predvsem pri vprašanju o verodostojnosti novodobnih gibanj, ki nam ponujajo nekakšno krajšo in lažjo pot do sreče. Vladimir Mesarič je poseb-

tovali smo, da nam je bilo res lepo skupaj in da se Draga mladih mora nujno ponoviti v isti obliki. Pozdravili smo se v Termah Ptuj, kjer smo preživeli ves nedeljski popoldan v družbi in zdravi zabavi.

Jesenski del Drage mladih

Drago mladih 2007 so podprli Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, minoritski samostan Sv. Petra in Pavla, Slovenska prosveta iz Trsta, Perutmina Ptuj, Mestna občina Ptuj in Terme Ptuj. S slovesom od Ptuja pa se Draga mladih še ni zaključila, saj nas čaka še njen jesenski del na Opčinah pri Trstu. V soboto, 1. septembra, bo v parku Finžgarjevega doma na Opčinah še tretja okrogla miza na temo "Fast-food duhovnosti". Oblikovali jo bodo teolog dr. Jože Marketz iz Koroške, psihoterapevtka dr. Sanja Rozman iz Ljubljane in primerialni religiozolog, dr. Lenart Škof z Univerze na Primorskem.

Ves teden pred zaključnim delom Drage mladih bo potekal Festival mladinske kreativnosti z delavnicami,

kulturnimi in športnimi srečanji za mlade. S podporo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ga bo organiziralo društvo MOSP iz Trsta (informacije rast_mladika@hotmail.com ali 040370846 - Raffaella ali Patrizia).

Patrizia Jurincic

nika, vključil tudi znanost. Označil jo je kot neke vrste novo vero, ki ji mnogi verjamejo in ki je prav gotovo koristna, ne more pa odgovoriti na temeljna vprašanja človeka, kot je vprašanje o obstoju.

Gostje druge okrogle mize so bili

no pozornost namenila sodelovanju med religijami, s čimer sta se strinjala tudi sogovornika.

8. julij 2007

In še zadnji dan. Svoje srečanje smo zaključili s sveto mašo na Ptujski Gori, piknikom in z razmišljanjem o minulih dneh. Ugo-

STIČNA Bazilika žalostne Matere Božje

Blagoslovitev novega opata

Dne 27. aprila 2007 je bil cistercijski pater Janez Novak, župnik župnije Stična in dekan dekanije Grosuplje, izvoljen za 57. opata cistercijske opatije v Stični. Pred njim je to službo 27 let in pol opravljal p. dr. Anton Nadrah. V nedeljo, 8. julija 2007, ob 16.00, je bila v baziliki žalostne Matere Božje blagoslovitev novega opata. Slovesnost je ob navzočnosti škofov in opatov iz drugih držav ter duhovnikov vodil ljubljanski nadškof in metropolit, msgr. Alojz Uran.

Obred blagoslovitve opata je vključen v mašno daritev in sledi besednemu bogoslužju. Po prejemu zunanjih znamenj opatske službe (Pravila, prstana, pastirske palice ter mitre) in po poljubni miru se sv. maša nadaljuje z darovanjem.

Cistercijski red

Cistercijski red so leta 1098 v kraju Cîteaux v Franciji ustanovili trije benediktinski opati: sv. Robert, sv. Alberik in sv. Štefan Harding. Odločili so se, da bodo bolj dosledno živeli po Pravilu sv. Benedikta kakor benediktinci takratnega časa. Sprva jih je bilo malo, saj strog način življenja ni

bil privlačen. S prihodom sv. Bernarda, najpomembnejšega cistercijskega svetnika, in njegovih prijateljev se je cistercijski red začel hitro širiti.

V Stično so prvi cistercijani prišli 1132 in do 1135 toliko pozidali samostan, da se je v njem začelo redno meniško življenje. Leta 1136 je oglejski patriarh Peregrin kot ustanovitelj stiškega samostana izdal ustanovno listino, leta 1156 pa je posvetil samostansko cerkev, ki je od 1936 bazilika in je najpomembnejši romanski spomenik pri nas. Samostan je bil ves srednji vek pomembno versko, kulturno in gospodarsko središče.

Leta 1784 je avstrijski cesar Jožef II. samostan razpustil, leta 1898 pa so ga ponovno naselili avstrijski cistercijani iz samostana Mehrerau ob Bodenskem jezeru.

deloma obhajajo s petjem, se zberejo še večkrat čez dan. Poleg tega imajo tudi druge oblike molitve. Poudarjen je kontemplativni način življenja po geslu Moli in delaj! Molijo za vse ljudi, saj se zavedajo, kako potrebna je molitev v času, ko so mnogi kristjani molitev opustili.

Molitveno življenje pospešujejo z Domom duhovnih vaj in z izdajanjem knjig v zbirki Bernardova knjižnica. Delajo na župniji Stična in po možnosti pomagajo tudi na drugih župnijah. V sodelovanju s šolskimi sestrami pečejo hostije in gostijo udeležence duhovnih programov v Domu duhovnih vaj.

Stiški menihi imajo v svojih prostorih Slovenski verski muzej, v katerem je med drugim zbirka, ki prikazuje razvoj krščanstva na Slovenskem. S podjetjem SITIK d. o. o. nadaljujejo delo p. Simona Ašiča, saj želijo omogočiti širšemu krogu ljudi dostop do njegove bogate dediščine.

Cistercijani se ukvarjajo z vodstvom skupin v Domu duhovnih vaj, z vodstvom obiskovalcev po samostanu in Slovenskem verskem muzeju, z urejanjem knjižnice, z vodstvom Bernardove družine, ki je nekakšen tretji red, in urejanjem njegove glasila V Materini šoli. Posvečajo se različnim obrtim, obdelovanju zemlje, živinoreji, sadjarstvu, vrtnarstvu, čebelarstvu in ribogojništvu ter obnavljanju skoraj devetsto let starega samostana, ki je prvovrstni zgodovinsko umetnostni spomenik.

Biti kristjan danes

Verujem - vendar drugače

Vsi, ki smo verni, in to ne samo duhovniki, čutimo vedno bolj neko težo odgovornosti, kako Cerkev približati mlajšim, še zlasti tistim, ki odraščajo, kot tudi onim, ki si ustvarjajo družine. Res je, da Cerkev vedno znova daje določene napotke in prireja najrazličnejša posvetovanja in si oči pred problemi sedanjega časa ne zatiska. Pa vseeno ostajajo vprašanja...

Kakšno je sploh mesto mladih v današnji Cerкви? To vprašanje je bilo in bo še naprej pomembno. Pa ne samo v Cerкви, ampak tudi v državi in na vseh področjih, ki spremljajo človeka. Cerkev kot ustanova z naukom in organizacijo ima veliko tradicionalnih stvari. To po eni strani ni slabo, slabo pa postane tedaj, če to začne pritiskati na mlajšega človeka,

mu omejevati njegov miselni prostor in ga s tem utesnjevati, da bi si sam oblikoval svoj duhovni prostor. Pri duhovnikih, kot tudi v cerkveni strukturi, mladi velikokrat začutijo, da jih želimo imeti v nekih pravilih, zapovedih, prepovedih in jim hočemo tako dati, včasih celo vsiliti določene odgovore. Vse to jih zelo odbija!

Najprej je mlademu človeku treba zagotoviti svobodo. Pustimo jim, da sami iščejo Boga, drugače jih obremenimo s trditvijo, kot da nad njimi delamo pritisk ali celo nasilje, čeprav smo daleč od tega. Cerkev bo zlasti danes morala dati mladim prostor, pa tudi jim ponuditi možnost, da se ji približajo. Pri tem naj nas vzpodbuja misel znanega teologa Karla Rahnerja: "Cerkev bodočnosti bo bolj!// bratska. Ne bo Cerkev

množice, ampak Cerkev vernih!" To pomeni, da mladi ne želijo "verovati na stari način". To ni zavračanje vsega tega, kar danes v Cerкви imamo, ampak je iskanje novih poti, drugačnih, kot je sedanja. Končno je tudi današnji čas drugačen od časa, ki smo ga živeli pred desetletji!

Časi, ko je bil točno določen model, kdo je kristjan in kdo ni, so šli mimo, čeprav marsikdo še vedno veruje v ta stari model: "Kaj pomeni biti kristjan, kot si ga je izoblikoval v katekizmu." Starejši smo živeli v času, ko je bilo sila lahko ugotoviti: "Kaj je prav in kaj ni!" To pomeni, da je bilo naše odločanje drugačno od odločanja današnjega mladega človeka. Marsikaj je bilo v zavesti tedanjega mlajšega kot tudi človeka bolj jasno. Danes pa obstaja veliko možnosti in mimogrede se pred nas razvrsti dejstvo, da ni rečeno, da ima Cerkev bolj prav kot drugi! Velika razlika, ki je starejši nismo poznali, ker se nismo tako globinsko odločali, kot se mora današnji mladi rod. Čeprav zopet ne smemo pozabiti, da smo se odločali prav tako po vesti, kot

se skušajo mladi. Mimogrede: Kdo nekomu oblikuje vest? Dom, Cerkev, cesta, okolje, družba šola... O vsem tem lahko razmišljamo... To vprašanje je aktualno tudi danes, pa ne samo za mlade, ampak tudi za 'manj mlade'.

Čeprav je v Cerкви marsikje še vedno preveč okostenelosti, da ne rečem napačne tradicionalnosti, je vseeno veliko odprtosti do mladih in to tudi tam, kjer si najmanj mislimo. Vstopiti v ta prostor pa je mladim težko, to pa zato, ker so velikokrat zaprti v osebnem svetu, ko so najrajši sami zase, niso pristni, ker je v današnjem času zelo težko priti do osebnega stika. Vse manj je prijateljstev in vse več je nekih navideznih napačnih čustvenih zvez fant-dekle. Pozabljam, da, če ima kdo prijatelja, je to dragocenost, dragulj pa je, če mladi pripadajo neki pametni družbi (skupini), kjer lahko gojijo intenzivne medsebojne stike. Naj bo to mala vzpodbuda za razmišljanje ne samo mladim, ampak tudi manj mladim staršem...

Ambrož Kodolja

"Apologija" Jezusovega prvega čudeža

Bogdan Vidmar

Zanimivo se mi zdi, da smo nemi. V postu sem bil na okrogli mizi o zasvojenostih z igrami na srečo na Srednji šoli Veno Pilon v Ajdovščini. Okrogla miza je bila kvalitetno izpeljana. Nastopali so kompetentni strokovnjaki. Toda predavatelji so po mojem mnenju preprečevali peščico prepričan. Na okrogli mizi, čeprav je bil dogodek napovedan, ni bilo novinarjev, naslednje jutro je bil v medijih dogodek prezrt. To je tudi razumljivo, če so večinski lastniki nekaterih medijev lastniki igralnic. Žal za medijsko prodornost niso poskrbeli niti organizatorji sami (klub krščanskih izobražencev, dekanjska Karitas), ki so veliko energije vložili v pripravo okrogle mize. Ko se ob takih primerih v časopisu pojavi kak članek, je ta tako majhen, da ga verjetno skoraj nihče ne prebere. Po mojem prepričanju pa bi moral biti napisan z velikimi in mastnimi črkami, in to čez dve strani. Žal mediji, ki nas obveščajo o dogajanju na Primorskem (Primorske novice, Primorka ...), take okrogle mize zlahka preskočijo in seveda tudi o širitvi igralništva poročajo zelo enostransko.

Opozarjam na ovire za zdravo življenje in na to, da je preventiva odstranjevanje teh ovir! Protestiram proti tistim, ki te ovire postavljajo, in jih vabim k spreobrnjenju, k temu, da kot novodobni faraoni razgradijo svoje igralnice in osvobodijo sužnje! Spodbujam enakomiselne, da nastopimo s skupnimi močmi in ne zgolj kot nemočni posamezniki! Naš končni cilj, ki ga na tem svetu žal ne bomo dosegli, je, da zdravljenje odvisnosti sploh ne bi bilo potrebno. Vedno znova si želim biti na svatbi v Kani Galilejski, kjer se med seboj spoštujemo, kjer se imata ženin in nevesta rada, kar v meni prebuja veselje in upanje, vonj po novem življenju in prihodnosti, še več: vonj po večnosti. Na tej svatbi se počutim dobro, čutim svoje dostojanstvo, čutim, da sem sprejet in ljubljen. Zavedam se: če bi mi uspelo redno in kvalitetno prihajati na svatbo, bi bil obvarovan mnogih težav, zablod in zasvojenosti, ki sem jim tudi sam vedno znova podvržen.

Po mojem prepričanju ni nič narobe, če v družbi popijem kozareček dobrega vina, če potem kakšno rečemo in tudi zapojemo. Priznavam, da je težko ohraniti pravo mero in si je potrebno za to vedno znova prizadevati in se naučiti tudi abstinirati. Toda prijateljstvo in sprejetost - svatba v Kani Galilejski - mi daje moči za vsakdanji napor, za asketsko in disciplinirano življenje, ki me osrečuje; pa ne zato, ker veliko zaslužim ali ker sem uspešen, temveč zato, ker čutim, da sem, da živim, da se strokovno izpopolnujem, da postajam vedno bolj originalen, da sem ljubljen, da nisem sam, da je Bog. Prekleti smo, ko dajemo nasvete in predpise, ko se gremo birokrate, ko druge poučujemo, kako je droga nevarna in kakšno zlo povzroča, kako pomembna je zdrava prehrana ..., a vsega tega ne delamo iz ljubezni zato, da bi bližnjim pomagali; temveč jih še bolj potiskamo v občutek krivde. Živimo v diktaturi popolnosti, zdravega življenja in lepega videza: dekleta vse po vrsti nosijo aparate za zobe, da bodo njihovi zobje ravni; če zjutraj ne greš trimčkat, si že grešnik in se v tebi prebudi krivda; dekleta ki je preobila, je že "bajsa". Od tu pa je le še korak do sovraštva, anoreksije ali droge, ker je bilo poteptano človeško dostojanstvo. Glede na vso preventivo in ideologijo popolnosti bi morala biti naša družba popolna, v resnici pa je med nami vedno več nezadovoljstva, motenj in bolezní. In nekateri to s pridom izkoriščajo.

Blagoslovljeni smo, ko dovolimo, da nam bližnji spregovori o svojih težavah, in smo ga pripravljeni poslušati: ko dovolimo, da nam mladostnica pove, zakaj si reže žile, da nam zaposleni v igralnici spregovori o črnih slutnjah in strahovih, ki ga spremljajo. Torej prvi Jezusov čudež in svatba v Kani Galilejski le nista bila greh, ampak najboljša preventiva. Seveda s tem ne zagovarjam alkoholizma in vsakodnevne zasvojenosti z alkoholom. Seveda bi moral za to, da razložim svoje besede o "hujskaški Mariji", napisati še kakšno stran, a o tem kdaj drugič. Ponosen sem, da sem duhovnik katoliške Cerkve, ki izrecno in javno nasprotuje širitvi igralništva na Goriškem. Toda skrivnostni ni v prepovedi, ampak v "zasvojenosti", brez katere človek ne more živeti, saj bi padel v vakuum, v praznino.

Vprašanje je le, s čim smo zasvojeni: smo zasvojeni z (L)lepoto in (D)dobroto? Tečaj za poglobitev v to skrivnost poteka v Kani. Na koncu naj dodam, da se veselim življenja in sem srečen, da sem napisal ta sestavek. Menim, da nisem črnogled, ampak optimističen. Vesel sem, da si upam tudi javno nasprotovati širitvi igralništva v Sloveniji in igralništvu nasprotno. Vesel sem, da sem kritičen do dogajanja, ki ga zaznavam. Vesel sem, da sem lahko misijonar in vabim k spreobrnjenju novodobne faraone. Tudi zabavam in smejem se ob tem. Vesel sem, da imam prijatelje, ki držijo z mano in me v mojem prizadevanju podpirajo. Vesel sem, da lahko vsak dan molim desetko rožnega venca: "ki je v Kani naredil prvi čudež".

/koniec

Evangelij
Viljem Žerlaj

16. NAVADNA NEDELJA

1 Mz 18, 1-10a; Ps 15; Kol 1, 24-28; Lk 10, 38-42

Da lažje razumemo Jezusovo pripoved o usmiljenem Samarijanu, se spomnimo, da je v Jerihi prebivalo več duhovnikov in levitov, ki so hodili v Jeruzalem dvakrat v letu opravljal tedensko bogoslužje po določenem redu. Jezus v priliki ali verjetno v resničnem dogodku prikaže dva Božja služabnika kot pravoverni Juda nasproti samarijanu, ki so ga imeli za pogana.

Imeli so za nečistega tistega, ki se je dotaknil mrtvega ali na pol mrtvega človeka, ki so se mu morali ogniti, ker bi sicer postali nečisti ob dotiku z njim. Ta dva, duhovnik in levit namreč, sta se odločila za legalno čistost, a s tem sta zatajila ljubezen do pomoči potrebnega človeka.

Jezus šiba zgrešeno zadržanje do človeka in celo do živali, ko ozdravi na soboto moža s

suho roko (Mr 3, 1-6).

Vprašali so ga: "Ali se sme v soboto zdraviti?", da bi ga lahko obtožili. On pa jim je dejal: "Kdo izmed vas, ki bi imel eno samo ovco in bi mu v soboto padla v jamo, je ne bi prijel in izvlekel? Koliko več je vreden vendar človek? Torej se sme v soboto delati dobro" (Mt 12, 10-14). In še: "Komu izmed vas bo sin ali vol padel v vodnjak in ga ne bo takoj, na sobotni dan, potegnil ven?" (Lk 14, 5). Saj ni človek za soboto, pač pa sobota za človeka (Mr 2, 27.28).

Jezus vedno spodbuja k dejavni ljubezni do Boga po ljubezni do človeka, ker nismo le poslušalci Besede, marveč tudi izpolnjevalci. V današnjem evangeliju nam nudi Marta konkreten zgled ljubezni do bližnjega. Jezus namreč postreže z vso gostoljubnostjo, s čimer nas pouči, da je vhod v nebeško kraljestvo vezan na dobra dela, a obenem na poslušanje Besede.

Tudi vsako bogoslužje, še posebej nedeljsko, ima kot sestavni del mizo ali poslušanje Božje besede.

Ponekod se dekleta in fantje in tudi žene in

možje vrstijo pri branju Božje besede. Cerkev vabi vse, naj bi se pripravljene vrstili pri stalnem pristopu k ambonu-prižnici vsaj vsako nedeljo in praznik. Ponekod berejo Božjo besedo laiki tudi med tednom, drugod pa poredkoma ali nikoli.

Tako beseda kot postrežba spadata skupaj, toda primat gre poslušanju Božje besede. Jezus pokara Marto, ki je dobra gospodinja, a je polna skrbi, rekoč: "Marta, Marta, skrbi in vznemirja te veliko skrbi, a le eno je potrebno. Marija si je izbrala boljši del, ki ji ne bo odvzet" (Lk 10, 41-42). Saj se Jezus in njegovi učenci zadovoljijo z malim, ker so vajeni skromnosti in tudi pomanjkanja.

Prvo današnje berilo je zgled izraelske gostoljubnosti. Tudi popotniku in tujcu so postregli s hrano in pijačo. Povabili so ga medse. Gost je bil namreč kot brat in celo podoba Boga. Trije možje, ki se pojavijo pred Abrahamom, niso podoba Svete Trojice, kajti to skrivnost, Sveto Trojico namreč, je razodel šele Jezus Kristus v Novi zavezi (Jn 14; 16). Cerkev je pa zlasti v prvih stoletjih krščanstva razčiščevala in pojasnjevala nauk o Bogu.

Važno je, da nam je Jezus razodel vso ljubezen do nas. Vse tri Božje osebe nas imajo neizmerne rade. In Jezus je izrecno naročil, naj krščujemo v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha (Mt 28, 19).

Psalm našteva vrline vernega človeka. Samo pravični bo prišel k Bogu, tisti, ki ljubi bližnjega (Ps 15, 2-5).

Apostol Pavel pravi v pismu Kološanom, da se veseli, ko zanje trpi ter s svoje strani dopolnjuje, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v korist njegovemu telesu, ki je Cerkev. Prelepa je trditve, da se celotna Cerkev raduje zaradi prenašanja trpljenja vseh članov. Bog je imel že od začetka načrt, da izpolni Božjo besedo, skrivnost, ki je bila skrita pred vek in rodovi, a šele sedaj se je razodela njegovim svetim.

Bogata slava te skrivnosti je namreč Kristus v nas, upanje slave. Vsakega človeka naj bi napravili popolnega v Kristusu (Kol 1, 24-28).

Apostol Jakob starejši, ki ga je dal umoriti kralj Agripa I. 44 po Kr., goduje 25. julija. Ker je veliko molil, je tudi velik priprošnjik pri Bogu. Zaupajmo se mu.

VATIKAN Dokument in pismo papeža Benedikta XVI.

Primat katoliške Cerkve in uvedba latinske maše

Vatikan je 10. julija objavil dokument, v katerem znova poudarja primat katoliške Cerkve v primerjavi z drugimi krščanskimi Cerkvami. Kot poroča francoska tiskovna agencija AFP, je namen dokumenta popraviti nedavne "zmotne" doktrine, z njim pa bi lahko Vatikan prišel v navzkrižje z drugimi Cerkvami. Glavna trditev dokumenta, da je katoliška Cerkve "edina resnična Kristusova Cerkve", bi namreč lahko znova oživila razprave, ki že desetletja otežujejo odnose med

poimenovanem "Dominus Iesus". Ta je takrat v krščanskem svetu sprožil ostre polemike, predvsem med protestanti, saj ti niso bili obravnavani kot pravi člani "Cerkve".

10. julija objavljeni dokument poudarja, da ekumenska prizadevanja "ne pomenijo, da se katoliška Cerkve odpoveduje prepričanju, da je edina prava Kristusova Cerkve". Dokument ponavlja, da drugi vatikanski koncil v 60. letih prejšnjega stoletja, ki so ga zaznamovala predvsem ekumenska vprašanja, glede

katoliškim naukom". Komentar k dokumentu navaja, da so ga objavili, ker so bile nekatere "sodobne teološke raziskave zmotne in dvoumne". "Ob obravnavanju določenih nesprijemljivih idej, ki so se žal razširile v katoliškem svetu, ponuja tudi dragocene napotke za prihodnost ekumenskega dialoga," dodaja komentar. Benedikt XVI. je v svojem prvem sporočilu po izvolitvi na položaj aprila 2005 enotnost s protestantskimi in pravoslavnimi Cerkvami postavil za prednostno

krščanskim veram glede na navedbe 16 strani dolgega dokumenta primanjkuje "elementov, ki so ključni za katoliško Cerkve". Ob tem dodaja, da druge krščanske Cerkve "niso Cerkve v pravem pomenu besede", temveč prej "cerkvene skupnosti".

Dne 7. julija je papež Benedikt XVI. objavil apostolsko pismo, v katerem narača, naj se v primeru, če "skupina vernikov" to želi, maše ponovno darujejo v latinskem jeziku, poroča nemška tiskovna agencija dpa. T.i. tridentinsko mašo iz 16. stoletja, ki je bila odpravljena na drugem vatikanskem koncilu v 60. letih prejšnjega stoletja, daruje duhovnik v latinskem jeziku, medtem ko vernikom kaže hrbet. Omenjeno apostolsko pismo, t.i. Motu Proprio, je Vatikan napovedal že konec junija. Cerkveni strokovnjaki so že takrat ocenili, da gre za poskus približevanja strogim konservativnim krogom, ki so zaradi po njihovem mnenju preveč posvetne nove maše zapustili katoliško Cerkve. Papežev namen je bil dejansko prav ta, saj je v spremnem pismu škofom svojo odločitev pojasnil z željo po spravi s cerkvenimi tradicionalisti. "Gre za notranjo spravo Cerkve," je zapisal papež. Ob tem je Benedikt XVI. navedel privrženca skrajno konservativnega francoskega nadškofa Marcela Lefebvrea, ki so ga leta 1989 kot odpadnika izključili iz Cerkve. Lefebvre je 1969 ustanovil Družbo sv. Pija, ki v celoti zavrača modernizacijo in odpiranje Cerkve. Kljub temu Benedikt XVI. poudarja, da ostaja latinska maša "izredna oblika" maše. "Redna oblika" katoliškega bogoslužja ostaja leta 1970 uvedena moderna oblika maše, pri kateri opravlja duhovnik molitve v jeziku vernikov.

Vatikanom in drugimi Cerkvami. Dokument Kongregacije za doktrino vere, ki ga je ratificiral papež Benedikt XVI., kot poroča Slovenska tiskovna agencija, ponavlja teze, ki so že bile objavljene v besedilu iz septembra 2000,

tega "ni želel spremeniti in ni spremenil prejšnje doktrine Cerkve". Dokument hkrati obsoja "zmotne interpretacije". V štirih desetletjih od koncila so se v cerkveni nauk vtihotapile "zmotne interpretacije, ki so v neskladju s tradicionalnim

nalogo svojega pontifikata. "A če naj bo tovrsten dialog resnično konstruktiven, mora vključevati ne le obojestransko odprtost udeležencev, temveč tudi zvestobo identiteti katoliški veroizpovedi," še navaja dokument. Drugim

Odločitev ustavnega sodišča Blejski otok (za zdaj) ostane državi

Ustavno sodišče je z navajanjem členov zakona o lastninjenju kulturnih spomenikov v družbeni lastnini, zakona o varstvu kulturne dediščine in zakona o ohranjanju narave zavrnilo pritožbo župnijskega urada Bled glede lastnine Blejskega otoka. Otok je bil sicer pred leti vrnjen v lastništvo omenjene župnije oz. Cerkve, toda posredovalo je vrhovno sodišče, ki je lastništvo omenjenega otoka vrnilo državi. Zoper odločitev oz. razsodbo ustavnega sodišča je glasoval ustavni sodnik in predsednik ustavnega sodišča Janez Čebulj. Njegovo odločilno mnenje je zelo zanimivo in zlasti za pravnike tudi poučno. Poudaril je, "da je Cerkve (blejska župnija) sporno zakonodajo pred ustavnim sodiščem izpodbijala, ker jo je po njenem mnenju Vrhovno sodišče protustavno videlo kot oviro za vračilo Blejskega otoka, čeprav leta 1991, ko je bil začel veljati zakon o denacionalizaciji, še ni veljala."

Celotna zadeva je stara in zapletena in očitno še ni videti njene dokončne zakonite

rešitve. Blejski otok je kot lastnino Cerkve leta 1946 razlastila okrajna komisija za agrarno reformo na Jesenicah, tri leta pozneje pa so bi-

župnija Bled se še ni odločila, ali se bo zoper odločitev ustavnega sodišča pritožila na evropsko sodišče za človekove pravice. Danijel Starman, odvetnik rimskokatoliške župnije Bled, je po razsodbi dejal, "da je razočaran in da ga ustavno sodišče ni prepričalo." Razčlenil je dosedanja postopek. Denacionalizacija Blejskega otoka se je začela pred štirinajstimi le-

st in posest in hkrati odločilo, da se lastninska pravica države nad Blejskim otokom vknjiži v zemljiško knjigo. Blejska župnija se je pritožila, potem pa je Državni zbor sprejel zakon o lastninjenju kulturnih spomenikov v družbeni lastnini. Po njem je Blejski otok postal državni kulturni spomenik. Znani katoliški izobraženec in sedanjí slovenski veleposlanik

le vse nepremičnine, to je otok, cerkev in zvonik, zavarovane kot naravna znamenitost in kulturni spomenik.

ti. Blejski župniji je bil dan v začasno upravljanje. Ministrstvo za kulturo je pozneje zavrnilo zahtevo za vračilo v la-

v Italiji, Andrej Capuder, meni, "da je bil Blejski otok Cerkvi ukraden."

M.

Kratke

Benedikt XVI. na počitnicah v Lorenzagu

Počitnice so za vsakega dobrega kristjana čas, ko sprostí svoje telo in hkrati poskrbi tudi za duha s kaj več molitve in razmišljanja, da zraste v osebnem odnosu s Kristusom in se vedno bolj prilagodi njegovemu nauku. To misel je izrazil sv. oče Benedikt XVI. 15. julija pred nedeljskim angelskim čiščenjem v Lorenzagu (vasici sredi Dolomitov v pokrajini Belluno), kjer je preživel nekaj dni poletnega dopusta in počitka sredi gora in gozdov. Ob opazovanju čudovite narave, pašnikov, gozdov in vrhov, ki se dvigajo proti nebu, je rekel, se v duši spontano porodi želja, da bi hvalili Boga, in naše občudovanje naravnih lepote se zlahka spremeni v molitve. Papež se je zahvalil Bogu za to, da se je lahko nekaj dni odpočil v gorah; še posebno pa se je zahvalil tistim, ki so ga sprejeli v Lorenzagu, "kamor je večkrat prišel tudi moj ljubljeni predhodnik Janez Pavel II."

Železna jubilarntka s. Amalija Zupanc

Med letošnjimi redovnimi jubilarntkami v naši redovni provinci je najstarejša s. Amalija Zupanc, saj slavi 70 let rodovnega življenja.

Rojena je bila pred 90 leti (20.9.1917) v Gornjem Doliču pri Slovenj Gradcu v premožni, verni kmečki družini. Starši so jo poslali v šole v Maribor k Šolskim sestram, kjer je imela teto redovnico. Po končani srednji šoli je prosila za vstop v samostan in bila 20-letna preoblečena. Po končanem noviciatu je nadaljevala študij najprej v Srbiji za vzgojiteljico, nato pa je obiskovala univerzo v Ljubljani. Študij je zaradi vojnih razmer končala v Rimu in diplomirala iz biologije. Do leta 1956 je opravljala razne dolžnosti v generalni hiši v Rimu in v Grottaferrati. Nato je bila poslana za vzgojiteljico v Celovec. Leta 1957 je prišla v provincialno hišo v Trst in delovala kot vzgojiteljica v internatu. Kot hišna predstojnica je pokazala izreden gospodarski in organizacijski čut, ki ga je podedovala po svojih starših. Ko je končala šestletno dobo provincialne službe, je leta 1986 odšla na pomoč podružnicam v Egiptu, kjer je ostala 13 let. Sedaj uživa zasluženi pokoj v provincialni hiši v Trstu.

K praznovanju jubileja naše iskrene čestitke! / Sosestra

Slovenski verniki v evropskih državah po podatkih Rafaelove družbe

Iz Rafaelove družbe v Ljubljani, ki je katoliško središče Slovencev po svetu, so za naš časnik poslali nekaj podatkov o vernikih v raznih evropskih državah, ki jih oskrbujejo slovenski duhovniki. Le-ti delujejo v okviru Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi. O svojem pastoralnem delovanju, ki se kaže tudi v verski osveščenosti slovenskih izseljencev in drugih rojakov, poročajo v mesečniku Naša luč, ki je eno izmed glasil za Slovence po svetu.

Po ocenah Rafaelove družbe živi v Angliji 1.200 slovenskih vernikov, v Nemčiji od 35.000 do 40.000, v Švici in Liechtensteinu skupaj kakih 4.500, na Hrvaškem 22.000 in v Avstriji okoli 5.000 slovenskih vernikov. V veliki večini se redno udeležujejo slovenskih maš in prireditev, ki jih organizirajo slovenski izseljenski duhovniki, diakoni in drugi pastoralni delavci v omenjenih evropskih državah. V pismu, poslanem Novemu glasu, predstavnica Rafaelove družbe Mihela Škerlj kritično ugotavlja, "da podatkov o slovenskih vernikih nimajo na Uradu republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, na Inštitutu za slovensko izseljenstvo Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU in tudi ne na državnozborski Komisiji za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu."

V NUK razstava, posvečena slovenskim prevodom Svetega pisma

V letošnjem letu Svetega pisma je v razstavnih dvorani Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK) do 28. avgusta na ogled razstava Slovensko Sveto pismo, ki jo je pripravil dr. Mihael Glavan. Dokumentarna postavitev osvetljuje zgodovino prevodov Svetega pisma v slovenski jezik od konca 16. do konca 20. stoletja, od Trubarja do ekumenskih izdaj. Razstava sodi med prireditve v sklopu 19. Svetovnega kongresa biblicistov, ki bo v prestolnici potekal od 12. do 20. julija. Postavitev se posebej posveča začetkom prevajanja Svetega pisma v 16. stoletju - Trubarjev in Dalmatinovim prevodom. Na ogled so prvi katoliški prevodi iz 17. in 18. stoletja, pod katere se podpisujejo Čandek, Japelj, Kumerdej in drugi, predstavljeni pa so še prevodi biblije iz 19. stoletja ter sodobni prevodi, nastali po prvi svetovni vojni, vse do nove ekumenske izdaje, so sporočili iz knjižnice. / STA

Nagrajen dokumentarec o p. Corteseju

Na festivalu verskega filma Magnificat v Minsku v Belorusiji je konec junija žirija podelila posebno nagrado dokumentarcu Pogum molka (Il coraggio del silenzio), ki ga je za turinsko filmsko produkcijo Nova-T in padovansko založbo Il Messaggero di S. Antonio režiral Paolo Damasso. Film, ki ga naša javnost že pozna, govori o delu in mučeniški smrti minorita p. Placida Corteseja (1907-1944).

Kratke

V goriški pokrajini preveč nesreč na delu

V lanskem letu so v goriški pokrajini zabeležili 4.070 hujših nesreč na delovnem mestu, med temi sta bili dve s smrtnim izidom, v prvem trimesečju letošnjega leta pa jih je bilo že 931, med temi je bila ena žrtev. Omenjeni podatki sicer odgovarjajo splošni deželni sliki, ki je med najvišjimi na državni ravni; goriška pokrajina in zdravstvena ustanova sta zato sklicali k skupnemu omizju industrijce, sindikate, INPS in INAIL ter nakazali novi predlog. Po mnenju odbornika Visintina je za primerne in učinkovite posege ter investicije v luči preventive potrebna jasna in realistična slika sistema, v katerem so zaposleni delavci. Potrebno je razumeti, v kolikšni meri so strukture prilagojene zakonskim predpisom, koliko so zaposleni informirani o tipologiji in tveganjih dela, ki ga opravljajo, kako se urejujejo dela v zakupu in podobno. Vprašalnik, ki bo anonimen, bodo poslali podjetjem, z odgovori pa si ustvarili sliko stanja. Direktor zveze industrijcev je ponudil sodelovanje, tudi sami sindikati so z zanimanjem sprejeli nov predlog.

Prva specialistična diploma iz slovenščine po novi razporeditvi študija

Prejšnji teden je na goriškem sedežu Videmske univerze študentka Fakultete za tuje jezike in književnosti Nika Simoniti zagovarjala diplomsko nalogo iz prevajanja v slovenščino, pod mentorstvom profesorice Tatjane Rojc. To je v Italiji prva specialistična diploma iz slovenščine kot prvi jezik po novi razporeditvi univerzitetnega študija. Za diplomsko nalogo je Simoniti jeva prevedla zajeten zbornik Trst: umetnost in glasba ob meji v 20. in 30. letih XX. stoletja, ki ga je uredil Aleksander Rojc. Nika Simoniti je doma iz Nove Gorice in je po zaključenem triletnem študiju na goriški Fakulteti za prevajanje in tolmačenje nadaljevala svoj študij na specialitiki nadaljnji dve leti. Zaposlena je pri goriški občini, kjer dela v uradu za slovensko manjšino, obenem pa je prevajalka ob institucionalnih srečanjih goriških upraviteljev s predstavniki iz Slovenije. Nika Simoniti je obenem tudi prvi primer tujega državljanca, ki je zaposlen v javni upravi na Goriškem.

Svetniška skupina Skupaj za bodočnost o morebitni širitvi kamnoloma pri Devetakih

Preteklo je že nekaj mesecev, odkar smo javno razpravljali o morebitni širitvi kamnoloma pri Devetakih (občinska seja 7. januarja 2007). Na tej seji je Združena levica imela pripravljen seznam javnih del, ki naj bi jih opravila družba "Granulati calcarei", če bi pristali na širitev kamnoloma. V mesecu aprilu je sledil neformalni sestanek med odborniki in predstavniki svetniških skupin, na katerem smo se domenili, da bi bilo prav, ko bi občinska uprava dala izmeriti onesnaževanje zraka v mesecu maju na območju Dola. Dobro vemo vsi, in to še posebej prebivalci prizadetega predela občine, da bi se, v primeru širitve kamnoloma, povečalo tudi onesnaževanje okolja. To pomeni več onesnaženega zraka ne samo zaradi izkopavanja, temveč tudi zaradi povečanega števila tovornjakov. Meritve onesnaženja pa do danes še ni bilo. Od 7. januarja do vključno 10. julija smo imeli štiri seje občinskega sveta v Doberdobi, eno pa v Trzinu, a, žal, o kamnolomu nismo več razpravljali. Zato pričakujemo in zahtevamo:

- naj se ponovno uvede razprava o namenu občinske uprave in večine v občinskem svetu o morebitni širitvi kamnoloma;
- pred sejo občinskega sveta predlagamo, naj župan in občinski odbor skliče informativno - javni sestanek z občani, kjer bo vsem jasno obrazloženo, čemu gremo naproti ob morebitni širitvi kamnoloma oziroma kakšne bi utegnile biti negativne in/ali pozitivne plati take odločitve. / Za svetniško skupino Skupaj za bodočnost: Dario Bertinazzi, načelnik svetniške skupine.

Deželni svetnik Mirko Špacapan o poteku habilitacij v slovenščini

Deželni svetnik Mirko Špacapan je pisal deželnemu šolskemu ravnatelju Panetti v zvezi s problemom habilitacij za slovenske učitelje in profesorje. Iz vseh slovenskih šolskih vrst - piše v pismu, ki ga je svetnik SSk poslal v vednost tudi ministroma za šolstvo Italije in Slovenije ter predsedniku dežele Illyju in odborniku Antonazu - so me že velikokrat opozorili na problem, da potekajo izpiti za učitelje in profesorje na slovenskih šolah izključno v italijanski. To je pravi absurd - meni svetnik Slovenske skupnosti - in še dodaja, da so pred leti habilitacije že potekale v slovenščini. Špacapan torej vprašuje, naj se problem čim prej reši, saj je avtonomija slovenskih šol zagotovljena na podlagi državnih zakonov št. 1012 iz leta 1961, št. 932/1973 in št. 38 iz leta 2001.

Šesta deželna komisija o zakonskem osnutku za Slovence v F-Jk

Deželni svetnik SSK Mirko Špacapan je sodeloval pri razpravi in glasovanju v pristojni komisiji o zakonskem osnutku za Slovence v Furlaniji Julijski krajini. Šesta deželna komisija je namreč obravnavala zakonsko besedilo in Špacapan je v komisiji nadomestil kolego Tonuttija in njegove štiri glasove. Že ob začetku sta se delom komisije odpovedali skupini FI in AN, prva pod pretezo, da ni dovolj časa, druga pa, češ da določenih dokumentov ni bilo v italijanskem prevodu. V nadaljevanju razprave sta od opozicije ostali le skupini UDC in LN, ki sta volili do konca, LN pa se je celo vzdržala. Tako skupina Cittadini kot deželni svetnik Marjetice Paolo Menis pa sta zagovarjala tezo, da je treba rezijansčino in slovanščino v videmski pokrajini obravnavati resno in da je treba v pričujoči zakon vnesti tudi njihove specifične, s tem da se jih izrecno imenuje. Predstavnik SSK je nasprotno podprl predlog odbornika Antonaza, ki predvideva, da so deležna podpore tudi krajevna narečja, prisotna na ozemlju, kjer prebiva slovenska manjšina; tako torej tudi rezijansčina in dialekti v Benečiji in Kanalski dolini. Špacapan je predvsem poudaril, da mora imeti dežela FJK, ki uživa statut avtonomije, izdelan odnos do lastnih manjšin in jih primerno zaščititi ter ceniti.

OBČINA GORICA Predstavniki levosredinskih list zaskrbljeni

Opozicijske sile pričakujejo več dialoga v občinskem svetu

Kot je jasno razvidno že s slike, so predstavniki sil opozicije v goriškem občinskem svetu močno zaskrbljeni in vse prej kot zadovoljni z dosedanjim upravljanjem mesta. Po eni strani želijo imeti svoj glas in po svojih močeh prispevati k rasti in razvoju vsega mesta; zato želijo seznaniti javnost s tem, kako je večina na prvih zasedanjih občinskega sveta jasno pokazala, da ji ni do dialoga in sodelovanja. Na tiskovni konferenci v dvorani občinskega odbora v petek, 13. t.m., je Andrea Bellavite uvodoma orisal nelagodje, ki ga doživlja opozicija, saj je večina "blindirana" in opoziciji zanika možnost konstruktivne kritike. To so sicer začetni občutki po poldrugem mesecu nove uprave, je povedal, sicer pa "še vedno upamo, da bo s časom prišlo do spre-

membe v načinu postopanja". Federico Portelli (Oljka) je sredi "medenih tednov" med novo občinsko upravo in volivci, ki jih predstavlja prvih sto dni upravljanja, podal žalostno sliko sedanjega stanja. Najprej je s trdimi besedami ožigosal osorni protagonizem nekdanjega župana Gaetana Valentija, zaradi česar, je poudaril, to v bistvu ni prva Romolijeva, ampak tretja Valentijeva uprava. Vprašljivi so tudi nekateri člani novega odbora, je dodal Portelli in navedel podatek, da je glavni tiskovni predstavnik uprave sin enega izmed občinskih odbornikov. Zdi se, da sedanja uprava nima jasne vizije o svojem delu, še manj pa odgovorov na odprta vprašanja. Naravnost škandalozno je, kako obravnava zamenjavo v vrhovih Irlisa, je dodal Portelli. Pa še trgovci so pokazali svoj pravi obraz: v

prejšnji upravi so tarnali, češ da je za promet zaprto mestno središče povzročalo padec zaslužka; sedaj pa so se jezili, ker občina ni omejila prometa ob popustih. Anna Di Gianantonio (Forum) je izrazila svojo osuplost nad odnosi v občinskem svetu. Opozicija je pričakovala, da bo na mesto predsednika občinskega sveta izvoljena članica opozicije (De Gironcoli), kar bi bil lep signal odprtosti do nežnega spola, sploh pa za tisto polovico občanov, ki niso glasovali Romolija. Ta uprava pa "žal noče razumeti, da župan in odborniki morajo biti to za vse mesto, ne samo za svoje volivce". Božidar Tabaj, tretjič izvoljen na slavno ob dnevu državnosti v Novi Gorici ni prizadela samo župana Mirka Brulca, ampak tudi italijanskega veleposlanika v Sloveniji. O "majhnosti te uprave" sicer zgovorno pričajo njene izbire glede načrta o prometu, trgovine, okolja, čezmejnih odnosov itd. Najbolj zaskrbljujoč pa je odnos, je še povedal Tabaj, ki ga ima večina do opozicije, saj "nam ne pustijo priti do besede". Med drugimi konkretnimi predlogi je izkušeni svetnik

iz vrst Slovenske skupnosti podčrtal, da bi bilo potrebno čimprej najti finančna sredstva za ureditve še treh ekoloških otokov za mesto (Štandrez-Rojce, center-Sv. Ana, center-Sv. Gora). Donatella Gironcoli je poudarila svoje trdno prepričanje, da bi morali upravitelji poslušati občane, iskati skupne rešitve in obveščati ljudi. Vsega tega pa - kljub predvolilnim izjavam - ne počenjajo, ampak improvizirajo, zaradi česar "nikakor ne moremo biti v službi občanom s kakovostnimi odgovori na odprta vprašanja". Bernardo De Santis je povedal, da se razdor med upravitelji in mestom vse bolj veča, ker se večina raje podreja logiki svojih strank kot pa posluša občane. O tem priča njen odnos do problematike odpadkov, Irlisa, zdravstva itd. Sploh pa si prisvaja rezultate, do katerih so privedla razna občanska gibanja in odbori v Sloveniji. Gorica si v tem trenutku ne more privoščiti šibke uprave. Če sedanji upravitelji hočejo kaj konkretnega urediti v dobro vsega mesta, morajo svoje načrte in odločitve sprejemati s čim širšim konsenzom; v drugačnem primeru so njihova prizadevanja zapisana porazu.

DD

Župan Romoli v Celovcu

Goriški župan Ettore Romoli je prejšnji petek skupno z odbornikom za kulturo Antoniom Devetagom obiskal celovškega župana Heralda Scheucherja. Prvemu občanu od leta 1965 dalje pobratenega mesta je izrazil željo, da bi se že utečeno sodelovanje še naprej razvijalo zlasti na kulturnem in turističnem področju. Goriška delegacija si je med drugim z velikim zanimanjem ogledala veliko trgovinsko središče, ki so ga koroški upravitelji uredili v treh letih, in pa veliki stadion, ki ga gradijo v pričakovanju na nogometno evropsko prvenstvo, ki bo potekalo naslednje leto.

Beograd / Pokopališče Novo groblje
Slovesnost ob grobu
Edvarda Rusjana

Župan Mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc se je v nedeljo, 8. julija, udeležil slovesnosti, ki je potekala ob prenovljenem grobu prvega slovenskega letalca in letalskega pionirja Edvarda Rusjana na osrednjem beograjskem pokopališču Novo groblje ob Aleji velikanov v Beogradu. Pri prenovi groba in postavitvi doprsnega kipa Edvarda Rusjana, ki je del akademskega kiparja Zmaga Posege, v organizaciji Brežiške častniške organizacije je sodelovala tudi Mestna občina Nova Gorica, ki je pridobila nekaj sponzorjev in sooblikovala kulturni program z nastopom dijaka Gledališke gimnazije Nova Gorica Primoža Jereša. Ob vrnitvi domov je župan Mirko Brulc izrazil željo, da bi doprsni kip Edvardu Rusjanu postavili tudi na območje bodočega Eda centra v Novi Gorici, za kar bo poskrbela Mestna občina Nova Gorica.

V Beogradu odkrili spomenik Edvardu Rusjanu

Na osrednjem beograjskem pokopališču ob Aleji velikanov so 8. t.m. odkrili prenovljen grob in doprsni kip svetovno znanega letalca Edvarda Rusjana (1886 - 1911). Slovesnosti so se udeležili številni Beograjčani in 80 članov Združenja slovenskih častnikov Brežice, ki so s tem uspešno zaključili dveletni projekt Edvard Rusjan, ki so ga izpeljali z lastnimi močmi.

Slovesnosti prvega slovenskega letalca, ki je pred 96 leti tragično preminil ob sotočju Save in Donave, ko je poletel pod trdnjavo Kalemegdan, so se udeležili številni gostje iz Slovenije, med njimi tudi predsednik Letalske zveze Slovenije Zmago Jelinčič ter župani Nove Gorice, Brežice in Šentjerneja.

Slovenski veleposlanik v Beogradu Miroslav Luci je v nagovoru zbranim med drugim dejal, da kot je leta 1911 Slovenec Edvard Rusjan v Srbijo pripeljal prvo letalo in tako povezal Slovence in Srbe, tako Slovenija zdaj želi Srbiji skorajšnjo in uspešno pot v EU. Po besedah podpredsednika beograjske mestne občine Zorana Alimpiča pa je Rusjan že del zgodovine tega mesta. Po kraješem kulturnem programu in preletu dveh letal je o legendi slovenskega letalstva spregovoril predsednik organizacijskega odbora za prenovo spomenika Edvardu Rusjanu v Beogradu in predsednik brežiških častnikov Ernest Ferk. Brežiški častniki so z današnjim dejanjem uspešno izpeljali svoj dveletni projekt, saj so že lani na letališče Cerklje ob Krki postavili doprsni kip Edvardu Rusjanu in odkrili prvo njegovo spominsko sobo. Kot je za STA dejal Ferk, se bodo še naprej trudili, da

bi letališče Cerklje ob Krki poimenovali po Edvardu Rusjanu. Edvard Rusjan se uvršča med 12 najbolj znanih letalcev v svetu, v srednji Evropi pa je sploh prvi, ki je skonstruiral in zgradil letalo ter z njim poletel. 25. november 1909 se šteje za dan, ko je takrat 23-letni Rusjan prvič poletel, njegovo letalo EDA I pa je pozneje uspešno prestalo še nekaj poletov. Rusjanu se je prvi polet z motornim letalom posrečil šest let po podobnem poskusu znamenitih bratov Wright iz ZDA, ki sta pozneje sprožila mrzlično tekmo za dosego višinskega in časovnega rekorda v letenju.

bi letališče Cerklje ob Krki poimenovali po Edvardu Rusjanu. Edvard Rusjan se uvršča med 12 najbolj znanih letalcev v svetu, v srednji Evropi pa je sploh prvi, ki je skonstruiral in zgradil letalo ter z njim poletel. 25. november 1909 se šteje za dan, ko je takrat 23-letni Rusjan prvič poletel, njegovo letalo EDA I pa je pozneje uspešno prestalo še nekaj poletov. Rusjanu se je prvi polet z motornim letalom posrečil šest let po podobnem poskusu znamenitih bratov Wright iz ZDA, ki sta pozneje sprožila mrzlično tekmo za dosego višinskega in časovnega rekorda v letenju.

Vzpon igralnic in propad kulturne dediščine

Narodna sramota

Ena izmed najstarejših hiš v naselju Belo, ki je sedaj več ni

Presenetljiv je v zadnji številki Novega glasa članek, podpisan M., ki nosi naslov "Nov uspeh pri razvijanju turizma v Goriških Brdih". V nekaj mesecih je pri Neblem, tik za mejo, zrasla obsežna stavba. Gradili so jo tudi ponoči ob električni razsvetljavi. Pred našimi očmi stoji zdaj novodobna palača v neokusnem ameriškem slogu, na kateri stoji napis "CASINO VENKO" z znamenjem, ki nosi v sredi veliko rdeče srce. Znamenje srca je silno zanimivo: ni jasno, kaj pomeni, ne na kaj meri. Prav tako je vsa igralniška dejavnost le krinka, za katero se skrivajo mnogoteri obrazi. V očeh pisca omenjenega članka je briška igralnica - to je prva, sledile naj bi ji druge - le "sodoben gostinsko-turističen objekt".

Kdor se med nami poteguje za izgradnjo igralniškega središča in podpira tovrstno dejavnost, naj se v svoji vesti, ne glede na

morebiten lastni dobiček (če že ne na podkupljenost, ki je podtalno že precej razširjena), vpraša, ali res želi, da bodo naši otroci odraščali v bližini igralniških središč, ki neizogibno - tega ne more nihče tajiti - prinašajo za sabo moralno gnoloblo vseh vrst: prostitucijo, mamila, pranje umazanega denarja, poleg vseh zablod, ki jih igralniška bolezen prinaša v

življenje zasvojenecv z igro in nemalokrat vodijo v ekonomski propad, uničenje družin, samomor. Res je, ko ni več trdnosti v vrednotah in zvestobe izročilu, ostane le velika gonilna sila denarja in lahkega zaslužka.

Človeku, ki je navezan na svojo zemljo, se srce joče, ko gleda rasti pred lastnim domom novodobna svetišča

dvomljivih dejavnosti, brez moči pa zre v propad kulturne dediščine in izročila. V nekaj mesecih je v Brdih s podporo vlade nastala igralnica, dan za dnem pa propadajo cela naselja, dvorci, gradovi, nekatere cerkve.

Kot primer za vse naj velja Belo, zapuščeno naselje v zahodnih Brdih, nedaleč od Neblega. Belo je bil edinstven primer briškega strnjenegega naselja, z močno grajenimi hrami, ognjišči in kletmi. Ena izmed najstarejših hiš v Belem je imela v skalo izkopano klet, v pritličju srednjeveško okno, na pročelju pa starinsko podobo kronane Marije. Vsega tega ni več. V zadnjih časih so naselje porušili in razvaline zravnali, najbrž za gradnjo novih hiš. Z Belim je za vedno izginil edinstven primer briškega stavbarstva. Posebnost tega naselja je bila premožnost domov, saj so nekdanji gospodarji že pred stoletji bili svojaki, gospodarji svoje zemlje in ne podložniki. Ali je res nemogoče najti središtev in novih namenov za ohranitev dediščine, ki so nam jo zapustili naši očetje in daje naši zemlji edinstveno podobo? Brda potrebujejo pridnih rok in treznih pameti, da oživijo, ne igralnic.

Alojz Gradnik, ki je s svojo pesmijo prodril v najgloblje razsežnosti naše zemlje in izročila, piše: "Dedič sem: čutim očetov predrage darove, čutim njih breme in krvi nevidne ukaže". Čigavi dediči bodo naši otroci? Dedič očetov, ki se ne postavijo v bran svoje zemlje, besede in izročila?

Katere ukaze bodo čutili v sebi? Ukaze mlačnosti, pomanjkanja poguma in denarne koristi, ki vse vrednote postavljajo na enako raven in jih podjarmlja zvodniški miselnosti? Na nas je odgovornost, da naša zemlja ostane mati, ki kliče svoje sinove k poštenemu delu, in ne vlačuga, ki si zakriva obraz.

Alessio Stasi

Obvestila

Goriški sedež SSO bo od 1. julija do 31. avgusta odprt samo dopoldne, in sicer od 9.00 do 12.30.

V Gnidovčevem domu na Mirenskem Gradu se nadaljuje razstava ilustracij Paole Bertolini Grudina in Walterja Grudine.

Čestitka

Pevska skupina Musicum se veseli z Bernardom in Tamaro ob začetku njunega skupnega življenja.

V sredo, 11. julija, je na Univerzi v Padovi dosegla z najvišjo oceno in pohvalo specializacijo iz bolnišnične farmacije dr. Beba Rinelli. K uspehu ji iskreno čestitajo člani Slovenskega zdravniškega društva in zbora Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem.

Sožalje

Ob težki izgubi dragega brata Dušana Žerjale izrekamo iskreno sožalje domačemu g. župniku Viljemu Žerjalu Mešani pevski zbor Rupa-Peč, župnijski pastoralni svet in vsi župljani. Dragocenemu sodelavcu g. Viljemu izražamo iskreno sožalje

Slovenske oddaje
(od 20.07. do 26.07.2007)
RADIO SPAZIO 103
Slovenske oddaje
(od 20.07. do 26.07.2007)
Radijska postaja iz Vidma

oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 20. julija (v studiu Andrej Baucon): Cez poletje z narodnozabavno in dalmatinsko glasbo - Zanimivosti in humor.

Ponedeljek, 23. julija (v studiu Andrej Baucon): Pop poletje z najlepšo glasbo 80. let - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti.

Torek, 24. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Prijatelj sonca, oleander - Izbor melodij.

Četrtek, 26. julija (v studiu Niko Klanjšček): Poletje po domače.

Predsedniku SKGZ RUDIJU PAVŠIČU
naše iskrene čestitke,
ker je dosegel, da ima
slovensko ime
in priimek.
UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

V večnost je odšel naš dragi

DUŠAN ŽERJAL

Pogrebna sv. maša

bo v soboto, 21. julija t.l., ob 10.15

v pokopališki cerkvi pri sv. Ani v Trstu.

ŽALUJOČI: ŽENA ERMINIA, SINOVA DANJEL IN ERVIN
Z DRUŽINAMA, SESTRE IN BRAT TER SORODNIKI

Skavtska Marmeljada tokrat v Idriji

"Odkrij zaklad, podari ga drugim"

Tudi člani Slovenske zamejske skavtske organizacije so se v soboto, 7., in nedeljo, 8. julija, podali na pustolovsko iskanje in izkopavanje zakladov Marmeljade 2007. Marmeljada je dogodek, ki se po navadi odvija vsaki dve leti v različnem kraju Primorske in v dveh dneh združi vse skavte primorske regije in članice SZSO. Zadnja Marmeljada, julija 2004, je imela poseben simboličen pomen, saj je potekala tako v Gorici kot v Novi Gorici s pomenljivim geslom *Preskoči mejo*, o njej pa priča tudi trajen spomin - lesena klopca na skupnem goriškem trgu, ki upodablja podajanje dveh rok.

Letos je Marmeljada potekala v Idriji pod geslom *Odkrij zaklad, podari ga drugim*. Volčiči in volkuljice, izvidniki in vodnice, roverji in popotnice so s svojimi voditelji šli v skrivne rove idrijskih rudarjev in odk-

rivali zaklade podzemlja; spoznavali pa so tudi umetnost čipkarstva in pripravljali žlikrofe. Krdela so se zjutraj srečala z Berkmandelcem, čete pa so morale braniti svoje zastave vodov in taborni prostor pred napadom ostalih voditeljev. Roverji in popotnice so se najprej odpravili v puščavo na hike, noč pa so prespali kar v bivakih sredi gozda. Med dvodnevno preplezanjem so odkrivali tudi prelepo idrijsko pokrajino in mesto samo z rudniki, muzeji in raznimi znamenitostmi.

V nedeljo popoldne so se vsi udeleženci ponovno srečali na idrijskem trgu, si izmenjali izkušnje in se na koncu posladkali s slastnimi tortami, pripravljenimi z mešano marmelado, ki jo je vsak steg simbolično prinesel na srečanje, in tako praznovali tudi 15-letnico ustanovitve primorske regije. (jc)

Priznanje L. Bratužu

S Kvirinala so tajniku Stranke italijanskih komunistov Oliviero Diliberto, ki je 20. februarja letos predlagal predsedniku republike, naj se posmrtno podeli Lojzetu Bratužu državno častno priznanje, sporočili, da so v glavnem tajništvu predsedstva republike zadevo proučili in zbrali potrebne informativne podatke in jih poslali po pristojnosti v oceno Odboru za priznanja za civilne zasluge pri notranjem ministrstvu. Deželni tajnik SIK Stojan Spetič poudarja, da se je postopek vendarle pričel, in upati je, da bo pristojni odbor pri notranjem ministrstvu brez oklevanja podelil Lojzetu Bratužu ob 70. obletnici njegove mučeniške smrti državno odlikovanje. To bo le delno priznanje vsega gorja, ki nam ga je fašizem prizadel v četrto stoletja strahovlade in vojnega nasilja, obenem tudi korak na poti sprave in obnavljanja zaupanja med sosednjima narodoma.

V Mirnu in na Mirenskem gradu

Orgelski koncert Mirka Butkoviča

V petek, 13. julija, je bil v župnijski cerkvi v Mirnu in v cerkvi Žalostne Matere Božje na Mirenskem gradu orgelski koncert Mirka Butkoviča, ki ga je goriški nadškof meseca maja letos v cerkvi v Gabrjah sprejel kot kandidata za duhovništvo. Koncert v dveh delih je bil ponovitev diplomskega koncerta, ki ga je imel mladi organist ob zaključku študija na Akademiji za glasbo v Ljubljani.

V mirenski cerkvi je koncertanta predstavil domači župnik Ciril Cej. Povedal je tudi, da spremlja mirenski zbor pri bogoslužju in da sam že poučuje orgle. Poslušali smo zahteven program: J. S. Bacha Fantazijo in fugo v G-molu BWV 542, sodobnega

češkega skladatelja P. Ebna Skrivnost stvarjenja iz cikla Job in J. Reubkeja Der 94. Psalm (Sonate). Ob koncu je spregovoril pevovodja mirenškega zbora Andrej Budin.

Med drugim je obrazložil, zakaj je koncert v dveh delih. Na Mirenskem gradu imajo namreč orgle velikega mojstra Huberta Berganta. V italijanski je pozdravil tudi poslušalce, ki so prišli poslušat koncert iz Trziča, Butkovičevega rojstnega kraja.

Koncert se je nato nadaljeval na Mirenskem gradu, tudi kot spomin na nepozabnega Huberta Berganta. Na vrsti sta bili skladbi Andante letos preminulega S. Jericija in Passacaglia J. C. Kerlla. Celotni program je obsegal skladbe od 17. stoletja do našega časa. Izvajalec je pokazal veliko tehnično gotovost ter je z barvito in izbrano registracijo občutno interpretiral znana in manj znana glasbena dela. V obeh cerkvah so se zbrali številni poslušalci, ki so umetnika nagradili s toplimi aplavzi. V imenu mirenškega zbora se mu je v cerkvi na Mirenskem gradu zahvalil njegov pevovodja Andrej Budin.

AB

Opčine / Park Finžgarjevega doma

42. Študijski dnevi Draga 2007: Pred novimi izzivi

Eden izmed elementov, ki izpričujejo tesno zvezo med manjšino in matico, je gotovo tudi naša Draga, ki je v preteklosti posvetila veliko pozornosti ne samo njunim medsebojnim odnosom, pač pa se je od samih začetkov vključila v skupno razmišljanje o prihodnosti naroda. Tudi letošnja se noče izneveriti tej nalogi, ki smo jo vedno skušali uresničiti v duhu resničnega in vsestranskega pluralizma. Trije dobri poznavalci naše stvarnosti bodo na začetni okrogli mizi izkoristili večletne stike z manjšino in podali poglede nanjo s stališča osrednjega Slovenca, ki manjšino odkriva morda s pričakovanjem in kakšnim predsodkom, gotovo pa brez poznanja značilnosti in problemov manjšinskega človeka in družbe, ki jo sestavlja. Namen te okrogle mize je prispevati k utrjevanju zavesti o obstoječi skupnosti med matico in njenimi manjšinami ter pospeševanju medsebojnega informiranja, obenem pa bo tudi priložnost za prepotrebno kritično avtoanalizo manjšine same. Draga se letos spoprijema z duhovno krizo evropskega člo-

veka, ki je zajela tudi našo stvarnost. Skušali bomo odgovoriti na vprašanje, ali je mogoče najti pot iz stiske, ki hromi ustvarjalnost in sproščenost sodobnega Slovenca, kristjana in laika. Draga se

novno lotili vprašanja nevarnosti, da bi nam ob odpiranju svetu ne spodrsnilo v izgubo lastnega jezika in identitete. Modernizacija se ne smemo bati, nevarnost tiči v nas samih.

Petek, 31. avgusta 2007

Ob 16.30: Darka Zvonar, Anton Rupnik, Peter Brumen
MANJŠINA V OČEH OPAZOVALCEV (okrogla miza)

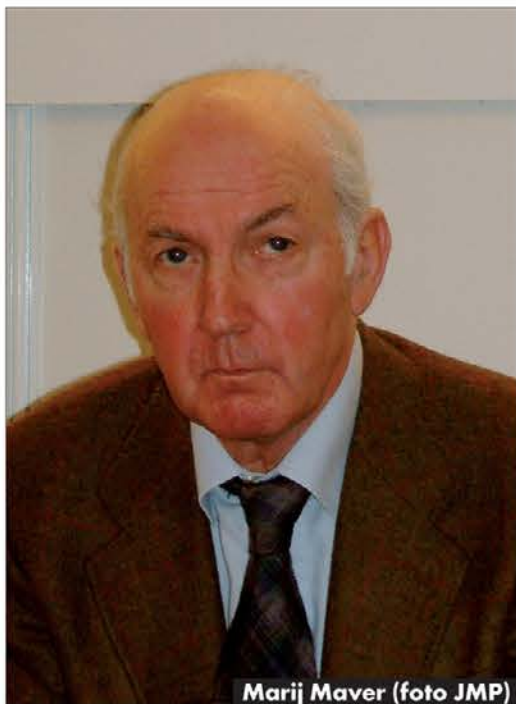
Slika manjšine v razmišljanju treh odličnih opazovalcev: vtisi, spoznanja, analize in poskus ocene treh matičnih Slovencev, ki so več let preživeli v tistem stiku z manjšino samo in se znali živeti vanjo.

Sobota, 1. septembra 2007

Ob 16.30: prof. Igor Grdina
SLOVENŠČINA DANES IN JUTRI
Smo Slovenci sposobni živeti brez občutka ogoženosti, ki smo ga v preteklosti dojemali kot opozorilo in alarmni zvonec?

Pritiski, ki jih danes doživlja slovenski jezik, spadajo v logiko modernega, globaliziranega življenja, vendar se ohranjajo podedovani vedenjski obrasci, ki so usledina preteklosti in niso primeren odgovor na izzive prihodnosti. Nevarnost ne prihaja iz Evrope, saj se Zveza in njene usta-

ni nikoli pridružila tistim slovenskim krogom, ki so bili načelno skeptični do vstopanja v Evropo, vendar je vedno tudi prislunila opozorilo na nevarnosti, ki jih omogočata odpravljanje meja in zavestna odpuščenemu delu komaj pridobljene suverenosti. Zato se bomo po-

Marij Maver (foto JMP)

Ljubljana / Križanke

48. jazzovski dnevi

V ljubljanskih Križankah so bili tudi letos zadnji dnevi junija posvečeni jazzu. V treh večerih se je, od četrta, 28., do sobote, 30. junija, zvrstilo deset koncertov svetovno uveljavljenih izvajalcev. Program je bil, kot je že navada za festival, zasnovan precej raznoliko. Predstavili so se evropski in ameriški glasbeniki različnih generacij, predvsem pa pripadniki različnih glasbenih pojmovanj. Namen organizatorjev je vsako leto povabiti nekatere ključne osebnosti, ki so vplivale na razvoj jazzu, s posebnim zanimanjem za nove, kreativne pristope. Pomemben poudarek dajejo še promoviranju evropskih izvajalcev, tudi pripadnikov manj poznane glasbene ponudbe vzhodnih držav. Poleg tega so vedno prisotni glasbeniki, ki povzemajo po drugih vrstah in jih povezujejo z jazzom, z veliko mero improvizacije.

Za letošnji otvoritveni koncert je poskrbel poljski trobentač Tomasz Stanko s svojim kvartetom, ki ga sestavljajo še Alexi Tuomarila na klavirju, Slawomir Kurkiewicz na kontrabasu in Michał Miskiewicz na bobnih. Stanko, ki je ustvaril umirjeno, a zanimivo vzdušje, velja danes za najodmevnejšega poljskega jazzista. Na svoji solistični poti je razvijal ideje mentorja Krzysztofa Komede, temeljne osebnosti poljskega jazzu. Stanko je zavezan free jazzu, izhaja iz Komedove lirčnosti in odnosa do zgradbe ter asimetrije. Za njimi je nastopil Matthew Shipp Trio z veliko bolj dramatičnimi, strastnimi toni. Poleg avantgardnega pianista Shippa sta igrala še kontrabasist William Parker, dolgoletni Shippov sodelavec in eden najbolj priznanih

freejazzovskih izvajalcev, ter bobnar Gerald Cleaver. Večer je zaključil sloviti basist Bill Laswell s svojim prvim nastopom v Sloveniji. Predstavil se je z dolgoletnim projektom Material, h kateremu že od konca sedemdesetih vabi različne glasbenike, da bi v njem združil vrste od jazzu, funka, rocka do ljudske in eksperimentalne glasbe. V Križankah so z njim igrali norveški trobentač Nils Petter Molvaer, ki je prispeval najzanimivejši del nastopa, bobnar Hamid Drake, tolkalet Aiyb Dieng in klavirist Bernie Worrell.

Petkov večer se je začel s slovensko zasedbo Fool Cool Orchestra z mladim dirigentom Izidorjem Leitingerjem in dvema posebnima gostoma, makedonskim kitaristom Vladkom Stefanovskim in italijanskim nekonvencionalnim harmonikarjem Simonejem Zanchinijem. Med nekoliko dolgim nastopom so igrali Leitingerjevo skladbo z naslovom "Suita Quasi Balkanika". Njene solistične dele

je skladatelj posvetil ravno Stefanovskemu in njegovi že klasični reinterpretaciji balkanskih ritmov. Med koncertom je soliral tudi Zanchini s svojim akordeonom in navdušeni publiki pokazal, kaj vse zmore. Na odru jih je nato zamenjala ameriška pianistka Geri Allen z zelo mlado zasedbo. Z njo sta nastopila še pevka Carmen Lundy z gospelovskimi toni in hiphop-funk-step plesalec Maurice Chestnut. Koncert se je odvijal z ne preveč zanimivimi ritmi in žal pustil manj prostora zasedbi, ki je sledila. To je bil nonet saksofonista Leeja Konitza, z naslovom "Special 80th Birthday Celebration". Glasbenik bo namreč letos oktobra praznoval svoj osemdeseti rojstni dan, praznovati pa je začel že sedaj in to z vrsto koncer-

tov svojega novega sestava. Skupaj z drugim saksofonom, Ohamdom Talmorom, aranžerjem njegovih skladb in glasbenim vodjo noneta, ostaja zvest ritmom cool jazzu, saj je v poznih sedemdesetih z nonetom Milesa Davisa prispeval k njegovemu nastanku. Večer je Konitz zaključil s seveda umirjenimi, a pestrimi in intenzivnimi toni. Zadnji dan festivala se je začel že

nove ne vmešavajo v kulturno politiko svojih članic. Vse je odvisno od nas samih.

Nedelja, 2. septembra 2007

Ob 10. uri: prof. Robert Petkovšek
KRŠČANSTVO V DIALOGU S SODOBNO MISLIJO: KAJ LAHKO KRŠČANSTVO PONUDI SODOBNEMU SVETU?

Sodobna zahodna kultura izhaja iz krščanstva, od njega pa se tudi vedno bolj oddaljuje in se v njem vedno manj prepoznava. Razloga za to sta predvsem dva: sodobni relativizem in geto, v katerega se je krščanstvo zaprl v preteklosti. Predavanje bo posvečeno vprašanju o tem, kaj lahko krščanstvo prispeva sodobnemu, zlasti zahodnemu svetu.

Ob 16. uri: prof. Tine Hribar
STANJE DUHA NA SLOVENSKEM (Ob 300. številki Nove revije)

Velika zgodba o slovenskem uspehu konec 20. stoletja. Slovenci smo dosegli samostojnost, vzpostavili parlamentarno demokracijo in odprli pot duhovne prostosti. V desetih letih smo izdali nekaj tisoč knjig s področja leposlovja in več sto filozofskih knjig, izvirnih in prevodnih. Kot narod z lastno državo, kot nacija smo postali člani Organizacije združenih narodov (ne narodov, ki jih je na svetu več tisoč), torej odlikovani narod med manj kot dvesto narodov na svetu. Zdaj smo enakopravni subjekt EU, s tem pa tudi soodgovorni dejavnik evropske druge renesanse. Smo skupaj z Evropo sposobni povzročiti njen - nujni - preporod? Na podlagi vrednot svetovnega etosa, pravednot človeštva in človečnosti?

V nedeljo, 2. septembra, ob 9. uri bo za udeležence Drage sv. maša, ki jo bo daroval tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

popoldan v Cankarjevem domu, z nastopom nemškega ustvarjalca elektronske glasbe Markusa Poppa, s projektom Oval. Več let se že v okviru jazzovskih dni predstavljajo tudi avtorji eksperimentalne računalniške glasbe, tokrat z nemškega prizorišča. Takšno vrstno zaznamujejo kompleksni tehnični procesi, ki poustvarjajo vrsto šumov in zvokov ter tvorijo nekakšen ustvarjalni proces. Preko modulacije, manipulacije tonov lahko nastaja izjemno zanimiva, domiselna glasba, lahko pa tudi zaide, se sprevrže v dolg stvor brez pravega koncepta. V Križankah je na oder stopil najprej saksofonist Steve Coleman, doma iz Chicaga, s kar številno zasedbo mladih glasbenikov, pod imenom Five Elements "Rhythm Edition".

Coleman vedno sodeluje s široko skupino glasbenikov, posveča se improvizaciji, a vedno znatraj določenih struktur, na podlagi lastnih teoretičnih dognanj. Veliko preučuje tudi afriško, kubansko, indijsko glasbo, ki jo reinterpretira in povezuje z religijo, antičnimi kulturami, filozofijo, poezijo. Za njim je nastopila še slovenska glasbenica, in sicer pevka Maja Osojnik, ki s sodobnim aranžiranjem povzema slovenske ljudske pesmi, vsakič z izrazito strastjo in čustvenostjo.

Festival je sklenil kubanski pianist, skladatelj in aranžer Omar Sosa s kontrabasistom Childom Thomasom ter Juliom Barretojem na bobnih. Sosa velja za enega najbolj inovativnih nadaljevalcev afrokubanske glasbe, ki jo spretno povezuje z drugimi vrstami, tudi s hiphopom in elektronom. Trio je s svojo izjemno energijo, dobro voljo in igrivostjo napolnil Križanke z večplastnim, perkusivnim igranjem. Prikazal je vsu svojo pestrost, zagnanost, predanost ne samo glasbi, ampak tudi publiki, kar je bilo za konec najboljša.

Katarina Brešan

Žepnice

Žepne izdaje knjig postajajo na Slovenskem vse večja uspešnica

Tudi slovenski založniki sledijo svetovnim trendom in izdajajo vse več knjižnih uspešnic v žepni izdaji. Njihove poglavitne prednosti so nižja cena, manjši format in široka dostopnost (v knjigarnah in trgovskih centrih, na črpalakah, v kioskih). V Založbi Mladinska knjiga so tako od leta 2005 v zbirki Žepnice izdali že več kot 140 naslovov.

V zbirki Žepnice so do sedaj izhajali samo ponatisi del, ki so bili že izdani v običajnih trdih vezavah, z letošnjim poletjem pa v Založbi Mladinske knjige pripravljajo tudi nove, sveže knjige, ki bodo prvič izšle prav v Žepnicah. Prva med njimi je slovenska kriminalka To se zgodi porednim fantom Vladimirja P. Štefanca, ki je že na prodajnih mestih. Konec julija bodo izšli tudi kulturni znanstvenofantastični roman Philipa K. Dicka Ali androidi sanjajo o električnih ovcah? ter dva medicinska trilerja zdravnice Tess Gerritsen Izginule in Grešnik. Jeseni bo v tej obliki izšel še najnovejši roman Michaela Chrichtona Next in Vodnik po tajnih družbah Michaela Bradleyja. Vse knjige bodo izhajale tudi v trdi vezavi in večjem formatu.

V zbirki Žepnice so knjige označene in razdeljene na pet različnih bralnih razredov: (Iz)brano leposlovje, Kriminalke, Ljubezenski romani, Mladinsko leposlovje in Stvarna literatura. Povprečna naklada je 2000 izvodov, do sedaj pa je Založba Mladinska knjiga prodala že več kot 160.000 izvodov žepnih knjig.

Med najboljše prodajane žepnice te založbe je na prvem mestu Da Vincijeva šifra (Dan Brown). V prvi trojici sta še uspešnici Zdravo kombiniranje hrane (osnove Hayeve diete) in Pot, legendarna knjiga slovenskega alpinista Nejca Zaplotnika. Sledijo Skrivnost modrega vlaka (Agatha Christie), Panika (Desa Muck), Čustvena inteligenca, Rešitev Da Vincijeve šifre in Sudoku. Zanimivo je, da sta se med deset najbolj prodajanih uvrstili kar dve deli finskega pisatelja Arta Paasilinne (Zajčje leto in Tuleči Mlinar). Kaže, da so Slovenci njegove romane, ki jih odlikujeta zanimiva zgodba in duhoviti finski humor, vzeli za svoje. Če štejemo samo letošnje leto, pa so med najbolj prodajanimi kar tri uspešnice Dana Browna (Da Vincijeva šifra, Digitalna trdnjava ter Angeli in demoni) in ena Arta Paasilinne (Očarljivi skupinski samomor).

Razglasili sedem novih čudes sveta

V Lizboni so v soboto, 7. julija, zvečer razglasili sedem novih čudes sveta. To so postali kitajski zid, ruševine Petre v Jordaniji, kip Jezusa v Riu de Janeiru, ruševine inkovskega templja Machu Picchu v Peruju, starodavno mesto Majev Chichen Itza v Mehiki, rimski Kolosej in mavzolej Tadž Mahal v Indiji. Zmagovalce je izmed 21 finalistov z glasovanjem preko spleta in telefonov izbralo skoraj 100 milijonov ljudi, je poročala francoska tiskovna agencija AFP. Slovesno razglasitev zmagovalcev na lizbonskem nogometnem stadionu, ki sta jo vodila britanski igralec Ben Kingsley in ameriška igralka Hillary Swank, so predvajali v več kot 170 državah po svetu, ogledalo pa naj bi si jo okoli 1,6 milijarde ljudi.

Glasovanje se je začelo januarja, končalo pa se je v petek zvečer. Med "poraženci" so med drugim atenska Akropola, Eifflov stolp v Parizu in britanski Stonehenge.

Idejni oče projekta novih sedmih svetovnih čudes je švicarski filmski ustvarjalec in muzejski kurator Bernard Weber. Tekmovanje se je začelo leta 1999 z 200 nominiranimi lokacijami. Finaliste je izbrala skupina svetovno znanih arhitektov in bivši generalni direktor Unesca Federico Mayor.

Unesco, ki skrbi za seznam svetovne kulturne dediščine, na katerega so doslej uvrstili že 830 znamenitosti, tekmovanja ni podprl. "Seznam sedmih novih čudes sveta bo rezultat zasebne pobude, ki ne more znatneje ali trajneje prispevati k ohranjanju izbranih znamenitosti," je Unesco zapisal v izjavi prejšnji mesec. Pobudniki želijo z novim izborom čudes sveta znova poudariti popularnost sedmih čudes starega veka. Od sedmih danes stojijo le še piramide v Kairu. Ostala so babilonski viseči vrtovi, Zevsov kip v Olimpiji, Artemidin tempelj na Efezu, mavzolej v Halikarnasu, kolos na Rodosu in svetlinik v Aleksandriji. / STA

Za naš jezik

Kako prevajamo "ma"?

Primorci smo v osrednji Sloveniji znani po tem, da radi vrinjamo v govor enozložnico "ma". Ta italijanska beseda ima mnogo pomenov in ni ene slovenske besede, ki bi jih vse zaobjela. To seveda ne pomeni, da ne moremo prevesti prav vsakega italijanskega stavka z "ma". Pomeni samo, da moramo v različnih primerih ravnati različno. Najpogostejši prevodi so: **pa, pač pa, a, ampak, toda**. Nekateri pa so manj pogosti, npr.: **Ma** che mi dici? - **Česa** mi ne poveš? **Ma e'** chiaro! **Pa** saj je jasno! **Ma non e'** ancora contento? - **Kaj** še ni zadovoljen? Non fiori **ma** opere di bene. - Namesto cvetja darujte v dobre namene. **Pa** še primeri, ko je za slovenski jezikovni čut vsak prevod odveč: **Ma non hai detto di essere d'accordo?** - Mi nisi pravil, da se strinjaš? **Ma che onest'uomo!** - Kakšen poštenjak! **Macche' onest'uomo!** - Kakšen poštenjak neki! (če obstaja dvom v poštenje)

Kratki

Idrija / Mednarodna razstava španskih čipk

V mestnem muzeju v Idriji je na ogled mednarodna razstava o bogastvu španskih čipk. V muzejskem listu, ki razlaga razstavo, je kustosinja Mirjam Gnezda zapisala, "da je Španija prevzela oba tipa čipk, ki sta bila popularna v Evropi od 16. stoletja dalje, klekljano pa samo iz španske Flandrije oz. današnje Belgije. Španci so bili vedno veliki ljubitelji in porabniki čipk, povpraševanje pa je bilo zmerom večje od ponudbe na domačem, španskem trgu. Kralj Filip V. je leta 1733 prepovedal uvoz tujih čipk in uporabo dragih kovin v čipki, kar je povzročilo pojav čipk, imenovanih blonde. To so bile fine čipke francoskega izvora, ki so dobile ime

po barvi nebeljene svile. Izdelovali so jih predvsem v obalnem področju Katalonije, kjer so razvile svoje značilnosti in postale zelo priljubljene. Njihov sloves so v svet ponesle mantilje - tradicionalna klekljana praznična ženska ogrinjala za glavo in ramena. Vsaka Španka naj bi jih imela najmanj tri; črne so nosile v cerkvi, bele pa na praznovanjih. Več kot zgolj ženski modni dodatek je v vročih španskih poletjih predstavljala pahljaca, okrašena s klekljano čipko. Klekljano čipko je v 20. stoletju v veliki meri nadomestila strojna, vendar nekdanja klekljarska središča

Areny de Mar (Katalonija), Almagro (La Mancha) in Camarinas (Galicija) še vedno ostajajo aktivna."

Na razstavi v Idriji, ki bo odprta do 30. septembra, so predstavljeni primeri čipk, tekstilij s čipkami in klekljarski pripomočki, ki jih še vedno uporabljajo pridne roke španskih klekljaric. V mestnem muzeju, ki je razstavo omogočil in pripravil, poudarjajo, "da je po zaprtju rudnikov živega srebra v Idriji in španskem Almadenu čipka ostala tista vez, ki združuje in bogati obe deželi."

Festival Ljubljana 2007 v znamenju opere, filma in plesa

V središču festivalskega dogajanja v prestolnici je bilo pretekli teden gostovanje Litovske državne opere in baleta. Slovenskemu občinstvu se je predstavila z dvema stvaritvama, Wagnerjevo opero Valkira ter Straussovo Salomo. Program je popestrila koncertna izvedba skladb iz filma Umazani ples, v produkciji londonskega West End International, na vrsti je bila prva projekcija na Ljubljanskem gradu, v Križankah pa se je pričela jubilejna 10. mednarodna likovna kolonija.

Wagnerjeve opere so zaradi obilne pevske in orkestrske zasedbe in scenskih zahtev težak zalogaj za manjša operna gledališča, zato imajo Ljubljančani redko priložnost, da jim prisluhnejo. V ponedeljek, 9. julija, so za to poskrbeli člani Litovske državne opere in baleta, ki so pod umetniškim in dirigentskim vodstvom Jaceka Kaspszyka izvedli najbolj uporniško med štirimi operami gigantskega cikla Nibelunški prstan, opero Valkira.

Ljubljanskemu občinstvu je litovski operno-baletni ansambel v sredo, 11. julija, predstavil še eno operno mojstrovino - Straussovo

Salomo. Postavitev ameriškega režiserja Davida Aldena so kritiki razglasili za eno izvalnejših opernih predstav v letu 2006, je zapisano na spletni strani festivala. Alden je z uporabo simbolov iz sovjetskega obdobja in drugimi režijskimi prijemi razkril novo razsežnost dogajanja na dvoru Heroda Antipe.

Torkov in četrtkov večer, 10. in 12. julija, sta bila posvečena filmski glasbi. Pri West End International so pripravili koncertne priredbe 26 pesmi iz filmske uspešnice Umazani ples, v katerem sta blestela Patrick Swayze in Jennifer Grey. Prisluhniti je bilo mogoče številnim hitom, med njimi: "Be My Baby", "Do you Love me", "She is Like the Wind", "Hungry Eyes" in seveda nepozabni "Time of my Life".

V petek, 13. julija, je bila prva projekcija v sklopu letnega kina na Ljubljanskem gradu, znanega kot Film pod zvezdami. Serijo poletnih filmskih srečanj je odprl film Življenje drugih Floriana Henckela von Donnersmarcka. Do konca julija bodo na sporedu še Zveza kebab, Zadnji škotski kralj, Darwinova nočna mora, Vrnj se, Insajder, Favnov labirint, Kratki stiki, Avtomobili, Radijski show in drugi.

V sklopu festivala je med 15. in 19. julijem potekala 10. Mednarodna likovna kolonija Križanke. Letos so se je udeležili Ukrajinka Anna Petrova, Helga Laher Reuer iz Avstrije, Španec Manuel Chabrere, italijanski ustvarjalec Michele Drascek ter Vesna Čadež, Mirko Rajnar, Jože Kumer in Tilen Žbota iz Slovenije. Po zaključku kolonije so dela do 1. septembra na ogled v Palacijo na Ljubljanskem gradu. / STA

Nova revija

Rosvita Pesek:
Osamosvojitev Slovenije

"Kar me je vodilo pri pripravi knjige, je bilo ujeti duha časa, pokazati na dileme, na misli, ki so jih razvijali takratni politični akterji in predvsem, kaj so povedali javnosti," je minuli četrtek, 12. t.m., v prenovljenih prostorih Nove revije v Ljubljani na izjemno dobro obiskani predstavitvi knjige Osamosvojitev Slovenije povedala avtorica, znana slovenska televizijska novinarka in zgodovinarica dr. Rosvita Pesek.

Zajetna in odlično oblikovana knjiga, ki opisuje dogodke med letoma 1989 in 1992, bo gotovo prava uspešnica, saj je avtorica kot temeljno gradivo zanjo uporabila magnetograme skupščinskih zasedanj in arhiv RTV Slovenija, kot je urednik knjige Drago Bajt vanjo uvrstil tudi okrog dvesto fotografij. Knjiga, ki ima zelo jasen in zgovoren naslov, je nastala iz doktorske disertacije avtorice. Temeljno vprašanje je, tako je povedala avtorica, kako so se posamezni politični subjekti

opredeljevali do slovenskega nacionalnega vprašanja, pomembno pa je tudi, kaj so povedali javnosti, saj: "Ni dovolj, da je nekdo nekaj zapisal in povedal v internih strankarskih krogih, pomembno je, kako so nagovarjali javnost!" V knjigi so orisane prve zamisli o nastanku samostojne države v 80. letih, tudi v mednarodnem kontekstu, demokratizacija političnega sistema in volitve. Glavnino knjige predstavlja čas od pomladi 1990, ko se je konstituirala nova skupščinska in izvršna oblast, do konca leta 1991, ko je Republika Slovenija dobila prva pomembnejša mednarodna priznanja subjektivitete.

Avtorica je sama povedala, da s

knjigo ne bodo vsi, ki so sodelovali pri osamosvajanju Slovenije, zadovoljni, ker pa je večina ključ-

Z leve: Alojz Peterle, Rosvita Pesek in France Bučar (foto JMP)

nih akterjev "še pri močeh, bodo lahko zapisali svoje spomine, nas popravili ali dodali bistveno več". Dodala je še, da knjiga ni bila napisana "iz kakršnekoli kalkulacije ali špekulacije, tem-

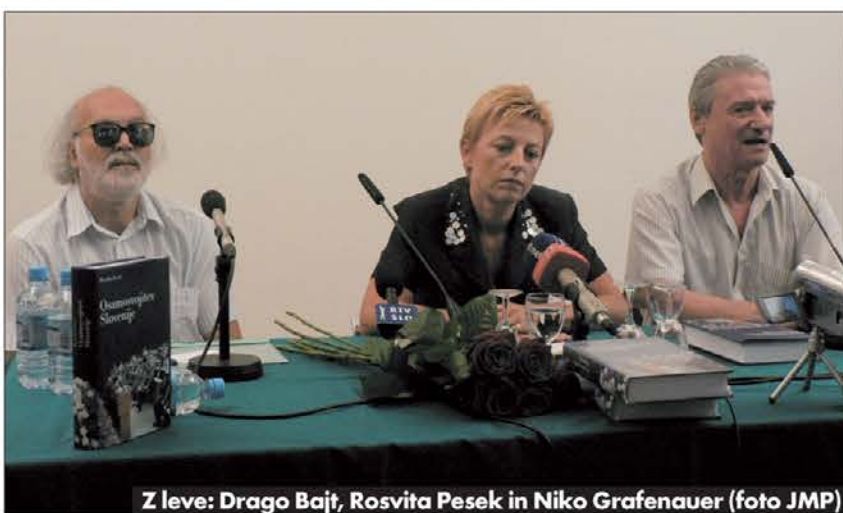
več je bila pisana brez zadržkov in tako, kot narekuje sodobno zgodovinsko pisanje, novinarski kodeks in moja čista vest".

Na tiskovnih konferenci se je trlo uglednih Slovencev, ki so sodelovali pri oblikovanju demokratične Slovenije, vse je v imenu Nove revije nagovoril direktor založbe in pesnik Niko Grafenauer, ki je

izvoljenega parlamenta dr. France Bučar je povedal, da takšna knjiga ni bila samo zaželena, ampak tudi potrebna, saj: "Knjiga celovito prikaže obdobje našega osamosvojitvenega podviga in daje pečat obdobju ter predstavlja imenitni finale tistega, kar se je začelo že leta 1941 z narodnoosvobodilnim bojem."

Po mnenju predsednika osamosvojitvene vlade in sedanjega evropskega poslanca Alojza Peterleta je bil čas za takšno knjigo, avtorica pa je "zadela bistvo, kaj je resnica o osamosvajanju". Predsednik Zbora za republiko dr. Peter Jambrež je pripomnil, da je knjiga kljub pomanjkljivosti virov odlična spodbuda za nadaljnje delo, posegli pa so tudi dr. Hribar, dr. Jerovšek, Pučnik, Oman in vrsta drugih akterjev osamosvajanja Slovenije.

Jurij Paljki

Z leve: Drago Bajt, Rosvita Pesek in Niko Grafenauer (foto JMP)

Aleksander Rojc

Umetnost in glasba ob meji
v 20. in 30. letih XX. stoletja

Ne maram onih, ki se sprašujejo v trenutku - ko skušajo izrabiti določen politični trenutek v svojo korist -, ali ni morda napočil čas, da enkrat za vselej obrnemo stran, pustimo za sabo preteklost in se končno zazremo v prihodnost. Tako v uvodnih mislih zbornika mednarodnega simpozija Trst: umetnost in glasba ob meji v dvajsetih in tridesetih letih 20. stoletja razmišlja pianist in klavirski pedagog prof. Aleksander Rojc, ki dodaja, da je bila resnična novost simpozija osnovana na dejstvu, da so o stičnih temah razpravljali izobraženci dveh različnih narodnosti: ista tema je bila torej obravnavana z dveh različnih zornih kotov, različnih senziibilnosti in metodologij, dveh različnih kultur. Simpozij so priredili v Trstu oktobra 2004, na pobudo Glasbene matice in s sodelovanjem Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti pa so prispevki udeležencev simpozija izšli v knjigi, ki ima še eno prednost: razmišljanja so objavljena tako v slovensščini kot italijanščini.

Predsednica Glasbene matice dr. Nataša Paulin spominja, kako je fašizem zadal skelece rane, ko je z nasiljem hotel vzpostaviti svoj red. Slovenski narod je prisilil, da se je zavestno opredelil za odločen boj proti nasilju. Po prvi svetovni vojni je ustvarjal-

no razmišljanje postalo odvečno, spet so prišle v ospredje celovite in izključujoče družbenokulturne in politične paradigme, ki naj bi prevzgojenemu človeku ponujale tolažilno zavetje absolutnih resnic. Prof. Ivan Verč v svojem razmišljanju ugotavlja, kako se je svet konstituiral kot eden ali več opisov danosti, ki jim je bilo treba, tudi pod prisilo, samo verjeti.

Zgodovinar Aleksej Kalc nam v prispevku Na vzhodnih mejah italijanske civilizacije podrobno prikaže, kako je Italija s pridobitvijo novih vzhodnih provinc zajela v svoj državni okvir tudi okrog 200.000 Hrvatov in 350.000 Slovencev, torej slabo četrtno tedanjega celotnega slovenskega naroda. Proti koncu dvajsetih let se je pričelo množično izseljevanje Slovencev iz Julijske krajine. Nad 70 tisoč se jih je zateklo v Jugoslavijo, 20 tisoč Primorcev je našlo zavetišče v Argentini, tisoči so našli nov dom v belgijskih in francoskih rudarskih revirjih, dojile in služkinje so iskale kruh v Egiptu. Fašističnemu nasilju so slovenski domoljubi odgovorili z ustanovitvijo TIGR-a, ki je z desetiniami zažigalnih, bombnih in drugih dejanj proti fašističnim simbolom dokazal svojo neuklonljivost in opozarjal mednarodno javnost na italijansko zatiral-sko politiko.

Medtem ko redna profesorica moderne in sodobne italijanske

književnosti na tržaški univerzi Cristina Benussi poudarja, da je bilo v Trstu med obema vojnima zaslediti določeno nacionalno zaprtost, čeprav sta prav tedaj izšli mojstrovini dveh najznamenitejših sinov judovske skupnosti Sveva in Sabe, je dr. Janez Vrečko posvetil svoj prispevek Srečku Kosovelu, čigar sila kratko življenje je bilo, kot je sam zapisal, slovensko, sodobno, evropsko in večno. Glavna kuratorka Muzeja moderne in sodobne umetnosti v Trentu in Roveretu Alessandra Tiddia seznajna bralca z avantgardo/retrogardo v figurativni umetnosti pri nas in se podrobneje zaustravlja pri prvi goriški razstavi iz leta 1924, kjer so kot nove člane umetniškega društva predstavili Čarga, Špacapana, Piona in Pocarinja. Avgustu Černigoju posveča kar nekaj strani. O izredno talentirani generaciji primorskih likovnih ustvarjalcev piše tudi umetnostni zgodovinar Peter Krečič, ki poleg že naštetih omenja tudi Franceta Goršeta, Alberta Sirkca, Milka Bambiča, Lojzeta Spacala, Rudolfa Saksido. Toda tudi Krečič namenja kar največ prostora Avgustu Černigoju in njegovemu avantgardističnemu konstruktivističnemu kontekstu. V Trstu je vse dvojno ali trojno: od rastlinstva pa do etničnosti. In prav tej raznolikosti, ki jo je v Mojem Krasu izpovedal Scipio Slataper, razmišlja profesor glasbene dramaturgije na palermški univerzi Ivano Cavallini.

Profesor Aleksander Rojc je prispeval zajetno študijo z naslovom Trst-Dunaj nalomljena koordin-

ta, v kateri razmišlja po eni strani o umetnosti 20. stoletja, njeni revolucionarni, inovativni vlogi, po drugi pa, kako je bil glasbeni Trst med vojnima konservativen, saj ga je Vito Levi opredelil za mesto Richarda Straussa. V takem okolju seveda ni bilo prostora za glasbenika Marija Kogoja, edinega tržaškega skladatelja, ki je sledil Schoenbergjevemu postulat.

O Kogoju pa tudi o Vasiliju Mirku, Karlu Pahorju in Ubaldu Vrabcu, ki so po prvi vojni zapustili Primorsko, piše profesor ljubljanske univerze Primož Kuret. Iz njegovega prispevka izvemo, da so primorski umetniki pripomogli k razvoju glasbene kulture na Stajerskem. V Mariboru je po prvi vojni pel goriški tenorist Mario Šimenc, tu sta nastopali Tržačanki Slavica Mezgečeva in Štefka Fraternikova. In še bi lahko omenili Danila Švaro, Elzo Barbičeva, Belizarja Sancina in Karla Kamuščiča. Zbornik mednarodnega simpozija o umetnosti in glasbi ob meji med svetovnima vojnima seveda ni lahko branje, vendar bralca obogati v tolikšni meri, da mu nikakor ne bo žal za ure, ki jih je posvetil branju in razmišljanju o naši polpreteklosti. Ko smo bili Primorci pod najhujšim raznarodovalnim udarom, smo zapisali junaške strani zgodovine, prvi v Evropi zaneli upor proti nacifasizmu, obenem pa z umetniškimi in glasbenimi mojstrovini prispevali k razvoju celotne slovenske, a tudi evropske kulture. Z eno besedo: gre za knjigo, ki nam bo odkrila marsikatero podrobnost iz naše zgodovine, sodržavljanom večinskega naroda pa bo verno in dostojno predstavila naše kulturno bogastvo.

Saša Rudolf

Kratke

MOSP in MsSsk: Starhike: mladi iz evropskih manjšin na obisku pri nas

Starhike je naslov letošnjega srečanja evropskih manjšin, ki bodo prišle na obisk k Mladim v odkrivanju skupnih poti in Mladinski sekciji Slovenske skupnosti 21. julija. Sprejeli jih bodo v skavtskem hostlu v Dragi, kjer bodo nastanjeni. Nizozemska manjšina iz Frizije, danska manjšina iz Nemčije in italijanska manjšina iz Hrvaške bodo 5 dni gostje na naših tleh. Sprehod pod zvezdami, kot bi ga prevedli v slovenščino, je ponavljajoče se srečanje, ki poteka vsako leto drugje in je praktično nadaljevanje lanskega "Sternwanderung"-a, ki je potekal v Friziji. MOSP in Mladinska sekcija slovenske skupnosti sta sestavila pester program, ki vsebuje obisk slovenskih institucij v Italiji, ogled Škocjanskih jam, Glinščice, sprehod po Rilkejevi poti. Vključeno je seveda tudi kopanje v Sesljanu. Vse do 28. julija si bodo ogledali še Gorico in Goriška Brda, slovensko Primorje in Ljubljano z okolico.

Cilj srečanja je spoznavanje naše kulture, novih ljudi; med obiskom bo pogovor tekel tudi o problemih oz. prednostih manjšin po Evropi. Mladi iz našega zamejstva so lepo vabljeni, da se vključijo v projekt in spoznajo vrstnike drugih evropskih manjšin. Za informacije se lahko obrnejo na Mattea 3331244897. Projekt je podprl Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. / Jure Kopušar

Poletna šolska praksa / V Trstu poleg Zoisa in Stefana tudi dijaki in dijakinje Prešerna

Po nastopu nove zakonodaje in šolske reforme se je tradicionalna šolska praksa tržaških dijakov po podjetjih iz poletnih mesecev pomaknila tudi v zimsko in druga obdobja v šolskem letu. Dijaki zavoda Žiga Zoisa so pravkar zaključili večtedensko prakso, ki se je vila med majem in junijem; nekateri so v dogovoru s podjetji to podaljšali tudi na poletje. Drugi zavodi, kot npr. družboslovni in pedagoški licej Slomšek, opravljajo prakso (po ustanovah in podjetjih) sredi šolskega leta. Dijaki Stefana so ohranili v glavnem poletni rok, a imajo tudi medletno prakso, v okviru raznih tečajev za mikro specializacijo. Prijetna novost je, da so lani začeli izvajati prakso po podjetjih tudi dijaki liceja Prešeren. V sodelovanju s Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem je kakih deset dijakov in dijakinj, razporejenih v dveh poletnih izmenah, na stažu v Zadrugi kraški banki, odvetniških in drugih pisarnah, uvozno-izvoznih podjetjih, turističnih agencijah, hotelih itd. Ob skrbi prof. Miloša Tula so se tudi letos "realizirali" in "klasični" opogumili in želeli poskusiti, kaj pomeni delo za uradniškimi pultom oz. v stiku z gosti hotela, kjer se je treba preizkusiti v komunikaciji, znanju jezikov... Gre tudi pozdraviti dejstvo, da vedno več podjetij sprejema na prakso ne le "bodoče uradnike" zavoda Žiga Zoisa, ampak tudi druge mlade, ki študirajo na liceju in se bodo jutri, morda prav po izkušnji prakse v podjetju, odločili za študij in poklic, ki je vezan na gospodarstvo. / Davorin Devetak

Pokrajinski svet SSK, Trst / Redna seja komisije za šolstvo in kulturo

Komisija za šolstvo pri SSK se zahvaljuje prof. Tomažu Simčiču za podroben dokument o pereh vprašanj na področju šolstva, ki ga je posredoval temu organu. Istočasno pa mu izraža priznanje za razpoložljivost in potrpežljivo prizadevanje.

Deželni urad za slovenske šole

Komisija osvaja vsebino tega dokumenta in izraža zaskrbljenost zaradi pomanjkanja avtonomije za Deželni urad za slovenske šole, ki je podrejen Deželnemu šolskemu ravnatelju in ne more imeti neposredne povezave z ministrstvom za šolstvo, kar je eno izmed pomembnejših odprtih vprašanj v zvezi z ureditvijo slovenskega šolstva v Furlaniji Julijski krajini z upravnega vidika. Hiba stoji verjetno v zaščitnem zakonu, zato komisija priporoča vodstvu stranke, naj preuči možnosti, npr. preko spremembe določil zakona št. 38 iz leta 2001, da bi ta urad postal neodvisen organ.

Pri tem pa naj upošteva predlog, da bi ob uradu imeli organ, ki bi povezoval ravnatelje slovenskih šol in nadzornike za slovenske šole, po načelih Deželne šolske komisije ali v obliki razširjenega kolegija ravnateljev, sicer neodvisno od deželnega šolskega ravnatelja. Tu naj opozorimo na dejstvo, tako piše tudi prof. Simčič, da "Šolsko ministrstvo je osnutek pravilnika Paritetnemu odboru prvič predložilo 14.9.2004" in da je bilo pozitivno mnenje o tem pravilniku izglasovano šele konec leta 2005. Komisija priporoča vodstvu stranke, naj bi poseglo pri predsedstvu vlade, tako da le-ta čim prej izda tozadevni odlok.

Komisija prav tako priporoča vodstvu stranke, naj se zavzema pri pristojnih organih, da ministrstvo za šolstvo čim prej izda odlok, s katerim zagotovi Uradu za slovenske šole vso potrebno strukturo, osebje in ustrezno finančno dotacijo, s katero naj bi Urad za slovenske šole avtonomno razpolagal.

Imenovanje šolskega nadzornika

Nadalje je komisija mnenja, da je imenovanje nadzornika za slovenske šole v deželi Furlaniji Julijski krajini, po upokojitvi prof. Lucije Barejeve, pereče vprašanje, katero gre najhitreje rešiti, in pričakuje, da bi čim prej prišlo do razpisa natečaja za šolskega nadzornika, in sicer za tržaško in za goriško pokrajino, ki bi lahko skrbel tudi za videmsko pokrajino.

Ločitev organika

Ne nazadnje je ločitev seznama osebja slovenskih šol (organika) od vsedravnega seznama potrebna in nujna za svobodno in sproščeno politiko osebja na slovenskih šolah, tako za učni kot neučni kader.

Podlaga za to zahtevo je OPR št. 233 z dne 18.6.1998 takratnega šolskega ministra Berlinguerja. Kot nas opominja prof. Simčič, so bila ta določila izvedena med šolskimi leti 1998/99 in 2001/2002. V naslednjem šolskem letu je Ministrstvo, v brk OPR št. 233/1998, prešlo v staro prakso in izdalo enoten seznam, čes da je za ločen seznam pristojen deželni šolski ravnatelj. Le-ta pa za ločitev seznamov ni poskrbel. Komisija zato zahteva, da se spet izvajajo določila iz OPR št. 233/1998 že z novim šolskim letom 2007/2008. / Za Komisijo za šolstvo in kulturo - Igor P. Merku, predsednik

NAGRADA LUCHETTA 4. izvedba

Tokrat v ospredju položaja v Iraku in Palestini

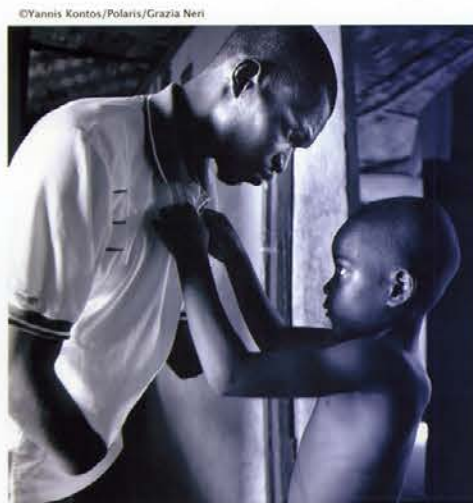
Iraška kriza in peklenški palestinski položaj sta v osrčju dogajanja letošnje izvedbe novinarske nagrade Marco Luchetta. Žirija, kateri predseduje odgovorna za deželne televizijske dnevnike RAI Angela Buttiglione, je kot vsako leto imela res hudo nalogo pri ocenjevanju novinarskih pisnih in video prispevkov, saj so bili vsi zelo visoke kakovosti. Prispevki so prihajali iz 26

Marzini, je državna televizijska hiša brezhibno in pošteno nagradila tudi prispevke novinarjev konkurenčnih televizijskih hiš, če so bila njihova dela dobra. Nagrada Luchetta, poimenovana po novinarju, ki je s kolegom Sašom Oto in Dariom D'Angelom izgubil življenje v Mostarju po eksploziji granate, in tudi po Miranu Hrovatinu, ki je poleg Ilarie Alpi padel pod streli državljanske vojne v Somaliji, si

snemalne kamere, preko njihovih besed in zapisov se soočamo z bolečo stvarnostjo vojn, lakote, brezdomstva, nasilja, kratka hudih razmer, v katerih so žrtve vedno nedolžni ljudje, predvsem otroci.

Iraško gnezdo in ozračje v Palestini, žal, nedvomno nudita nešteto številu tematik in zornih kotov, do katerih je bila žirija letos še posebno pozorna. Nagrado sta namreč prejeli Sabina Fedeli, ki je za oddajo Terra! pripravila prispevek o problemu nasilja, ki so ga deležna dekleta v palestinskih družinah. V kategoriji pisnih prispevkov pa je žirija nagradila Barbaro Schiavulli za dopisovanja iz Iraka, ki jih je free lance novinarka objavljala v dnevnikih Il messaggero, La Stampa in v tedniku L'Espresso. Nagrado Saša Ota za najboljše televizijske posnetke

sta prejela snemalca RAI Silvio Giulietti in Fulvio Goriani: prvi je posnel zapostavljenost otrok v Kabulu, drugi pa v Nairobiju. Tudi Michael Howard, dobitnik nagrade Dario D'Angelo za najboljši prispevek, ki so ga objavili tuji časopisi, je poročal, kako so iraški otroci prisostvovali nasilju, v katerem je izkrvavela njihova domovina. Nagrado Miran Hrovatin za najboljši fotografski po-

©Yannis Kontos/Polaris/Grazia Neri

Foto IG

držav, in kot je na novinarski konferenci, ki je potekala v četrtek, 12. julija, na sedežu družbe Generali, poudaril novinar deželnega sedeža RAI Giovanni

prizadeva širiti neposredna pričevanja profesionalcev, ki na robu pekla sledijo hudim dogajanjem po svetu. Preko njihovega fotografskega objektiv ali

snetek je prejel Yannis Kontos: v slonokoščeni državi je ovekovečil srhljiv in hkrati ljubezniv prizor, v katerem skuša otrok zapeti srajco odraslemu, ki je po eksploziji bombe ostal brez obeh rok. V sredo, 18. julija, je bila v sklopu nagrade Luchetta še okrogla miza, na kateri so razpravljali o današnji televizijski informaciji. Slovesen večer, na katerem bodo prisotni tudi nagradjeni novinarji, pa bo v soboto, 21. julija.

IG

V spomin

Sestra Silverija Gogala

Dne 14. junija, na vigilijo praznika Srca Jezusovega, je Gospod prišel po svojo zvesto služabnico s. Silverijo Gogala in jo odpeljal čez prag večnosti. Rodila se je v Kranju dne 2. marca leta 1915 v dobri krščanski družini. Že v nežni mladosti je v sebi začutila božji klic. Ko je diplomirala na višji gospodinjški šoli, je prosila za sprejem pri Šolskih sestrah in bila leta 1936 preoblečena v Mariboru. Po noviciatu se je usposobila še za otroško

vrtnarico in je najprej delovala v otroškem vrtcu v Varešu. Po večnih obljubah v vojnem letu 1940 ji je pokorščina dodeljevala raznovrstne dolžnosti na najrazličnejših krajih Slovenije in Jugoslavije. Leta 1957 je prišla v Tržaško provinco, da bi vodila gospodinjске tečaje. Poleg drugega je dve leti delovala v begunskem taborišču na Opčinah. Ko so v Števerjanu odprli občinski vrtec, je bila štiri leta odgovorna vzgojiteljica malčkov. Istočasno je v večernih urah

vodila gospodinjске tečaje za dekleta. Tečaje je vodila nadalje še po drugih

postojankah, dokler ni bila leta 1982 odpisana v Egipt in tam delovala do smrti. S. Silverija je bila zgledna redovnica in globokoverna duša, odprta za socialne potrebe. Gospod jo je obdaril z bistrim umom in veselimi značajem.

Ko je v zadnjih letih obnemogla, je preživljala svoje dni v molitvi in z rožnim vencem krožila po svetu. Na jagode je nizala vse potrebe Cerkve, Kongregacije, Slovenije, bližnjih in daljnih znancev. Budno je spremljala vsa dogajanja na svetu in jih prepletala v molitev. Gospod naj ji bo bogat plačnik!

Sosestra

KRIŽ Kriški dnevi

Slätkä jegrä ljubjezni

Slätkä jegrä ljubjezni je naslov komedije, ki zaznamuje letošnjo izvedbo poletnega Festivala morja, ki ga Združenje za Križ prireja v sodelovanju z Ribiškimi muzejem in krajevnim društvom Vesna. Po tradiciji so režiser Mario

Uršič, igralca Miranda Caharija in Livij Bogatec glavni akterji vedno zelo dobro obiskanih gledaliških večerov na prostem, katerih značilnost je močna povezava s teritorijem z redno uporabo kriškega narčja. Letos je dobil svojo posebno, kriško obarvano priredbo znan tekst anonimnega beneškega avtorja iz 16. stoletja La Venexiana. Izvirno besedilo je verjetno nastalo po resnični zgodbi iz monedone kronike beneških plemiških krogov in pripoveduje o dveh ženskah, ki zapeljeta mladega tujca in s tem po-

tešita drugače neizpolnjene želje. Priredba je postavila zgodbo v Križ 21. stoletja, kjer se duhovito prepletajo ljubezenska stremjenja bogate Angeline in zaljubljen Katarine (Vesna Hrovatin), ki se potegujeta za mladega "forešta" Julia (Andrej Rismondo), razpetega med ljubeznijo in denarjem. Uršič je z novo igro po motivih gledališkega klasika nadaljeval uspešno kriško tradicijo: "Pred mnogimi leti sem režiral izvirni tekst v Slovenskem stalnem gledališču in Livio je takrat odigral glavno vlogo. Tokrat pa gre za precejšnjo priredbo, v kateri je ostal le plod izvirnika. Tekst je napisan ansamblu na kožo; nastal je v slovenščini, nakar sem ga med vajami dodatno prikojil in preoblikoval v dialektalno obliko, kar daje tudi poseben pogled na stvari. V teh letih smo si vedno prizadevali, da oblikujemo gradivo in zgodbe na osnovi prepoznavnosti prostora, v katerem živimo. Prav neposrednost spomina in jezika nas približuje publiki, k temu pa bistveno pripomore tudi pristnost naših igralcev, ki so neprecenljivi. Odkritje letošnje predstave je bil Andrej Rismondo, ki je postal naša zmagovalna karta. Polovica uspeha je že v srečni roki pri izbiri zasedbe. Za uredništev projekta pa se moramo zahvaliti vsem spon-

zorjem, Slovenskemu stalnemu gledališču, ki nas podpira z izposoj dragocenih tehničnih elementov, brez katerih ne more biti profesionalnega dela, in ljudem, ki nas tako množično spremljajo in osmišljajo naše delo." Predstavi je s svojim pristnim humorjem uspelo napolniti vaško dvorišče na vseh ponovitvah, vsi igralci pa so se znali sproščeno kretanje in izražanje prikupiti gledalcem in so delovali kot dobro uglasen ansambel, ki so ga sestavljali ob profesionalnih igralcih tudi sposobni amaterji. Izkušnja je gotovo zanimiva, zabavna in poučna in z iskrenim navdušenjem izjavila Miranda Caharija in Livij Bogatec, ki sta obenem poudarila talent mladih sodelavcev, katerim sta posredovala svojo dolgoletno izkušnjo. Uigran umetniški par je v pogovoru našel vzmet tudi za pikre opombe o vsebini igre, v slogu junih likov. Če je Livij izzival, da je "v vsaki ženski vampir, kot v vsakem moškem žigolo", je Miranda ironično pripomnila: "pred leti so pravili, da je moški lovec, kot nam predstava pove, pa velja tudi dejstvo, da ob koncu odloča vedno ženska."

PAL

Foto Kroma

ROJAN Praznovanje zavetnikov sv. Mohorja in Fortunata

Edina vera za nas vse

Škof Bartolomej Legat je v obdobju svojega škofovanja želel graditi cerkve v predmestnih četrtih. V Rojanu je tako pred 150 leti nastala cerkev, ki je v času postala ključno stičišče tamkajšnje verske skupnosti. Tedanji prebivalci Rojana so sklenili posvetiti svetišče sv. Mohorju in Fortunatu. Iz leta v leto se zato ob praznovanju župnijskih zavetnikov zbirajo slovenski in italijanski verniki, da bi izpričali globoko predanost Božji besedi. "Od tod angeli posredujejo našo molitev Gospodu in nam prinašajo Gospodovo besedo. To je prostor, v katerem se obhajamo z Bogom, to je kraj naših žalostnih in radostnih trenutkov. Naša cerkev je stična točka rojanskih kristjanov,

su." Tako je dejal msgr. Franc Vončina v svoji homiliji med dvojezičnim obredom, ki ga je dne 12. julija vodil ob somaševanju slovenskih in italijanskih župnikov. Msgr. Vončina je na rojansko cerkev globoko navezan. "V ta sveti prostor sem zahajal že s starši, tukaj sem bil posvečen v duhovnika, na tem mestu sem daroval svojo prvo mašo", je dejal škof vikar za Slovence, ki ima še pred očmi zapis, ki je stal nad vrati prezbiterija cerkve sv. Mohorja in Fortunata: "To je Gospodova hiša, to so vrata za v nebesa." Msgr. Vončina se je nato navezal

škofje naše dežele zbrali v čast ravno sv. Mohorja in Fortunata,

Foto IG

Foto IG

ki se med temi zidovi čutijo drug drugemu brat in sestra v Kristu-

na versko slovesnost, ki je sočasno potekala v Ogleju, kjer so se

da bi jima predali zavetništvo Furlanije Julijske krajine. Ni namreč naključje, da je tako pomembna priložnost potekala ravno v oglejski baziliki, saj je bil to prostor, od koder se je Kristusov evangelij širil med nami. Oglejski duh je v času prežemal ta naš prostor in posređoval izredno bogastvo: to je edino vero za nas vse. "Sv. Mohorju je tudi naš blaženi škof Slomšek želel posvetiti družbo, ki je skrbela, da bi ljudstvo napredovalo v izobrazbi in veri. Iz Ogleja je prišel našim prednikom glas o Kristusu in ljudstvo, ki je živelo v oglejskem patriarhatu, je ohranilo svojo vero in svoj

materni jezik. Ko je naše ljudstvo sprejelo krščansko vero, se je vključilo v veliko družino evropskih narodov. Skozi stoletja je bila vera dediščina, ki nas je povezovala in preko nje smo se

srečali tudi s sosednimi ljudstvi", je dejal msgr. Vončina, ki je tudi želel, da bi slovenski in italijanski verniki složno nadaljevali svojo pot: "Kot se različni dotoki združijo v reki, tako se mora enotna župnija združiti ob evharistiji. Vsak mora ponuditi svoj delež." To je treba gojiti; tako da dan za dnem sprejemamo Kristusovo besedo. "Kjer sta milost in ljubezen, tam je Kristus." Svečanemu verskemu obredu je sledila evharistična procesija po rojanskih ulicah. Slovenski verniki so se zbrali za zastavo Marijine družbe. Veliko je bilo še petja slovenskega in italijanskega cerkvenega zbora, ki sta ju vodila Bogdan Kralj in Fabio Nossola; pri procesiji je sodeloval tudi pihalni orkester iz Korošcev.

Igor Gregori

Obvestila

Duhovne vaje za žene in dekleta bodo v Domu blagrov (le Beatitudini) nad Trstom od ponedeljka, 20., do srede, 22. avgusta. Tudi letos jih bo vodil priljubljeni p. dr. Leopold Grčar z Brezij. Pojasnila in prijave pri gospe Normi Jež na tel. št. 040299409; predklicna številka iz Slovenije 0039.

Narodna in študijska knjižnica obvešča, da bo od 20. do 3. avgusta zaprta zaradi nujnih obnovitvenih del; do 31.

avgusta pa bo odprta s poletnim urnikom in sicer od ponedeljka do petka, od 8. do 16. ure.

Občinska knjižnica v Boljuncu sporoča, da bo do konca julija delovala s sledečim urnikom: ponedeljek 16.00-18.30, sreda 9.00-11.30 in 16.00-18.30.

Občinska knjižnica v Saležu je do 6. avgusta odprta po običajnem urniku in sicer ob ponedeljkih in sredo od 15. do 19. ure.

Duhovne vaje

Gospe in gospodične, zakaj si ne bi privoščile kratkega tridnevnega dopusta, ki vam ga nudi Dom blagrov (le Beatitudini) nad Trstom sredi zelenja. Obenem pa pridobite notranje bogastvo, ki nam ga bo tudi letos polagal na srce znani pater dr. Leopold Grčar z Brezij od ponedeljka, 20. avgusta, do srede, 22. avgusta. Prijave sprejema tel. 040 299409 (Jež).

Poletni oder Festival operete 2007

V Trstu se že 38 let obnavlja tradicija Mednarodnega festivala operete, edinstvene pobude, ki privablja iz Italije in sosednih držav ljubitelje te zvrsti. Marsikateri težave finančne narave so v zadnjih letih pogojevale nadaljevanje te tradicije, člani novega upravnega in umetniškega vodstva gledališča Verdi so zato izrazili upanje, da bi jim letošnja izvedba povrnila zaupanje in potrdila navezanost publike. Izбира otvoritvene predstave je bila v tem smislu povsem posrečena, saj je italijanska opereta "Dežela zvončkov" Carla Lombarda in Virgilia Ranzata doživela nesporno pozitiven sprejem publike in kritike. Pisana postavitev je prevzela občinstvo in dvorana je bila ob vsaki ponovitvi razprodana.

Pri tem ima veliko zaslugo režiser Maurizio Nichetti, ki je pristopil k lahkotni zgodbi z željo, da bi z jasnostjo in neposrednostjo ljudske zabave približal delo širši publiki. Uprizoritvi je dal svoj, igrivi in vinjetni pečat, z bistvenim prispevkom scen in kostumov Marie Pie Angelini. Vizualna podoba predstave je otroško naivna, kot v pisani risanki, s hišicami in ograjami v barvah nizozemske keramike, letječimi kravami, kostumi na pol poti med musicalom iz šestdesetih let in turistično folkloro razglednice iz Holandske. Zgodba pripoveduje o srečnem holandskem otoku, kjer zvončki na strehah opozarjajo soproge na nezvestobo partnerja. Zaradi te posebne kontrole se vsi obnašajo neoporečno, vsaj do prihoda po-

sadke britanskih mornarjev. Delež iz leta 1923 ne ponuja velikih spodbud z glasbenega in tekstovnega vidika, zato je bila posrečena postavitev bistvenega pomena pri uspehu produkcije, ob prepričljivi pevski in igralški izvedbi ansambla, v katerem sta glavni komični vlogi zasedla igralca Margherita di Rauso in Maurizio Micheli. S to predstavo je debitiral na operetnem področju igralec Slovenskega stalnega gledališča Janko Petrovec. Orkester in zbor gledališča Verdi je vodil Lorenzo Fratini. Publika se je z njimi zabavala in dobesečno igrala, ko se je luna po sugestiji najbolj znanega motiva operete spustila na publiko v obliki velikega balona, ki so si ga nastopajoči in gledalci podajali iz dvorane na oder, kot na sanjskem, nadrealističnem igrišču. Na valu velikega uspeha prve predstave na letošnjem programu se je vodstvo gledališča odločilo

za posebno nagrado publiki: vsi, ki bodo kupili vstopnico za kate-rokoli od prihodnjih predstav festivala, bodo imeli na voljo vsako dodatno vstopnico po polovični ceni. V sredo so se pričele ponovitve mojstrovine ameriške operne literature "Porgy and Bess" v izvedbi ansambla gledališča Harlem Theatre iz New Yorka. Sledila bo repriza dunajske operete Franza von Suppeja na bajeslovno temo v parodični omaki "Lepa Galateja". Po Italiji, Ameriki in Avstriji se bo festival končal pri francoski literaturi z opereto "La Périochole", ki sta jo po motivih Jacquesa Offenbacha napisala režiser predstave Jérôme Savary in Gérard Daguerre. Zgodba "o pevki in diktatorju" se dogaja v času nekega južnoameriškega režima in skuša preko zabave ponujati razmišljanje o političnih kot tudi umetniških režimih preteklosti in sedanjosti.

PAL

POGREBNO PODJETJE
IMPRESA TRASPORTI FUNEBRI
SANT' ANNA v Trstu od leta 1908

Odpira nove urade v
Nabrežini 166,
tel. 040 200342

*Pogrebne storitve, prevoz s pogrebnim vozilom
v druge občine in v tujino, upepeljevanje,
pokopališka dela in urejevanje cvetja na grobovih*

**Na vašo razpolago
100-letna tradicija in resnost**

Poslovalnici v Trstu

Trst, ul. Torrebianca 34, tel. 040 630696
Trst, ul. Dell'Istria 129, tel. 040 830120
Dosegljivost: 040 630696

ŠKRAT Revija za vzgojo in izobraževanje

Prijetno in raznoliko poletno branje

Odgovorna urednica Jelka Cvelbar se tokrat v Dvopičju ostro loteva teme dvojezičnosti pri nas in v matici. Prof. Diomira Fabjan Bajc pa je v svojem jezikovnem kotičku kritična do vse pogostejše uporabe nepotrebnih evropeizmov, ki se v osrednji Sloveniji uveljavljajo predvsem v medijski in politični praksi. Prof. Zora Tavčar v rubriki o nekdanji jugoslovanski književnosti predstavlja nekaj najznačilnejših odlomkov romana Oljaca Kozara Mladena. V ljubezenskih

pismih Fanici Obidovi je Srečko Kosovel bolj kot kjerkoli odprl pogled v svoj intimni svet. Tako spoznamo, kako se v njem postopoma prijateljsko nagnjenje spreminja v vse globljo navezanost. Upravni odbor Sklada Mitja Čuk je konec marca sklical redni občni zbor, na katerem je prišlo do izraza bogato delovanje na vseh področjih, ki jih Sklad pokriva (Škrat, galerija Milko Bambič, www.skladmc.org, vzgojno svetovanje, jezikovni tečaji in druge pobude za mlade in

manj mlade, poletni središči na Tržaškem in Goriškem). Tudi iz letnega poročila Vzgojnozaposlitvenega središča Mitja Čuk je razvidna velika skrb za čim bolj pestro ponudbo. Dosedanji prostori torej postajajo pretesni, zato si veliko obetajo od gradnje novega večnamenskega središča na Repentabski ulici na Opčinah. V galeriji Milko Bambič, ki jo iz meseca v mesec krasijo nove umetnine, sta marca razstavljali mladi slikarki Tanja Kralj in Flavia Laurenti, ki se izražata v zahtevni in prefinjeni izpovedni akvarelni tehniki. Kako

so se s pomočjo igre 'učili' angleški jezik še nepismeni otroci, izvemo iz članka Alenke Razboršek, ki je vodila tečaj za najmlajše. Živ izsek muzejskega življenja v času samoupravljanja podaja etnologinja Tanja Tomažič. Ob koncu šolskega leta je več prispevkov namenjenih razrednemu dogajanju. O mednarodnem projektu Comenius, pri katerem je sodelovala tudi OŠ Srečko Kosovel iz Sežane in ki je bil posvečen odnosom med starimi in

mladimi, poroča Karmen Tavčar. Knjižničarka Natalija Mikuletič zaključuje svoje razmišljanje o pomenu branja v mladostništvu z izkušnjo pogovorov o knjigah na Srednji šoli v Sežani. Iz osrednje Slovenije, točneje iz ljubljanske OŠ Vižmarje-Brod pa piše Mojca Jerala-Bedenk, ki je vodila raziskavo o kvaliteti besedil sodobnih slovenskih popevk. Utrinek iz Benečije, za katerega skrbi Antonietta Spizzo, je tokrat namenjen vasi Ronacu, pravi ekološki niši, ki je zaradi svoje posebne mikroklimske še do nedavnega daleč naokrog slovela po odličnih breskvah. Na svoj račun bodo prišli tudi ljubitelji vrtnih rastlin z rubriko, ki jo urejuje Jože Strgar.

AL

NADIŠKE DOLINE Postaja Topolovo

Nestrpno pričakujejo padec državne meje

Topolovsko julijsko društvo smo obiskali v soboto, 7., in nedeljo, 8. julija, se pravi, ko je bilo dogajanje Postaje na višku. 14. izvedbo topolovskega festivala so namreč uradno odprli teden prej ob prisotnosti župana občine Grmek, Lucia Paola Canalaza, podpredsednika dežel-

samem ustvaril izvirno pesniško stvaritev. Slovenski pesnik Iztok Osojnik je prvi gost te nove pobeude, na kateri je predstavil svojo novo pesniško zbirko 111 ur, ki se je novembra lani rodila prav v Topolovem. V sklopu sekcije Drugi prihodi gre omeniti videoposnetek, ki sta ga

naključnih srečanj. Samo po ozkih in strmih uličicah vasice Nadiških dolin je možno v času kulturne manifestacije druženje z domačini, ki mimoidočemu zaupajo marsikaj o sebi in o svoji preteklosti, kot na primer gospa, ki je rodno Normandijo zapustila sredi sedemdesetih let, da bi sledila možu - Topolovčanu, ki se je iz svoje vasice izselil desetletja prej, da bi se zaposlil v tujini, na Francoskem. Odkrivanje tovrstnih življenjskih usod se v času Postaje veže z intimnim doživljanjem sanjskih vizij, ki jih obiskovalcu spodbujajo 'neverjetne' pesne in glasbene predstave. V nedeljskem poletnem jutru je bilo tako možno prisluhniti rahlemu zvoku klavirja, na katerem so se vrstili številni pianisti, ki so od polnoči dalje interpretirali 'maratonsko' skladbo Vexations francoskega skladatelja Erica Satija. Glasbena točka je potekala v

Foto IG

nega sveta Carla Monaia, deželnega odbornika za kulturo Roberta Antonaza in rektorja videmske univerze Furia Honsella. Prisotni so izpostavili pomen kulturne rasti prebivalcev, ki bodo v kratkem neposredno doživljali padec meje, kar je za področje Nadiških dolin izrednega pomena, predvsem psihološkega, saj bo v skupnem prostoru morda ponovno zaživelo življenje, ki ga je meja boleče razkosala po vojni. Na odprtju Postaje je bila izpostavljena tudi podpora za odprtje dvojezične nižje srednje šole v videmski pokrajini.

Program topolovske Postaje, ki se je zaključila 15. julija, je nudil tudi letos pestro ponudbo, ki je temeljila na besedi, podobi, plesu, predvsem pa na ideji svobodnega umetniškega izražanja. V sklopu manifestacije že več let obstaja pesniški kotiček, poimenovan Glasovi iz čakalnice, ki ga vodi Michele Obit. Nov pesniški načrt ima naslov Projekt Koderjana (to je potok, ki teče pod vasjo Topolovo), ki ga prireja Društvo Topolovo in KD Ivan Trinko iz Čeda-da. Prireditelji so namreč sklenili, da bodo vsako leto jeseni povabili v vasico pesnika, ki bi na kraju

Marija Breclj in Davide Klodič pripravila v spomin na preminulega beneškega glasbenika Kekka Bergnacha. Tudi letos je 'Zavod za Topologijo iz Topolovega' imel v gosteh otroško delavnico, ki je sad zamisli majhnih ustvarjalcev, ki vsako leto s svojo prisotnostjo poživijo Postajo. V sklopu Odprte delavnice je bil tudi tokrat na sporedu tečaj za bobnarje, ki je pred sedmimi leti stekel pod mentorstvom Toma Hmeljaka: letos je mlade tolkače vodil Francesco Cusa. Barbara Klanec iz Ljubljane pa je na letošnji izvedbi manifestacije speljala kreativni workshop sodobnega plesa. V sklopu sekcije Dogodki gre izpostaviti dokumentarec Sešivalnica spomina, ki sta ga med festivalom predstavili avtorici Nadja Velušček in Anja Medved.

Topolovo je tudi kraj spomina, resničnega ali izmišljenega. Topolovo je prostor naključja in

Foto IG

obnovljeni Juljovi Hiši. Na tem kraju je začel svoje romanje tudi japonski umetnik, ki je po ozkih ulicah vasice interpretiral japonski tradicionalni ples, poimenovan butoh, ki temelji na šintoistični filozofiji: gre za ambientalno koreografijo, pri kateri je ključnega pomena razmerje, ki ga plesalec z upočasnitvijo gibov vzpostavi z zemljo.

Igor Gregori

V treh letih po potresu vložila država v Posočje 7,5 milijonov evrov

Nihče potresa ni pozabil, težave pa še obstajajo

Dvanajstega julija so minila tri leta od potresa v letu 2004 v Posočju, ki je prizadel predvsem Bovec in širše območje, zlasti Čezsočo. V tem času je bilo v program obnove, od 1.750, uvrščenih 608 objektov. Državna tehnična pisarna (DTP), ki ta dela koordinira, je te dni objavila, da je do konca letošnjega junija v celoti zaključila investicije na 129 objektih. Poteka pa še vrsta različnih postopkov na več kot 390 objektih. Skupno je bilo za dela po potresu 2004 porabljenih 7,5 milijona evrov.

Za tiste, ki so jim ugodnejše okoliščine omogočile takojšnjo pomoč, obudi neprijeten spomin le še, ko v obnovljenem stanovanju tla rahlo zatrese vklop hladilnika, za mnoge, v še vedno razmajani konstrukciji pa vsak neznan sunek v okolici, kot je vožnja težjega vozila ali gradbenega stroja, še vedno prebudi bolečo stresno situacijo. Resnici na ljubo, poteka sedanja sanacija z bistveno večjimi izkušnjami in z odgovornostjo sedanje vlade do svojih državljanov pa z opaznimi rezultati pozitivne zavesti politične garniture, ki je pripeljala Slovenijo do osamosvojitve in na pot normalnejših družbenih odnosov.

Med 129 objekti, katerih investicijo v celoti peljejo skozi Državno tehnično pisarno, večji del predstavljajo stanovanjski objekti (novogradnje, sanacije in rekonstrukcije objektov). Za vse novogradnje so bili v okviru državne pomoči izvedeni tudi odklopi in ponovni priklopi na infrastrukturo. Po omenjenih podatkih je bilo skupno porušenih 41 objektov, ki so ogrožali okolico, 34 rušitev pa so izvajalci opravili za namene nadomestne gradnje. Že takoj po potresu 2004 je Civilna zaščita opravila rušitev preko 30 najbolj poškodovanih objektov. Državna tehnična pisarna je zaključila tudi koordinacijo intervent-

nih sanacij kritin in dimnikov - skupno na 466 objektih.

Tudi pri obnovi štirih blokov na Brdu v Bovcu sta dva v drugi fazi novogradnje, dva pa sta v pripravi na rekonstrukcijo. Na DTP so te in mnoge lastnike stanovanj pohvalili, da so pri reševanju sanacijskih vprašanj skupnega pomena zelo kooperativni. Trenutno dela potekajo še na 13 novogradnjah in sedmih rekonstrukcijah raznih stavb. Tik pred začetkom del je še 33 objektov, za katere je pripravljena celotna gradbena dokumen-

zaradi potresa po 12. aprilu 1998. V Logu pod Mangartom pa načrtujejo avgusta zaključiti v tej vasi gradnjo komunalnega sistema s čistilno napravo. Kar dolgo pa rahlja negotovost zdravje tistim družinam, ki čakajo in še vedno ne vidijo svetlobe konca tunela, ki imajo namenjene rušenju spomeniško zaščitene hiše, vendar mora ostati obnova v obstoječih gabaritih in slugu. V Bovški izpostavi DTP so jim pojasnili, da jim, po popotresnem zakonu, pripada za novogradnjo manj

Sanacija nekdanje stanovanjske hiše sredi Bovca, ki jo je občina kupila za poslovne namene

tacija. V programu popotresne obnove je v letošnjem letu za odpravo posledic potresa po letu 2004, skupno namenjenih 6,671 milijona evrov.

Pri nepovratni pomoči gre za vrednost 61,5 % vseh del na stanovanjskih objektih (obnova kritin in dimnikov ter sanacija, rekonstrukcija in novogradnja stanovanjskih objektov). Preostanek je bil financiran iz zavarovalnin, sredstev donatorjev in lastnikov objektov.

Državna tehnična pisarna, v imenu Ministrstva za okolje in prostor, poleg tega, koordinira tudi sanacijska dela zaradi plazov v Logu pod Mangartom 17. novembra 2000 in po potresu 12. aprila 1998.

V naslednjem letu, po desetih letih poteka obnove, je načrtovan zaključek del, ki so bila izvedena

površine, kakršna je bila v sedaj obstoječi hiši, kako bodo gordijski vzorci posledic potresa po letu 2004, skupno namenjenih 6,671 milijona evrov.

V juliju je prišla tudi med te občane informacija o možnosti najemanja ugodnih evropskih nepovratnih sredstev za različne podjetnike, tudi drobno turistično dejavnost in tiste, ki se bodo šele odločili za samozaposlitev. Kot kaže, je morala večina, žal, samo odkimati z glavo, saj je kreditno nesposobna, zaradi njene kredita za popotresno sanacijo. Kot je znano, dobi vlagalec nepovratna sredstva, potem ko je v določeno dejavnost ali zanjo potreben objekt vložil že lastna sredstva. V običajnih razmerah je to prav, tukaj pa za najbolj prizadete zaradi potresa ne deluje.

MM

Humanitarna akcija

Veleposlanik Robertson zaključil dobrodelno hojo čez Slovenijo

Ameriški veleposlanik Thomas Robertson je v soboto, 7. julija, v Strunjanu končal svoj pohod po evropski pešpoti E-6. Pohod je bil del njegove hoje čez Slovenijo, s katero je zbiral sredstva za Mednarodni sklad za razminiranje (ITF). "Slovenija ima veliko srečo, da ima pešpoto, po katerih lahko sproščeno hodiš in ne razmišljaš o možnosti, da bi lahko stopil na mino," je povedal Robertson, ki so se mu v Strunjanu med drugim pridružili tudi zunanji minister Dimitrij Rupel in direktor ITF Goran Gačnik.

Odkar je ameriški veleposlanik leta 2005 začel hojo na avstrijsko-slovenski meji nad Radljami ob Dravi, je Robertson prehodil že več kot tri četrtine evropske pešpote in na svoji poti videl lepote slovenskih gor in dolin in srečal številne Slovence vseh poklicev in stanov, je povedal v Strunjanu, kjer sta se mu poleg Rupla in Gačnika med drugimi pridružila tudi

župan Pirana Tomaž Gantar in generalni sekretar Planinske zveze Slovenije Danilo Sbrizaj. Na poti je spoznal, kakšno srečo ima Slovenija, da ima tako neomadeževane naravne lepote. Pred dvema letoma pa je imel priložnost obiskati Sarajevo in videti nekaj operacij razminiranja. Takrat je tudi ugotovil, da niti slavna smučišča z olimpijskih iger leta 1984 še vedno niso očiščena vseh min. Ker je vedel, da je na Balkanu še veliko drugih krajev, kjer so vojne v 90. letih prejšnjega stoletja uničile zemljišča, se je odločil, da bo svojo hojo preko Slovenije izkoristil za pomoč drugim in prispeval k njihovim prizadevanjem, da bi iztrgali to območje zapuščini protipehotnih min. Po njegovih besedah pa je ravno ITF najbolj primeren prejemnik sredstev, ki jih bo zbral. ITF je neprofitna slovenska or-

ganizacija, katere poslanstvo je popolna odstranitev protipehotnih min v jugovzhodni Evropi. Od ustanovitve leta 1998 je zbral za več kot 228 milijonov dolarjev do-

nacij različnih držav, Evropske unije, Programa ZN za razvoj (UNDP) in več kot 70 zasebnih podjetij. Poleg tega ZDA z mehanizmom podvajanja dodajo enak znesek kot drugi darovalci in so tako v gornji znesek prispevale že več kot 100 milijonov dolarjev. Sklad je do oktobra 2006 očistil min skoraj 76 milijonov kvadratnih metrov zemljišča in pomagal skoraj 1000 žrtvam min, večinoma iz Bosne in Hercegovine, je pojasnil Gačnik. Sklad upa, da bo z nadaljnjo pomočjo darovalcev jugovzhodno Evropo očistil min do leta 2010. Po njegovih besedah letno odstranijo od 35 do 37 tisoč min. Da bi bile BiH, Hrvaška, Srbija in Črna gora "čiste", pa bi morali odstraniti še od 530 do 550 tisoč min, po celnem svetu pa približno desetkrat toliko, je še pojasnil.

"Diplomati so za svojo državo in dobrodelnost vajeni jesti, piti in leteti z letali, hoditi za svojo državo, pa je posrečena inovacija, za katero veleposlaniku čestitam," je ob zaključku veleposlanikove hoje povedal zunanji minister Dimitrij Rupel. "Menim, da je razminiranje, ki poteka v sklopu MZZ in slovenske vlade, nekaj ime-

nitnega in skladnega z našo politiko. Slovenija se je že v preteklih letih zavzemala za to, da se čim tesneje poveže z jugovzhodno Evropo, ki je bila v preteklih letih nekoliko prizadeta," je pojasnil minister in dodal, da sta Slovenija in mednarodni sklad ravno pri raz-

miniranju veliko pomagala. "To, da so naši ameriški prijatelji veliko pomagali in investirali v to veliko sredstev, pa se mi zdi zelo humano, plemenito in politično izredno pozitivno," je še dodal zunanji minister.

STA

Deželni svetnik Mirko Špacapan

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Mirko Špacapan je vložil svetniško vprašanje v zvezi z ustanovitvijo dvojezične srednje šole v Špetru. V svojem dokumentu podčrta, da špetrski dvojezični zavod, ki skrbi za izobraževanje otrok od vrtca do 5. razreda osnovne šole, deluje z odličnimi rezultati že več kot 20 let, od 1. septembra 2001 pa mu je priznan status državne šole. Čas je torej brez dvoma dozorel, da se poskrbi tudi za nadaljevanje dvojezičnega šolanja vsaj še za tri razrede srednje šolske izobrazbe. Špacapan v nadaljevanju navaja, da vlada med starši veliko pričakuje, poleg tega so v ta namen šolski in zavodni sveti večkrat izrazili prošnje in zahteve, katerim so se pred nedavnim pridružili tudi župani iz okoliških beneških občin. Kot znano, je edino odklonilno stališče zavzela špetrska občinska uprava, ki nima nobenega namena ugoditi tistim, ki bi želeli okrepitev dvojezičnega šolanja v Benečiji. Špacapan torej sprašuje predsednika Illyja in njegovega pristojnega odbornika, ali ima deželna uprava namen prispevati k temu, da se bodo resnično uvedli še trije dvojezični razredi srednješolske izobrazbe. Tako bodo otroci lahko nadaljevali šolanje po istih smernicah, kakor so jih vajeni iz osnovne šole, saj ima prekinitev dvojezičnosti po končanem petem razredu osnovne šole zelo negativne vplive na mlade šolarje. O tem smo vsi trdno prepričani - zaključuje Špacapan -, še posebej pa beneški starši, ki so celo pripravljeni na žrtev, da ustanovijo šolo zasebne oblike in sami krijejo vse potrebne stroške.

PREGLED TEDNA Slovenija bo kupila Študentski dom Korotan na Dunaju

Levica se ni še sporazumela o skupnem predsedniškem kandidatu

Predvolilno obdobje že v veliki meri določa ravnanje in težnje političnih strank ter seveda tudi vlade. Mišljene so volitve predsednika države, ki naj bi bile v mesecu oktobru, in državnozbornske volitve v jeseni leta 2008. Oba politična tabora, ki združujeta t.i. levosredinsko in desno opcijo, izvajata poteze, ki naj oslabijo nasprotnika ter jima hkrati povečajo ugled in simpatije volivcev. Strankam so pri tem resnične koristi državljanov pogosto le malo mar.

Vlada bo morala v tem politično občutljivem in pomembnem obdobju kljubovati mnogim pritiskom in izzivom ter hkrati izvajati ukrepe za uveljavljanje Slovenije na mednarodnem področju. Približuje se čas, ko bo Slovenija za pol leta prevzela predsedovanje Evropski zvezi, kar naj bi prispevalo tudi k utrditvi sedanje vlade in povečanju ugleda ter prestiža premiera Janeza Janše. Ni izključeno, da bo opozicija poskušala s spodbujanjem sporov in razprtij v domači politiki oslabiti prepričljivost in uspešnost slovenskega predsedovanja evropski povezavi. Pripravljajo tudi zahtevo, da se bo minister za zdravje dr. Andrej Bručan moral v parlamentu zagovarjati za domnevne napake in malverzacije, ki da jih je povzročil. Zoper njega se je izrekla tudi Mateja Kožuh-Novak, nova predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije. "Smo proti divji privatizaciji v zdravstvu, ki se dogaja." Kot je opozorila, vsaj polovica upokojencev so-

di med najrevnejši sloj prebivalstva in prav ta ima vedno slabši dostop do zdravstvenega varstva.

Javnost vladi priznava, da je veliko naredila za gospodarsko rast, ki je v nekem obdobju tega leta znašala celo 7,2%. Toda državi ponovno grozi inflacija, ki naj bi ob koncu leta 2007 znašala kar 3 odstotke. Sindikati zahtevajo ukrepe za ureditev razmer v politiki plač, kjer so prejemki nižje kvalificiranih delavcev in drugih zaposlenih občutno nižji

moralnih in etičnih meril. Zgodilo se, da član nadzornega sveta v kakšnem od večjih podjetij dobi kot nadomestilo za udeležbo na eni seji omenjenega organa več denarja, kot pa znaša mesečna plača nekvalificiranega delavca. V zvezi svobodnih sindikatov Slovenije so sporočili, da bodo pripravili splošno stavko, če sistema plač ne bodo kmalu izboljšali in ga prilagodili evropskim predpisom in merilom. Pojasnili so, "da delavci prejmejo tudi do tridesetkrat nižje plače od članov uprav podjetij. To je slaba popotnica za odnose v tej državi."

V sindikatih tudi opozarjajo, da se škodljive posledice sedanje plačne politike že kažejo v naraščajočem pomanjkanju delavcev za določene poklice. Vlada se bo zaradi predvolilnih potreb najbrž odrekla reformam na raznih področjih, ki jih je obljubila oz. napovedala pred zmago na parlamentarnih volitvah leta 2004. Med pomembnejšimi projekti naj bi bile ustanovljene le pokrajine, in sicer do konca letošnjega leta. Še nekaj je opaznega v slovenski politiki. Premier Janez Janša skoraj nič več ne odgovarja na obtožbe in očitke, ki jih nanj naslavlja državni poglavar dr. Janez Drnovšek in nekdanji predsednik države Milan Kučan. Menda naj bi spoznal, da mu taki polemični odzivi v očeh volivcev škodujejo.

Med pomembnejšimi projekti naj bi bile ustanovljene le pokrajine, in sicer do konca letošnjega leta. Še nekaj je opaznega v slovenski politiki. Premier Janez Janša skoraj nič več ne odgovarja na obtožbe in očitke, ki jih nanj naslavlja državni poglavar dr. Janez Drnovšek in nekdanji predsednik države Milan Kučan. Menda naj bi spoznal, da mu taki polemični odzivi v očeh volivcev škodujejo.

V pripravi na volitve predsednika države je največja novost v tem, da se strankam na levici političnega prostora ni uspelo dogovoriti za skupnega kandidata. Najbolj realna bosta dva kandidata, ki sta se sama ponudila in so ju vodstva strank potrdila. Na listi Socialnih demokratov naj bi kandidiral strokovnjak za mednarodno pravo dr. Danilo Türk, ki ga podpirata tudi Demokratična stranka upokojencev in Združenje zares. LDS pa bo podprla kandidato Mitje Gasparija, nekdanjega guvernerja Banke Slovenije. Ugibanj in iger o kandidatih pa še zdaleč ni konec. Za zdaj se zdi, da je Lojze Peterle kandidat z največ možnostmi za zmago v prvem krogu.

Okoli 40% Slovencev bo med počitnicami ostalo doma

Slovenska vlada je sklenila, da bo država kupila Študentski dom Korotan na Dunaju, da bi ta lahko tudi v prihodnje opravljal svojo narodnostno in izobraževalno vlogo. Zdj dom upravlja Mohorjeva družba v Celovcu. Nakup naj bi stal okoli 5.305.750 evrov. V študentskem domu Korotan je večina ležišč namenjenih študentom iz avstrijske Koroške in iz Slovenije. V Sloveniji pa potekajo mnoge prireditve pretežno lahkotnega žanra, ki so namenjene ustvarjanju zabavnega in lahkotnega vzdušja, kakršno je primerno za počitniški čas. Iz neke ankete izhaja, da bo okoli 40% Slovencev med počitnicami ostalo doma, večina pa jih bo kot običajno letovala kje na morju. Potovalne agencije ugotavljajo postopen upad zanimanja za letovanje v sosednji Hrvaški. Veliko turistov se namreč odloča za dopustovanje v drugih sredozemskih državah, Italiji, Grčiji in Španiji.

Marijan Drobež

Kratke

Še primeri cenzure na TV Slovenija

Novo vodstvo javne TV Slovenije je program televizijskih oddaj sicer zelo izboljšalo, toda občasno še prihaja do primerov brisanja prizorov, ki imajo značaj cenzure. V Kažipotu, ki je priloga slovenskega katoliškega tednika Družina, je tak primer cenzure opisal Ivan Likar. Ko je 2. junija zvečer pri športnih poročilih izvedel za rezultat nogometne tekme med Slovenijo in Romunijo, je videl nogometaša Vršiča, ki je dosegel edini gol za naše moštvo. Ko je po doseženem голу tekla po igrišču proti publiki se je pokrižal in zahvalil Bogu. Naslednjega dne med TV poročili ob 13. uri posnetka nogometaša, ki se je pokrižal, ni bilo več. Pravzaprav je bil nogometaš viden, toda, tik preden bi dvignil roko proti čelu, je bilo posnetka konec. Avtor zapisa v Kažipotu je opozoril, da nekateri "zvesti" uslužbenci na nižjih položajih pocieni spridijo vse boljše vtis o TV Slovenija. Zapisal je, "da je športno uredništvo javne TV očitno še vedno eno od pridnih izpostav tistih krogov, ki vse do danes obvladujejo športno sfero v Sloveniji, tako v materialnem kot v vrednostnem pogledu. Zato niso mogli dopustiti, da bi jim neki nogometaš Vršič zmotil to idilo."

V Sloveniji še naprej mogoče dvojno označevanje cen

V Sloveniji bodo v mnogih trgovinah, delavnicah in v drugih dejavnostih cene izdelkov oz. storitev še naprej označevali v prejšnji valuti, tolarjih in v sedaj veljavnem denarju, evrih. Obvezno označevanje dvojnih cen je bilo sicer odpravljeno konec meseca junija. Za nadaljevanje dvojnega označevanja se je najbolj zavzela Zveza potrošnikov Slovenije, ki je k temu pozvala tudi člane gospodarske, trgovinske in obrtne zbornice. Stopnja inflacije se je v preteklih mesecih v Sloveniji povečala nad merili, ki so jih predvidevali ob uvedbi skupne evropske valute v začetku letošnjega leta. Povprečna inflacija naj bi v tem letu znašala okoli tri odstotke, kar vzbuja tudi bojazen potrošnikov, da bi se maloprodajne cene v Sloveniji lahko začele ponovno dvigati.

Koprodukcija SSG in PPF na Primorskem poletnem festivalu Molierova bistrina duha ostro drezajoča v današnji čas

Da ima Moliere (1622-1673) po toliko stoletjih, s svojim prirojenim čutom za opazovanje in preresetavanje vsega, kar je značilno za čutenje in ravnanje človeka vseh dob in časov, še veliko povedati današnjemu človeku, je dokazala tudi zadnja odrska obdelava njegove komedije Namišljeni bolnik, ki ji je kot ambientalno predstavo, v koprodukciji Slovenskega stalnega gledališča Trst in Primorskega poletnega festivala premierno dobrodošlico izrekel prijetno hladen poletni večer v petek, 13. julija, v Kopru. Zelo toplo in z dolgotrajnim skandiranim ploskanjem pa jo je sprejelo številno navdušeno občinstvo. Kot ena izmed zadnjih ponudb letošnje 14. izvedbe Primorskega poletnega festivala je našla zelo primerno namestitve na sugestivnem trgu za univerzo, kjer se bifore na beneški palači spogledujejo z arhitekturo moderne stavbe in iznad streh zvedavo pogleduje lepi zvonik stolnice. V tem naravnem, mirnem okolju je na novo zablestela vsa Molierova bistrina in duhovitost obravnavanja človeških slabosti v novi nadrobni razčlembi poljskega režiserja Janusza Kice, ki s svojimi preudarnimi režijskimi zasnovami in rešitvami, v katerih je vselej zaznavna uglasenost

na liričen ton, zmeraj znova preseneča gledalca in ga zna enkratno zapeljati v svet gledališke fikcije. Slednja sicer vedno trdno korenini v resničnosti zdajšnjega časa. Tako se v Kicevi odslikavi Molierovega nergaškega, egoističnega »bolnika«, ki mu zaradi njegove obsedenosti z zdravili in klistirji nič kaj priporočljivi zdravniki odžirajo moči in lepe denarce, ter drugih protagonistov zrcalijo hibe sodobnega človeka, pa tudi njegove stiske in strah pred osamljenostjo in pretečo smrtjo. V izvorni Kicevi postaviti, vseskozi sicer prežeti z burkaškim ozračjem, polnim smeha ob Arganovem nenehnem sitnarjenju in ukazovalnem samoljubju, zaveje v dveh dodatnih prizorih, uverturnem, predvsem pa sklepnem, hladen dih smrti, ki nam priključ v spomin Molierovo slovo od zemeljskega življenja prav po eni izmed ponovitev Namišljenega bolnika. Ta grenki občutek sicer ne zabriše duhovitosti, ki po prevodu Josipa Vidmarja in Fišerjevi jezikovni osvežitvi seva iz Molierovega teksta. Kot znano, je v tem delu kot protagonist nastopal avtor sam. Komedijski splet je spisal l. 1673, ko je bil že hudo bolan, toda imel je dovolj moči, da si je z ostrino peresa in s pretanjenjo zbadljivostjo privoščil "vsevedne" zdrav-

nike, ki jih tudi danes ne manjka. Kot vedno je bil Kica zelo pozoren do vseh nastopajočih dramskih oseb, tako da je vsako posebej osvetlil in ji seveda ob pomoči igralcev pridal posrečeno in živo značjasko noto. Kot je bilo pričakovati, je Branko Šturbej z mojstrsko plastičnostjo, z včasih prav starčevsko podrsavajočo hojo, včasih pa bolj energičnim nastopom orisal zakrknjenega, v svoje bolezni zagledanega Argana, ki bi želel hčer omožiti z zdravnikom, čeprav butcem, le da bi imel zdravniško pomoč zmeraj ob sebi. Njegova odlična protiutež je bila Nikla Petruška Panizon kot odločna, poštena, pa tudi prebrisana služkinja Toinetta, ki ve, kako streči svojemu gospodarju. Panizonova je v letošnji sezoni kar nekajkrat pokazala svojo nenehno igralsko rast in zrel pristop do vlog. Arganovo ženo je z elegantnim odporom do starejšega moža poosebila Maja Blagovič, njenega ljubimca notarja pa Romeo Grebenšek. Arganova, najprej uporniška, ob navidezni smrti očeta pa nadvse užaloščena hči Angelika je bila Lara Komar, ki je izkazala svoje pevske vrline ob tankočutni glasbeni podlagi Stanka Juzbašiča v duetu s

svojim ljubim Cleantom; slednjega je z zaljubljenim zanosom odigral Primož Forte. Mala Maša Vodopivec je brez treme upodobila Arganovo hčerkico Louisono, predvsem prepričljivo ob hlinjenju smrtnega padca. Arganovega preudarnega, trezno razmišljujočega brata Beralda je v zdravo distanco pametnega človeka odel Janko Petrovec in se v oblikovanju tega lika oddaljil od svojih včasih preveč stereotipnih izrazov. Dvojico nevednih zdravnikov, ki le nekaj žlabudrata v psevdolatinščini, sta imenitno poosebila Vladimir Jurc in Gregor Geč, ki je kot nerodni, topi Angelikin zaročenec Thomas vz-

budil ničkoliko smeha s svojim papirnatim pozdravljanjem in razlaganjem ter okornim dvorjenjem. Arganovega osebnega zdravnika Purgona pa je s ciničnim nasmeškom na obrazu premišljeno izrisal Ivo Barišič. Zelo dobro zamišljeni in našturirani predstavi dodajata brezčasno trajnost sodobna stilizirana scenska podoba, ki začenja pri zorišču, ujeta v kovinski okvir z odprtinami in po njem premikajočimi se vsestransko funkcionalnimi elementi, kakor si jih je zamislil scenograf in kostumograf Jue Lan Wo. Dosledno s scensko sliko je igralce kostumsko odel v nekakšno sodobno

brezčasje. Molierov Namišljeni bolnik v najnovejšem režijskem branju Janusza Kice je nedvomno dal pečat letošnjemu gledališkemu festivalu na slovenski obali. Tudi ta predstava je dokazala, kako dobrodošle so koprodukcije, za katere se zavzema slovensko ministrstvo za kulturo, in kaj zmore mali zamejski ansambel ustvariti, če se mu pridružijo soustvarjalci pod solidno režijsko taktiko. Kdor si uprizoritve ni ogledal, bo lahko ob njej užival v prihodnji abonmajski sezoni SSG, pa tudi SNG Nova Gorica.

Iva Koršič

Forum za Goriško

Goriška potrebuje močno lastno banko

Slovenskemu gospodarstvu, še posebej pa goriškemu gospodarstvu, bi pri prodoru na italijanski trg pomagala razvojna banka s sedežem v Novi Gorici, hkrati pa Goriška kot "mehki trebuh Slovenije" potrebuje močno lastno finančno ustanovo, so prepričani v Forumu za Goriško. Pobudo za ustanovitev banke je 2. julija podprl izvršni odbor tega združenja za preporod Goriške, septembra naj bi jo ponovno obravnavala še območna gospodarska zbornica za severno Primorsko, je za STA povedal predsednik foruma Boris Nemec.

Goriško gospodarstvo se pri prodoru čez mejo srečuje z različnimi težavami, ki jim banke s sedežem v Ljubljani ali Mariboru zaradi nepoznavanja obmejnega prostora niso kos. Sedež vslovenske razvojne banke bi tako moral biti v Novi Gorici, saj tu najboljše poznajo značilnosti ita-

lijanskega trga, je nedavno razpravo članov foruma v Novi Gorici, kjer je bila tudi direktorica severnoprimske gospodarske zbornice Mirjam Božič, povzel Nemec.

Podpora za pobudo v forumu pričakujejo predvsem iz gospodarskih krogov, ki so sicer že pokazali "pozitivne signale", saj so o ideji že razpravljali v območni gospodarski zbornici. Ta bo pobudo ponovno obravnavala septembra, nato pa naj bi z njo seznanili še gospodarskega ministra Andreja Vizjaka in slovensko vlado, je pojasnil Nemec. Po njegovih besedah bi finančne vire razvojne banke lahko predstavljali tudi del igralniškega kon-

Boris Nemec

cesijskega denarja, čeprav o konkretnih zadevah kje in kako poiskati denar za ustanovitev banke danes niso govorili. "To je stvar nadaljnjega procesa," je še dodal Nemec.

STA

Angleži dvigajo cene nepremičnin v Pomurju Privlačujejo jih starejše kmetije

Interesenti iz Velike Britanije se med vsemi slovenskimi območji najbolj zanimajo za nakup nepremičnin v Pomurju. Privlačijo jih narava z lepim in neomadeževanim okoljem, reka Mura in bližina letališč, ki omogočajo hitra in kratka potovanja iz Anglije v Slovenijo oz. v Prekmurje. Neka revija, ki deluje pod okriljem znanega časnika Financial Timesa, je nedavno Pomurje razglasila za najbolj obetavno (perspektivno) regijo v vsej jugovzhodni Evropi.

Interesente za nakup tamkajšnjih nepremičnin iz Velike Britanije privlačujejo predvsem starejše in dobro ohranjene kmetije, pripravljeni pa so kupiti tudi nepremičnine v sla-

bem stanju in njihovo obnovo zaupati domačim podjetjem. Vendar morajo biti take hiše na dobri lokaciji. Tuji kupci so cene nepremičnin v Pomurju v zadnjem času dvignili za 5 do 8 odstotkov.

Kljub visoki gospodarski rasti Plače v evrih zaostajajo

V Sloveniji gospodarstvo še nadalje napreduje, saj se povečujejo proizvodnja, dohodek, izvoz in tudi zmanjševanje brezposelnosti. Bruto domači proizvod

države je lani dosegel 29,74 milijarde evrov, kar je bilo 14.811 evrov na prebivalca. Bil je to največji domači bruto proizvod, dosežen v Sloveniji v preteklih sedmih letih.

Po uvedbi evra, skupne evropske valute, se maloprodajne cene sicer niso občutneje povešale, vendar obstaja neskladje med cenami, ki so pretežno na evropski ravni, torej take kot v razvitih državah članicah EU, in plačami, ki so občutno nižje. Povprečna mesečna neto plača v Sloveniji zdaj znaša 818,9 evrov.

Notranja politika / Mednarodna politika

11. julij - svetovni dan prebivalstva

E najste julija obhajamo svetovni rodil petmilijardti prebivalec Zemlje. V začetku tega meseca je po ocenah Združenih narodov (ZN) na svetu živelo že 6,7 milijarde prebivalcev, samo v zadnjem letu se je svetovno prebivalstvo povečalo za število prebivalcev, enako tistemu stotih Slovenij, so sporočili s Statističnega urada RS (SURS).

Prebivalstvo Slovenije se je od leta 2005 do leta 2006 povečalo za skoraj odstotek, kar pomeni, da je imela Slovenija junija lani 2.011.614 prebivalcev. Delež otrok, mlajših od 15 let, se je v zadnjih tridesetih letih v Sloveniji zmanjšal za slabo desetino. Konec leta 2006 so predstavljali 14 odstotkov celotnega prebivalstva, projekcije, ki jih je pripravil Eu-

rostat, pa kažejo, da naj bi njihov delež do leta 2050 upadel na 12,8 odstotka prebivalstva. Po podatkih ZN se bo znižal tudi svetovni delež otrok. Leta 2050 naj bi otroci, mlajši od 15 let, v svetovnem merilu predstavljali manj kot

lo svetovnega prebivalstva povečalo za skoraj štirikrat. Po podatkih sklada ZN za dejavnosti o prebivalstvu (UNFPA) je od leta 1950, ko je na Zemlji živelo 2,5 milijarde prebivalcev, število poraslo za 2,6-krat in je v sredini letošnjega leta znašalo 6,7 milijarde. Leta 2050 naj bi na Zemlji prebivalo že 9,1 milijarde ljudi. Sicer pa se bo po projekcijah UNFPA Evropa v prihodnje soočala z upadanjem števila prebivalcev. Leta 2050 naj bi tako v Evropi živelo 653,3 milijona ljudi, povprečna letna stopnja rasti

petino (19,8 odstotka) vsega prebivalstva. V zadnjih 100 letih se je števi-

prebivalstva pa naj bi bila negativna (-0,1).

STA

Uspešno poslovanje največje slovenkse založbe Mladinska knjiga bi rada postala tudi največji založnik na Hrvaškem

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani še naprej širi delovanje in poslovanje ter se uveljavlja tudi v tujini. V letu 2006 je ustvarila dobrih 122 milijonov evrov prihodkov od prodaje in 4,2 milijona evrov čistega dobička iz poslovanja, o čemer je nedavno na srečanju s časniki govoril generalni direktor Mladinske knjige Milan Matos. Omenjeni dosežki so za okoli 7 odstotkov večji od tistih, doseženih v letu 2005. Založba Mladinska knjiga

načrtuje nadaljnjo širitev svojih založniških in prodajnih dejavnosti na trge v Evropi. Zlasti smele načrte bodo izvajali na Hrvaškem, kjer naj bi največja slovenska založba sčasoma postala največji založnik in knjigo-tržec. Vendar Mladinska knjiga doma v Sloveniji še vedno ustvarja tri četrtine svojih prihodkov. Do leta 2010 želijo ta delež zmanjšati na dve tretjini v korist višjim prihodkom na tujih trgih.

Obiranje sladkih sadežev v Vipavski dolini Breskve za potrebe živilske industrije Fructal

V Vipavski dolini poteka odkup breskev, ki jih pridelovalci namenajo za potrebe oz. predelavo v živilski industriji Fructal v Ajdovščini. Odkup sodi v okvir starega in pomembnega projekta, dogovorjenega ob zgraditvi predelovalnih zmogljivosti v omenjeni industriji, po katerem bi večji del pridelka breskev v Vipavski dolini namenjali za predelavo v

sokove in druge izdelke Fructala. Odkup omenjenih

sladkih sadežev, ki so po kakovosti boljši od breskev iz tujine, poteka prek kmetijske zadruge v Vipavi. Pridelek breskev v Vipavski dolini je letos nekoliko nižji kot

lani, vendar so sadeži zaradi manjše obremenjenosti dreves lepši, bolj debeli in zdravi. K taki kakovosti letini je pripomoglo tudi deževje v najbolj koristnem obdobju. V Fructalu bodo prevzeli skupaj okoli 1.900 ton breskev, kar bo nekoliko manj od njihovih celotnih potreb. Pridelovalci bodo dobili po 0,28 evra za kilogram, kar je nekoliko ugodnejša odkupna cena od lanske.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za zamejstvo in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 17. julija, ob 14. uri.

Nova Gorica - Gorica

Evropsko prvenstvo za mlade košarkarje

V Gorici in Novi Gorici je prejšnje dni potekalo evropsko prvenstvo za košarkarje do 20. leta starosti. Nosilec kandidature je bila sicer Slovenija in mesto vrtnic je bilo izbrano kot prizorišče prireditve. Glede na dobrososedske odnose

sta med 16 reprezentancami (Bolgarija, Francija, Grčija, Gruzija, Hrvaška, Izrael, Latvija, Litva, Madžarska, Makedonija, Rusija, Srbija, Španija, Turčija) nastopali tudi Italija (selektorju Pinu Sacripantiju pomaga pri vodenju moštva Tržčan Furio Steffe) in

zaključne tekme predstavila v vsem svojem sijaju. Ta mogočna desetdnevna manifestacija pa ni samo domena navdušencev igre pod košema: organizatorji so namreč na obeh straneh izginjajoče meje pripravili niz kulturnih in športnih prireditev, koncertov in dobrodelnih tekmovalj za otroke in odrasle. Zaščitni znak prireditve-nega stroja je rumena črta, ki ponazarja sončne žarke nad obema Goricama, se pravi nad modrim (Italija) in zelenim (Slovenija) poljem. Glavna organizatorja prvenstva sta Košarkarski klub Nova Gorica in Košarkarska zveza Slovenije, status soorganizatorjev pa imajo občini Nova Gorica in

Gorica, slovenska vlada, pokrajinski CONI za Gorico in italijanska košarkarska zveza FIP. Predsednik organizacijskega odbora je novogoriški župan Brulc, mesto častnega predsednika pa je prevzel minister Republike Slovenije za šolstvo in šport Milan Zver. Več informacij na spletnih straneh www.basket-u20.eu (slovenska) in www.overtime.go.it (italijanska).

HC

v skupnem goriškem prostoru pa je novogoriški župan Mirko Brulc ponudil roko prejšnji upravi občine Gorica in rezultat je danes zgledna skupna pobuda (kar v športu k sreči ni ravno novost, a na taki, formalni ravni, je v košarki vsekakor sploh prvi tovrstni primer v zgodovini), simbol sožitja in plodnega sodelovanja, ki je obema partnerjema in širši skupnosti v korist. Evropsko prvenstvo, na katerem

Slovenija (trener je Miro Alilović), se je pričelo v četrtek, 5. julija, z otvoritveno svečanostjo na skupnem trgu, končalo pa se je v nedeljo, 15. julija, v Gorici z velikim finalom za celinski naslov, ki ga je osvojila Srbija. Drugo mesto je zasedla Španija, tretje pa Italija. Srečanja so potekala v novi dvorani OŠ Milojke Štrukelj v Novi Gorici in športni palači PalaBigot v Gorici. Tudi slednje so za to priložnost posodobili, da bi se za

Deseta številka Galeba

Veselo na počitnice!

Bogve, kod se potikajo v tem času bralci mladinske revije Galeb, ki jim je letos s svojimi zapisi v 53. letu izhajanja bogatila šolsko in obšolsko branje ter jim z zgodbicami v nadaljevanjih pomagala zbirati točke za bralno značko. Verjetno se veselijo lepih sončnih dni na morskimi obali ali ob jezeru ali v hribih ali pa preživljajo počitniške dni kar v domačem kraju in uživajo v ljubem brezdelju, daleč od šolskih skrbi. V teh počitniških uricah morda še prelistavajo zadnjo številko revije, ki je izšla na 64 straneh in je vendarle razkrila konec dolgih pripovedi Koliščarji, Deklica za ogledalom, Ta radovedna Manja, Pravljica... Na naslovnici junjske revije ždi pisana družba žuželk, ki so jih narisali nekateri učenci iz vseh razredov OŠ V. Šček iz Nabežine. Očitno jih je k temu spodbudila rubrika Skrivnostni svet živali, ki jo je vse leto vodila Damijana Ota. V zadnjem prispevku je pozornost bralca usmerila v podvodni svet, v katerem najdemo tudi morskega konjička in morsko šilo. Za

sklep letošnje likovne delavnice je Jasna Merku s pomočnikom Markom Jugovicem prikazala, kako lahko otroci olepšajo mamine cvetlične vazice, v katerih se bohotijo raznovrstne

rastline. Zaljubljeni kuhar Škrobek bo srce svoje Jagode skušal omehčati z ledenimi svetilkami, v domači kuhinji pripravljenimi sladoledi iz smetane, jogurta, mleka, sladkorja in banane, s katerimi bodo usta osvežili vsi, ki so radi prisluhnili njegovim kuharskim priporočilom. Mladi risarji, učenci OŠ F. Milčinski s Katinare in OŠ J. Ribičič, Sv. Jakob, so se od Galeba

poslovili z risbicami iz predstave Pastirica in dimnikar; zadnji tudi s pesmicami, namenjenimi mamicam. O slednjih so pisali še otroci OŠ Alojz Gradnik z Repentabra.

Šolarji OŠ Albert Sirk iz Križa pa so, po zgledu akrostiha, uporabili črke svojega imena za začetek verzov svojih pesmic. S kolažnimi izdelki so vzeli slovo od Galeba učenci OŠ Košana, učenci OŠ F. S. Finžgar iz Barkovlj pa so opisali svoja resnična ali domišljajska potovanja in posredovali intervju s scenografom Aleksandrom Starcem. Bralcem so zadnji pozdrav namenili zabavni stripi Hribci Marjana Mančka in Medved in miška, ki sta se ob televiziji kregala, kateri program bosta gledala, nato pa glasno in modro sklenila, da bosta raje brala knjige z medvedjimi oz. mišjimi zgodbicami. Tudi pesmice z lepimi, raznolikimi vsebinami so se poslednjič oglasile; med njimi naj omenimo nežno Rožnato vprego Nataše Konc Lorenzutti, ki opisuje, kako se mala Lija pelje z rožnato kočijo čez hrib in polje med toplim vetrom in soncem, ki ji na obrazek »odlaga barvo rdečo, / slika rožice za srečo«. Pesmico Barčica Miroslava Košute bodo otroci lahko zapeli po notah Dine Slama, ki je v vsaki številki predstavila uglasbitev pomenljivih pesniških vsebin. V zadnji številki je še marsikaj lepega, s čimer se razpnejo jadra domišljije, npr. hrvaška ljudska pravljica iz Dalmacije Rožmarinov grm, ki razkriva, zakaj ima rožmarin modre cvetove, pa še razne kratkočasne križanke, Galebov kviz, dopolnjevanke.... V njej je tudi Rubrika za starše in šolnike. V slednji psihologinja Suzana Pertot svetuje, kako naj starši naučijo otroke pravilno ravnati z denarjem, da ne bodo postali slepi potrošniki.

IK

Megazabavišče / Poziv medijem

Streljali smo v napačno tarčo!

Rad bi pohvalil voditeljico oddaje gospo Lidijo Hren in vse njene sodelavce, ki so pripravili kvalitetno in zanimivo oddajo Tarča, ki je bila na TV SLO 2 predvajana v sredo, 11. 7. 2007. Menim pa, da je potrebno to vrhunsko pripravljeno oddajo zaradi prizadevanja za celovito resnično problematizirati z več vidikov.

Moje mnenje je, da je bila polemika na Tarči zelo ozko usmerjena. Čeprav je bilo omenjeno, da mnogi domačini tej gradnji nasprotujejo, in smo kot publika v studiu to tudi potrdili, je večina oddaje potekala ob ugibanjih, kako bo igralniško-zabaviščni mega center vplival na novogoriški Hit, kako bo z lastništvom in upravljanjem, kolikšno bo

število sob in igralnih miz, od kod naj bi prihajali gosti, kolikšni bodo dobički ... Poenostavljeno povedano: gostje na Tarči so razpravljali o denarju, ne pa o človeku. Tarča je streljala mimo pravih tarč, saj se je izognila pomembnim vprašanjem o človekovih pravicah in dostojanstvu. Manjkala so tista vprašanja, ki jih je v svojem pismu (10. 7. 2007) izpostavila varuhinja človekovih pravic dr. Zdenka Čebašek-Travnik, in razprava o verodostojnosti izračunov o negativnih posledicah in stroških takega igralniško-zabaviščnega mega centra. K tej "črni luknji" in

"pometanju pod preprogo" je po mojem mnenju prispevala tudi neuravnotežena zastopanost gostov v oddaji: 5:1 - pet gospodov, ki so bili vsi po vrsti za graditev novega megazabaviščnega centra (seveda nekateri med njimi z mnogimi podvprašanji), proti eni pogumni in suvereni ženski, ki je med oddajo simpatično gledala izpod svojih očal in opozorila, da bi bila vizija razvoja v Sloveniji lahko drugačna, ter tako prižgala lučko upanja tudi nam, ki tej gradnji odločno nasprotujemo. Moja kritika želi biti

dobronamerna. Hvala naj gre gospo Lidiji Hren, ki je s to oddajo v meni prebudila mnoga razmišljanja. Predlagam pa, da novinarji pripravite še kakšno oddajo o igralništvu, v kateri bodo pred ogledalo postavljeni najodgovornejši pri načrtovanju tega projekta. Po mojem mnenju gre za tako resno vprašanje, da bi morali biti vsekakor prisotni predsednik vlade g. Janez Janša in minister za finance dr. Andrej Bajuk, na drugi strani pa poleg predstavnika lokalne skupnosti iz Nove Gorice tudi varuhinja človekovih pravic dr. Lidija Čebašek - Travnik in npr. predstavnik

civilne iniciative, ki se zbira okoli g. Janeza Lampeta. Ta odločno nasprotuje graditvi igralniško-zabaviščnega mega centra, tudi tako, da ureja spletno stran, ki nasprotuje igralništvu (<http://igralnice.ne-hvala.com>). Po mojem prepričanju niso bistvena in najbolj vroča tista vprašanja, ki se jih je lotevala julijska Tarča, ampak vprašanje: "Igralništvu da ali ne?" Pozivam RTV SLO in vse druge medije v Republiki Sloveniji, da začnejo, zadeti od resnice in demokracije, že med počitnicami, streljati tudi v to tarčo.

Bogdan Vidmar

Zgodba iz današnjih dni

Utripajoče duše 3.

"Še eno veliko, ... temno!" je Bojan odločno rekel natakarku. Natakark je prišel k mizi, pri kateri je sedel Bojan, da bi položil na pladenj prazna kozarca in ju odnesel. Blizu Bojana je sedel Ivan, ki se je vedno čudil dejstvu, da Bojan po naročilu pijače ni nikoli izrekel natakarku besedice prosim. Zakaj ni rekel natakarku: "Še eno veliko, ... temno, prosim?" Ali: »Prosim, še eno veliko, ... temno.« Seveda, Ivan si tega ni upal reči Bojanu. Konec koncev je Bojanova stvar, kako vpraša natakark za pijačo. Kar pa je Ivana tudi tokrat zelo skrbelo, je to, da Bojanu ni bilo dovolj eno veliko pivo in si je naročil še drugo, ne da bi se posvetoval z njim. Ivan je čutil v sebi, da mu mora takoj nekaj reči. "Bojan, ... še drugo pivo?... se

ne boš počutil slabo?"

S temi besedami Ivan ni nikakor nameraval žaliti prijatelja ali mu svetovati, naj ne pije. Bil je v skrbeh, ker je že večkrat opažal, da rad pije tudi močne alkoholne pijače, ne da bi pri tem nikoli imel niti najmanjšega zadržka. Bojan pa je verjetno ob Ivanovih besedah začutil, kakor da prijatelj hoče odločiti zanj, in to ga je motilo.

"Čuj, Ivanček, ti pij še mleko, ... in zapomni si: jaz" - Bojan je z glasom in z gesto podčrtal besedo jaz - "jaz se imenujem Eros in ne Bojan!"

"Ja, prav Eros."

Ivan je večkrat na to pozabil. Bojan ni želel, da ga prijatelj imenujejo z lastnim imenom. Zahteval je, da mu rečejo Eros. Nadel si je drugo ime, morda zato, ker mu njegovo pravo

ime ni bilo všeč, Eros pa se mu je verjetno zdelo lepše. "Pride Franc?" se je pozanimal Bojan.

"Ne vem, ... ima ... se mi zdi ... fotografski krožek."

Natakark je prinesel Bojanu drugi velik kozarec piva. Ivan je takrat občutil neko popolno nemoč, ki se je v trenutku spreobrnila v notranjo jezo, morda tudi do samega natakarka, ki je Bojanu prinesel isto pivo. Vendar te občutke je pred Bojanom skril, tudi s tem da je obrnil svoj pogled stran. Ivanov sovražnik je pravzaprav postal kozarec piva, ki ga je natakark prinesel Bojanu in ga je ta v nekaj minutah izpraznil. Proti temu kozarcu Ivan ni mogel ničesar storiti. Po zadnjem požirku drugega piva je bil Bojan že bolj zadovoljen.

"Ti ne veš, ... kaj si izgubil!" je rekel Ivanu, potem ko je z užitkom okusil pijačo.

"Kaj?" Ivan se je samo delal, da ne razume.

"Veš, kako se potem počutiš super!" je Ivanu dovolj pričano povedal Bojan. "Super?" je vprašal Ivan, kot da bi od prijatelja pričakoval boljšo razlago.

"Ja, ... super ... božansko dobro!" je povedal Bojan.

Ivan ni mogel verjeti, da se Bojan, tam, v zakajeni pivnici,

blizu izpraznjenega kozarca, lahko počuti božansko dobro. Nista se o ničemer pogovarjala. Toda Ivan bi mu imel kaj povedati. Pripovedoval bi mu o zadnjem katastrofalnem porazu, ki ga je doživel na košarkarski tekmi. Vprašal bi kaj tudi njega. Povedal bi mu tudi, kako se je Marta med učno uro spotaknila in kako so se zato v razredu vsi krohotali. Ne, Pierovih velikih težav z zdravjem bi mu verjetno niti ne omenil, morda pa tudi ja.

Ja, Ivan bi mu marsikaj povedal, a beseda mu ni šla iz ust. Verjetno zato ne, ker ves čas, ki sta ga preživela v pivnici, ni srečal Bojanovega pogleda, čeprav ga je s svojimi sinji očmi intenzivno iskal.

Niti Bojan ni govoril, ker ni srečal Ivanovega pogleda, pravzaprav ga sploh ni iskal. Ivan je Bojana imel za prijatelja, ker vsakič, ko je zunaj, si-

cer poredkoma srečal njegove temne oči, so slednje izražale neko prijateljsko toplino in željo, da bi mu bil prijatelj. Bojanov pogled v pivnici pa je bil ves čas statičen in njegove oči so buljile v praznino. Njegove misli so čakale. Veliko pivo. Najprej prvo. Potem drugo. Zapustila sta pivnico. Ivan si je oddahnil.

"Eros, ... prideš?" ga je vprašal Ivan.

"Kam?" se je brezvoljno pozanimal Bojan.

"K meni domov!" je prijazno predlagal Ivan. Bojanov odgovor ni bil pritrdilen. Pozdravil je prijatelja. Ivan pa ga je pričano vprašal:

"Prej ali slej ... boš? ... Eros, ne?"

"Kaj ... bom?"

"... prišel k meni domov!" Bojan je bil zmeden, ponovno je pozdravil prijatelja ter skočil na prvi avtobus in se zapeljal kdo ve kam.

/ dalje
Elena Cerkvenič

Slovenski glasbeni festival Rok Otočec

Skupina Blek Panthers osvojila četrto mesto

V svoji preko desetletni karieri niso baje zapeli ene same pesmi, ki bi ne bila v narečju. Svoji domači doberdobski govornici so postavili spomenik, ki sicer ni iz kamna ali marmorja, ampak iz besede in melodije, verzov in ritma. In to goriško-kraško govornico so počasi popeljali med vse širši krog poslušalcev. Če bi morali za trenutek odmisli "doberdobsčino", bi morali nedvomno odmisli tudi Blek Pantherse. Skupini je po letih nastopanja v domači vasi, kjer je postala pravi mit, uspelo prekoračiti doberdobske meje in prodreti celo na najbolj popularen slovenski glasbeni festival, Rock Otočec! Panthersi so tu nastopili 12. julija v družbi dvanaestih skupin, ki so se na festival uvrstile po zmagah na raznih predizbornih tekmovanjih. Doberdobsi so si uvrstitev, po zmagi na

predizboru v Komnu, dokončno zagotovili z zmago v kulturnem centru Mostovna v Solkanu, kjer so prejeli preko 45% vseh glasov. Prvi večer štiridnevnega festivala na Otočcu, na katerem se vsako leto zbere na tisoče mladih ljubiteljev glasbe, je bil tako v celoti posvečen najboljšim neveljavljenim slovenskim skupinam. Aleš Ferfoglia, Aljoša Gergolet, Peter Gergolet, Ivan Lakovič, Igor Peric, Valter Peric in Ezio Zuppel, ki so se jim v zadnjih mesecih pridružili še Iztok Cergol, Martina Feri, Tanja Gaeta in Marko Sancin, so pred svojimi domačimi fani (iz Doberdoba je odpeljal poseben avtobus) in občinstvom od vsepovsod nastopili z značilno mešanico ironije, poezije in rocka. Preoblečeni v "malovarje", so se predstavili s priljubljeno Mulo mauta (pri nas je pesem že pravi

hit) in nekaterimi drugimi uspešnicami, vse do tiste Jzero, melodične doberdobske "himne", posvečene domačemu jezeru.

*Keku dištro ti jezero si blo
Blestijo si an sijalo
Biser uklesan u doberduobsko skalu
Ti jzero an buot si blo.*

Četrtek koncert je bil tekmovalne narave. O dobitnikih treh denarnih nagrad (v višini tisoč, petsto in tristo evrov) je odločalo občinstvo. Doberdobski panterji so se z devetdesetimi glasovi uvrstili na nekoliko nevhvalno četrto mesto, s svojo izvedbo pa so bili vseeno zelo zadovoljni. Poto-lažijo se lahko tudi z dejstvom, da bo vseh trinajst skupin sodelovalo pri snemanju zgoščenke, ki bo

izšla v deset tisoč izvodih po vsej Sloveniji, čeprav doberdobska "škuadra" najbrž ne potrebuje nobene tolažbe. Pravi in največji uspeh je bil nedvomno že nastop na najpopularnejšem slovenskem festivalu, s katerim so na najlepši način zaključili res uspešno sezono. Ta sezona se je začela z januarskim koncertom v goriškem Kulturnem domu, na katerem so predstavili najnovejši CD in prvi DVD v zgodovini skupine: prvi je nekakšen greatest hits, zbirka najboljših pesmi, katerim so dodali še nekaj novih. S pomočjo devetdeja, ki je opremljen s podnapisi v slovenščini, italijanščini, angleščini in ... seveda doberdobsčini, pa je mogoče spoznati razne anekdote z dvanajstletne glasbene poti, ki sta jo leta 1995 začela Peter Gergolet in Ivan Lakovič. Kot rečeno, so bili značilnost letošnje sezone številni koncerti, kar je za Blek Pantherse prava redkost. Doslej je namreč skupina nastopa-

la le enkrat ali dvakrat na leto, tudi zato, ker je vsak njen koncert pravi šov, za katerega izdelajo Panthersi poseben scenarij, angažirajo svoje najzvestejše oboževalce, ki večkrat tudi aktivno sodelujejo na odru. Kljub temu da so v glavnem ohranili to značilnost svojih koncertov, so letos nastopili na primer tudi na pustnih sprevodih na Opčinah in v Sovodnjah, pod šotorom pri Briščikih, v Šempolaju in na osrednjem trgu v Trzinu. Med nedavnim koncertom v

Križu so celo predstavili svoj prvi uradni "Fanj Kleb Jest Sen Lihku Ti", v katerega se je vpisalo že preko šestdeset navdušenih prijateljev doberdobskega rocka, doberdobskih "razbojnikov" in njihovih, predvsem nočnih, avantur. Na kriškem koncertu pa je svoj krstni nastop opravila tudi otroška skupina Blek Pampers, tako da se doberdobskim glasbenikom res ni treba bati za generacijsko nasledstvo ...

Poljanka Dolhar

Gramogliano - Corno di Rosazzo

Xeno - umetnost v objemu narave

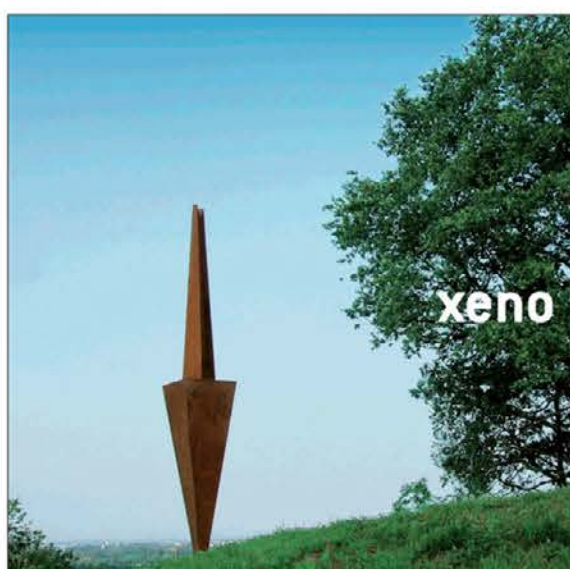
Na ozemlju vinarskega podjetja Perusini v Gramoglianu (Corno di Rosazzo) poteka umetniški projekt Xeno, ki ga je zasnovalo društvo za kulturno promocijo E-20 iz Krmina v sodelovanju s Territoria Nordest in Trieste Contemporanea ter podporo številnih drugih deželnih kulturnih ustanov. V soboto, 7. julija, so na dopoldanski tiskovni konferenci, v hladu vinske kleti Perusini, predstavili celotno zamisel, popoldan pa povabili na ogled prvega izmed petih kiparskih objektov, ki bodo krasili

li okoliške griče.

Cilj projekta je združevanje sodobne umetnosti z naravo, vključevanje umetniških objektov v pokrajino in s tem novo vrednotenje vzhodnih gričev Furlanije Julijske krajine. Poleg vinogradov so na vsakem vinarskem posestvu zapuščeni predeli, ki ne služijo več kot obdelovalne površine. Ravno ta ozemlja se lahko, s primerno zasnovanimi načrti, spremenijo v urejena sprehajališča za domače prebivalce in goste turističnih kmetij. Turiste bi tako v te kraje privabila še umetniška dela.

Projekt Xeno se je razvil iz umetniške postavitve, ki jo je društvo E-20 pripravilo leta 2004 pri nekdanji cerkvi sv. Nikolaja v Krminu. Razširil se je v dolgoročen načrt, ki želi povezati več plasti življenja na tem delu Furlanije. Že ime Xeno, ki izvirava iz grščine in pomeni tujec, a tudi gost, poudarja njegove temeljne lastnosti: sodelovanje kmetijskega sveta s turistično, kulturno in umetniško dejavnostjo, da bi se vsak, ki se tu ustavi, počutil sprejetega in bi se rad vračal.

Na delu ozemlja družine Perusini nastaja pilotski projekt, ki zaobjema greben in pobočja griča San

Biagio ter manjšo vodno površino. V načrtu je postavitev petih skulptur - prvo so predstavili v soboto -, tako imenovanih instalacij site-specific, kar pomeni, da bodo načrtovane izključno za določeno lokacijo. Lažji dostop do njih bodo omogočale urejene steze s panoji in klopami, vsi posegi pa bodo minimalni, saj načrtovalci poudarjajo dejstvo, da mora ostati narava glavni akter, ki gosti umetniške objekte in človeka. Slednjega morata voditi ljubezen in spoštovanje do narave, s svojim delom jo mora namreč človek častiti, ne pa nadvladovati. To je neke vrste konkretni model, ki bi ga lahko

v prihodnosti izvedli še na drugih vinarskih posestih. Kmetijsko neuporabni predeli bi tako pridobili status javne kulturne dediščine, nameščeni objekti bi postali javna last in zavarovana umetniška dela.

Prvi objekt, ki stoji pod naslovom Menhir na pobočju griča, je delo kiparke Alessandre Bonoli. Železna konstrukcija stožčaste oblike reinterpretira prazgodovinske in antične monolite, energetske centre z močnim religioznim pomenom. Velike, podolgovate skale so ljudje navpično zasajali v tla kot povezovalne elemente med nebom in zemljo, magnetne zbiratelje kozmične energije. Po istem principu je svoj Menhir zasnovala kiparka iz Faenze, ki skozi svoje ustvarjalno delo preučuje dolgo zgodovino človeških simbolov.

Katarina Brešan

Nočno delo lahko zvodi mladega človeka

Samo zgodba

Že dolgo poteka v našem tedniku, pa tudi na radiu, televiziji in drugih medijih, razprava o megazabavišču, ki naj bi nastalo v okolici Nove Gorice. Nekaj je navdušenja, precej dvomov, veliko negotovosti in pomislekov. Nekateri na veliko hvalijo nove možnosti zaposlitve, ki naj bi jih nudila veleigralnica. Ob tem mi je spet prišla na misel zgodba mladega fanta iz naše vasi. Bilo je pred tremi ali štirimi leti, tistega poletja, ko je zagorelo na kraških obronkih nad Brestovico. V našo vas smo se priselili nekaj dni po požaru, v začetku avgusta, ravno ob času, ko so v dolini hitele z nabiranjem breskev. Nekateri vaščani so imeli pri Dornberku sorodnike in so nas povabili, naj priskočimo na pomoč pri nabiranju. Kaj lepšega, nad družabnimi kmečkimi obredi sem bila vedno navdušena, breskev pa poleg tega nisem nikoli nabirala. Tako sva se z možem pridružila, in sicer že zgodaj jutraj, ko se nas je pisana družina starih in mladih zbrala ob robu prostranega nasada. Začeli smo v skupinah, malo smo nabirali, nekajkrat malicali, med delom pa smo klepetali in se med seboj spoznavali.

Pri delu se mi je kaj kmalu pridružil simpatičen mlad fant, nežnih potez in živahnih modrih oči. Predstavil se mi je, četudi njegovega imena v tej zgodbi ne bom navajala, ampak ga bom imenovala enostavno Andraž. Povedal je, da je iz naše vasi in da stanuje njegova

nona čisto blizu nas. Čeprav mi je bilo na začetku nerodno, kajti take mlade družbe nisem vajena, je pogovor kmalu stekel, kajti Andraž je bil zgovoren, prikupen in radoveden. Povedal mi je, da bi se rad naučil tekoče italijanščine, in me prosil, naj nekaj časa klepetamo kar v italijanščini, kmalu pa je bil navdušen tudi nad našim načinom življenja. Tudi sam je imel namreč rad naravo in živali, nekaj časa je bil sam vegetarijanec, od nekdaj pa si je želel študirati veterino. Potem se je življenje

dokončani šoli začel iskati službo kot natak. Sicer je bilo po očetovi smrti doma težko: mama je gurala noč in dan, sestra je študirala v Ljubljani, Andraž pa je bil največkrat sam s svojo stisko. "Ali vas lahko obišče?" se je povabil, češ da bi rad videl psa in poklepetal z nami.

V Andraževi družbi je bilo prijetno. Delo mu je šlo hitro od rok in povabil me je, naj sama ostanem v senci, bo že on pobral sadeže na sončni strani. Sicer je bilo tistega leta izredno toplo in kaj kmalu sem se nalezla Andraževe mladostne radoživosti in hladila sva se pod namakalnim sistemom. Dela je bilo opoldne konec, in ko smo se odpravili domov, je nasmejani

ni, ki je živela sama na Kr`žadi. "Zelo pogostokrat kriči, pa grozno klepetulja je," nam je povedal. Dodal je, da je dobrega srca, da jo ima on zelo radi, in poprosil naju je, naj jo imava tudi midva rada. "Čeprav vedno nekaj vpije, je najboljša nona na svetu, rada vsakega pomaga in vsakogar vedno povabi na kavo ali na prigrizek", nam je pripovedoval. Sicer je obljubil, da naju bo tudi sam v kratkem obiskal in nam priskočil na pomoč pri delu na vrtu. Rada sva ga povabila, kajti takega odkritega, prisrčnega fanta je lahko vsakdo samo vesel.

V naslednjih tednih in mesecih Andraž nista več videla. Življenje je pač tako, da te potegne v svoj vrtelec, obveznosti je vsak dan več, prostega časa vse manj in človek se domov vrača šele na večer. Nekajkrat sem se sicer vprašala, ali je morda Andraž prišel, naju pa ni bilo doma, kmalu pa sem na veselo fanta s svetlimi očmi popolnoma pozabila. Spoznala sem pač druge ljudi, delala, hodila na izlete, samoumevno je bilo, da ima tudi on svoj svet in svoje prijatelje. Minilo je leto ali več in v marketu sem se z mlado prodajalko zapletla v pogovor o naši vasi. Tudi ona je bila priseljenka in obedevsva ta kraj kaj hitro vžljubili. Spomnila sem se Andraža in jo povprašala, ali ga tudi ona pozna. Postala je zamišljena, ni skrivala, da ji je težko. "V ponedeljek sem mu pisala pismo," je povedala.

"Andraž ni več tu, odšel je pred enim mesecem."

Povedala mi je, da je Andraž v Španiji, nekje blizu Barcelone, v neki komuni za zdravljenje odvisnikov. Začelo se je, ko je dobil delo v nekaterih nočnih lokalih v Novi Gorici. Našel je tudi družbo. Nekaj mesecev, preden je odšel, je sicer pomagal tudi pri njej. Bil je zlat fant, je dejala ganjeno, samo prešibak je bil, preveč negotovosti je bilo v njegovem mladem, nemirnem srcu. Nanj se je sama močno navezala, tako da mu sedaj vsak teden piše. Da bi se le kmalu vrnil!

Od Andraževega odhoda je sedaj minilo nekaj let. Še vedno je v Španiji, zaposlen v neki komuni. Zlati, nasmejani fant iz naše vasi je tam našel veliko prijateljev, ljudje ga imajo radi. Zaradi njegovega dobrega srca, zaradi njegove zgovornosti, zaradi pripravljenosti, da vsakemu priskoči na pomoč, tako kot njegova dobra nona. V domači vasi pa je pustil veliko praznino. Mama, sestra in vsi sorodniki ob vsakem prazniku skupaj sedijo pri telefonu in čakajo na njegov klic, nona mi kaže njegova pisma, kako lepo sploh piše, ta naš mali Andraž. Ob vprašanju, kdaj se bo vrnil, pa zavlada mučna tišina. Ja, letos je rekel, da se še ne bo, boji se, strah ga je, da bi ga ponovno zaneslo. Pa boji se, da ne bo našel primerne dela, Andraž je po poklicu natak, največ je delal v barih, pri takem delu pa si takoj v slabi družbi, predvsem v tukajšnjem okolju. Boji se, preveč je negotov.

Taki so odgovori domačih, Andraž pa je vsak dan bolj daleč. Sedaj se zavedam, kako brez moči je bil, pred vrvežem nočnega

življenja, dol v dolini, kot pravijo domačini, pred izzivi, ki jim ni bil kos. Kolikokrat je iskal pomoči pri odraslih, tudi pri meni, kolikokrat ga odrasli nismo znali poslušati ali si vzeti čas zanj. Sedaj sploh ne vem, če se bo vrnil, pravi, da v Novo Gorico gotovo ne, preveč je skušnjava, preveč kriminala.

Sedaj živim tu že štiri leta. Vžive-la sem se v vaško življenje, vžljubila ljudi in vas, ki mi je postala dom. Nekaj pa vseeno pogrešam: Andražev nasmech, njegov topli sprejem, eno izmed prvih prijateljstev. Zato naj bo vodilo vsem, ki načrtujejo našo prihodnost, da mora biti svet, ki ga gradimo, ne samo rentabilen, temveč predvsem človeški, predvsem lep in sprejemljiv, predvsem varen. Mladim moramo zagotoviti taka delovna mesta, da bodo lahko nadgrajevali svojo osebnost, rasli, postajali dobri državljani, dobri sosede, dobre matere in očetje. To pa se lahko dogaja samo v pozitivnem okolju, kjer vladajo odkriti medčloveški odnosi in kjer sta poštenost in solidarnost večji vrednoti kot denar. Naša mladina pa je naše največje in edino bogastvo. Zato moramo poskrbeti, da bodo lahko doma našli pošteno zaposlitev, da jim bo okolje za zgled in ne v skušnjava, da se bodo počutili varne in ne bodo odhajali. Tak svet moramo zgraditi, da bo vseh tudi Andraž, da se bo v njem počutil varnega in ne ogroženega in se bo spet vrnil med domače in med prijatelje. In bela hišica njegove dobre none ne bo več tako osamljena, ampak se bodo po njenem dvorišču podili otroci..... Andraževi otroci.

Suzi Pertot

obrnilo drugače: oče je zbolel, v šoli mu ni šlo pretirano dobro, odločil se je za študij na ekonomski šoli, tako da bi lahko čim prej pomagal družini. Na žalost je oče umrl ravno tiste pomladi, mlada družina se je znašla v hudi denarni stiski in Andraž si je kljub ne-

črnolasi fant z velikimi modrimi očmi kar sam skočil v najino škodo. "Najraje bi se kar z vama peljal", je povedal, ko si je ob oknu prižgal cigareto, in midva sva ga bila vesela. Pripovedoval je o očetu, ki ga je zahrbtna bolezen pobrala v dveh mesecih, in o no-

črnolasi fant z velikimi modrimi očmi kar sam skočil v najino škodo. "Najraje bi se kar z vama peljal", je povedal, ko si je ob oknu prižgal cigareto, in midva sva ga bila vesela. Pripovedoval je o očetu, ki ga je zahrbtna bolezen pobrala v dveh mesecih, in o no-